

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
նչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

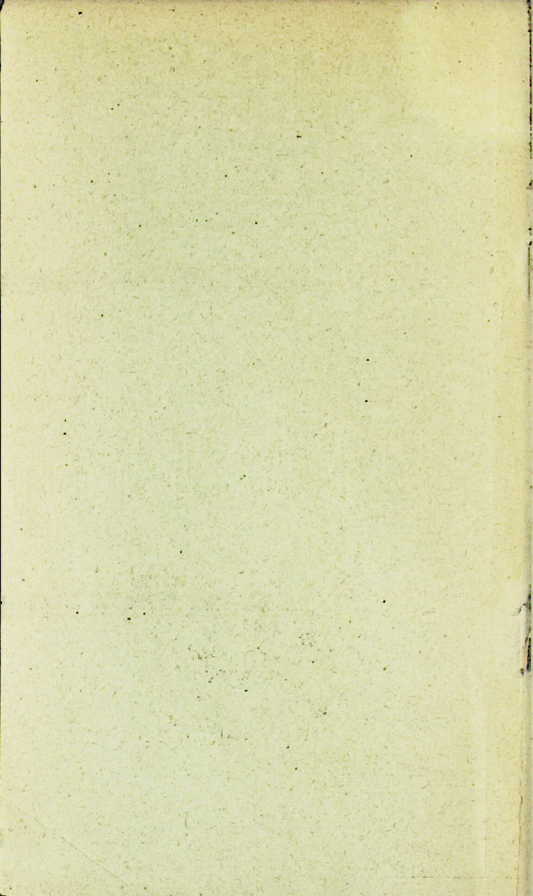
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

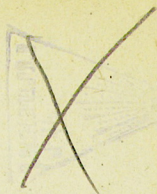
Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԲԱՆԿՈՐԱԿԱՆ
ԳՐԱԴԱՐԱՆ

ԱՐՅՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ VIII
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

Գ Ա Մ Խ

ԱՐՅՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ
ՀԱՄԱՄԻՈՒԹԵՆԱԿԱՆ VIII
ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԸ

16409
A $\frac{1}{8092}$

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹՅՈՒՆ ՀԱՄԽ-Ի

1929 թ.

ՅԵՆԵՎԱՆ

ՀԱՅՊՈԼԻԴՐԱՅԻ ՏՊԱՐԱՆ

Գրառեղգիւթար 2236 բ. Պատմեր 4210
Տիւրմ 2000.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ՅԵՎ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԱՅՈՒ-
ԹՅՈՒՆԸ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ VIII ՀԱ-
ՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿ.

Պրոֆեսիոնալ Միությունների VIII համա-
միութենական համագումարի վերջումները
ճիշտ հասկանալու համար հարկավոր ե պարզել
այն ընդհանուր քաղաքական և տնտեսական կա-
ցությունը, վոր ստեղծվել ե յերկրում համագու-
մարի հրավիրման մոմենտին :

Յեթե պրոֆմիությունների VII համա-
գումարը (1926 թվի դեկտեմբեր) հալաքվեց այն-
պիսի ժամանակ, յերբ դեռ չեր ավարտվել ժո-
ղովրդական տնտեսության վերականգնման պրո-
ցեսը և դեռ նոր-նոր եր ծրագրվում նրա վերակա-
ռուցումը, ապա 1928 թվի դեկտեմբերին, յերբ
սկսեց իր աշխատանքները պրոֆմիությունների
VIII համագումարը, վոչ միայն հիմնակա-
նում մենք արդեն հասել եյինք նախապատերազ-
մյան մակարդակին, այլ բանվոր դասակարգը
արդեն սկսել եր ժողովրդական տնտեսության
վերակառուցումը սոցիալիստական հիմունքներով
թե քաղաքում և թե՛ գյուղում :

Անցած յերկու տարվա ընթացքում տեղի յեր
ունենում արդյունաբերության, տրանսպորտի և
ամբողջ ժողովրդական տնտեսության չունսնված

բաւոն աճում: Արդյունաբերութեան հիմնական շինարարութեան մեջ (էլեկտրականներն շինարարութեան հետ միասին) ներդրվել էր մոտ 2 միլյարդ 820 միլիոն ուրբի: Պետական արդյունաբերութեան հիմնական կապիտալը 1927-28 թ. ամեկացել էր 1925-26 թվի հետ համեմատած 25 տոկ: Պետական խոշոր արդյունաբերութեան ընդհանուր արտադրանքը (ըստ գործարանային դնահատութեան) կազմում էր 1925-26 թվին 4 միլիարդ 180,2 միլիոն ուրբի: 1926-27 և 1927-28 թվի ընթացքում շահագործման մեջ և մտել ամեկի քան 2 միլիարդի նոր սարքավորում: Այս մի քանի թվերը բովանդակապէս լրիւ կերպով բնութագրում են այն լուրջ փոփոխութեանները, վորոնք տեղի յեն ունեցել մեր պետական արդյունաբերութեան մեջ: Յեթե յերկու տարի սրանից առաջ մենք մեր նվաճումները չափում էինք նրանով, թե վորքան ենք մոտեցել նախապատերազմյան մակարդակին, ապա հիմա արդյունաբերութեան ճյուղերի ճնշող մեծամասնութեան բնագոյացում նախապատերազմյան ցուցանիշները արդեն դերականցված են և հետ են թողնված:

Անցած յերկու տարվա ընթացքում կառուցված են և գործի յեն դրված մեծ թվով նոր ճեղարկութեաններ, վորոնք սարքավորված են տեխնիկայի վերջին խոսքով: Ավարտված և վոլխովստորոյր, սկսված են այնպիսի հսկայական կառուցվածքներ, ինչպիսին և՛ Դնեպրոստորոյր,

Սփրատրոյը, Վոլդո-Դոնյան ջրանցքը, Տուրկես-
տան -Սիրիերի յերկաթուղին և այլն:

Այդ ժամանակամիջոցում արդյունաբերու-
թյան մեջ մեծ աշխատանք և սկսված բացիոնա-
յայցման աստարիղում: Սկսված և նաև մեր ար-
դյունաբերության տեխնիկական հիմքի վերակա-
ռուցումը: Այնպիսի ճյուղերում, ինչպիսին և
նավթի արդյունաբերությունը, իսկական տեխնի-
կական հեղափոխություն և կատարված:

Այդ մասնանշել և համադրումարը ՀԱՄԿԽ-ի
հաշվետու զեկուլցման առթիվ ընդունված բանա-
ձևում. —«Համ. կոմ. կուսի (բ) և խորհրդային
կառավարութեան ցիշտ քաղաքականութեան հե-
տևանքով հաջողութեամբ ավարտված և ժողովրդ-
ական տնտեսութեան վերականգնման շրջանը
և կատարվել և անցումը դեպի վերակառուցման
շրջանը, դեպի նոր Փարբիկների և զործարանե-
րի, էլեկտրոկայանների կառուցումը, հին ձեռ-
նարկությունների վերասարքավորումը և ար-
դյունաբերութեան սոցիալիստական բացիոնալի-
զացիան:

Բանվոր դասակարգը Համ. կոմ. կուսի (բ),
խորհրդային իշխանութեան և պրոֆմիությունե-
րի ղեկավարութեան տակ հաջողութեամբ առաջ և
շարժվել ԽՍՀՄ-ի իսկական սոցիալիստական վե-
րաշինութեան ուղիով:

Բանվոր դասակարգը իր առաջխաղացման
ընթացքում դեպի ժողովրդական տնտեսութեան
վերակառուցումը սոցիալիստական հիմունքնե-

րով, ձեռնամուխ և յեղել նաև դյուղատնտեսութ-
յան վերափոխմանը նոր հիմունքներով, ակտիվ
կերպով գուրս և յեկել այդ դյուղատնտեսությու-
նը ավելի բարձր տեխնիկական աստիճանի բար-
ձրացնելու, այդպիսին սոցիալիստական հիմունք-
ներով վճռականապես վերափոխելու:

Տասնյակ միլիոնավոր դյուղացիական տնտե-
սությունների կոոպերացումն ու կոլլեկտիվացու-
մը, հզոր խորհրդային դյուղատնտեսական ձեռ-
նարկությունների զարգացումը պետք և մի կող-
մից ներդրած են անհատական. դյուղացիական
տնտեսությունների ազրիկուլտուրական տեխնի-
կական մակարդակի բարձրացման վրա, իսկ
մյուս կողմից ամբացնեն ինդուստրիացման հում-
քային բազան և այդ հիման վրա տեխնիկապես
ու կուլտուրապես հետամնաց դյուղը վերակա-
ռուցվում ու դառնում և կոլլեկտիվացրած, սո-
ցիալիստական դյուղ»:

Համագումարի բանաձևում մատնանշված
սոցիալիստական շինարարության հաջողություն-
ները հսկայական են: Համագումարում կատարված
մի շարք զեկուցումներից պարզվեց, վոր մեր ար-
դյունարերության զարգացման տեմպը բացառիկ
արագությամբ և կատարվում: Այդպիսի արագ
աճում աշխարհիս վոչ մի յերկրում չի տեսնված:
Միաժամանակ մեր պետական ու կոոպերատիվ
առևտուրը իշխող դիրք և գրավել, յևտանդուն
կերպով յետ մղելով մասնավոր առևտրականին

թե մեծաքանակ և թե մանրածախս առևտրի աս-
պարեկից :

Այնուամենայնիվ մենք դեռ առաջին քայլերն
ենք անում սոցիալիստական վերակառուցման աս-
պարեկում : Ընդ սմին մեր սոցիալիստական շինա-
բարության ճանապարհին մենք հանդիպում ենք
զգալի դժվարությունների :

Այդ դժվարությունները զգացվում եյին
VIII համագումարի նախորդակին պարենի հայ-
թայթման ասպարեկում : Արդեն 1927 թվին
մենք ունեյինք հացամթերման վորոշակի թուլա-
ցում , վորը խորհրդային իշխանությունից պա-
հանջեց արտակարգ միջոցներ արդյունաբերական
րայոններին պարեն հայթայթելու համար : Այս
տարվա անբերրիությունը մի շարք րայոն-
ներում զգալի դժվարություններ ե առաջացրել
հացամթերքի ասպարեկում : Միանգամայն պար-
զսրոշ և դարձել դյուրատնտեսության յետ մնա-
լը արդյունաբերության աճումից : Առանձնապես
յետ ե մնում հացահատիկային տնտեսությունը ,
վորի դրությունը հետզհետե ավելի անհամապա-
տասխան ե դառնում սոցիալիստական հիմունքնե-
րով վերակառուցվող յերկրի կարիքներին : Գյու-
ղատնտեսության հետամնացությունը դառնում ե
մի խոչընդոտ , վորը կասեցնում ե յերկրի ինդուս-
տրիացումը և սահմանափակում ե մեր տնտե-
սական զարգացումը :

Դժվարություններ ենք զգում նաև հումքի

Հայթաթման տապարիդում : ԽՄՀՄ-ն ամեն տե-
 ւակ հումքով հարուստ մի յերկիր է : Բայց հում-
 քային պաշարներն սղտադործելու համար տն-
 հրաժեշտ է մեր արդյունահանութեան ամօքի մեծ
 դարդացում , քան թե մենք այժմ ձեռք ենք բերել :
 Մենք ունենք բալականաչափ անասուն , վորդեղի
 կաշու արդյունաբերութեան հայթաթումը լիտ-
 վին տալահոված լինի : Մակայն մեղանում պա-
 կասում են դարազող նյութեր կաշու փայտից
 (Дубильных веществ) և կաշի մշակող
 ձեռնարկությունները չեն կարողանում բալակա-
 նաչափ հումք մատակարարել մեր կոշիկ գործա-
 րաններին : Մենք կարող ենք լայն կերպով ծա-
 վարել բամբակի մշակույթը Թուրքիստանում :
 Բայց այդ գործը համեմատաբար նոր է և հա-
 վաքոված բամբակն առայժմ միանդամայն չի
 հերիքում տեքստիլ գործարանները ծանրաբե-
 նելու համար :

Փոզովրդական տնտեսութեան դարդացման
 համար խոչընդոտ հանդիսացող հանդամանք է
 հանդիսանում վո՛չ միայն հացահատիկը , վո՛չ
 միայն գյուղատնտեսական հումքային բաղան :
 Այդպիսի արգելափակիչ հանգամանք է հանդիսա-
 նում առաջին հերթին ծանր արդյունաբերու-
 թյունը , ածուխի , յերկաթի , չուգունի , առհա-
 սարակ մետաղի արտադրությունը : Հենց ծանր
 արդյունաբերութեան հետամնացությունն է , վոր
 դժվարություններ և ստեղծում տնտեսութեան
 աճման և նրա ինդուստրիացման առաքարիդում :

Մենք ունենք յերկաթի հսկայական հանքեր։
Բայց մենք ո՛ն մեռապի պակաս ենք դրում, վո-
րովհետեւ մեր հալոցների արտադրողականու-
թյունը այնքան մեծ չէ, վորքան վոր հարկավոր
էր։

Գոյություն ունի նաեւ ֆինանսական լարվա-
ծություն։ Սոցիալիստական շինարարության
դժվարությունները ափելի արագ կերպով հաղ-
թահարելու համար մենք պետք եւ արագ կերպով
ֆարրիկաներ եւ գործարաններ շինենք, զարգաց-
նենք մեր ծանր արդյունաբերությունը, կառու-
ցենք ելեկտրոկայաններ։ Այս բոլորը պահանջում
եւ հսկայական կապիտալների ներդրում։ Մենք
արդեն ասել ենք, թե վերջին տարիների ընթաց-
քում ինչ գումարներ են դրվել մեր հիմնական շի-
նարարության մեջ։ Մեր ամաջ խնդիր եւ դրված
վոչ միայն աջակցել այլ եւ արագացնել ինդուս-
տրացման անմալը, այսինքն այն արագությունը,
վորով մենք կառուցում ենք ձեռնարկություն-
ները։ Այս տեսակետից են յեւրում 1928-29 թվի
վերստուգիչ թվերը, ուր նախատեսնվում եւ հիմ-
նական ներդրումների եւ արդյունաբերական ար-
տադրանքի աճումը 21 տոկոսով։ Այս տեսակետի
հիման վերա յե կառուցված նաեւ Ժողովրդական
տնտեսության հինգամյա պլանը։ Բայց հասկա-
նալի յե, վոր այդ նշանակում եւ, թե բոլոր քիչ
թե շատ «աղատ» միջոցները մեր պետությունը
վերածում եւ մեքենաների, գործարանային շեն-
քերի եւ այլն։ Իսկ դրա հետեւանքն ե լինում վո-

բոչ Ֆինանսական լարվածություն, նվազում են
(իհարկե ժամանակավորապես) ազատ շրջանառու
միջոցները:

Սոցիալիստական տնտեսության աճման այս
բոլոր դժվարությունները նրանով է բարդանում,
վոր ժողովրդական տնտեսության վերակառու-
ցումը խաչադ, հանդիսա պրոցես է, այլ կապ-
ված է դասակարգային պայքարի հետ մեր յեր-
կրում: Մանր-բուրժուական յերկրում պրոլետա-
րիատի սոցիալիստական հարձակումը առաջ է
բերում ազգաբնակչության այն խավերի ակտի-
վության աճում, վորոնք ուղղակի քշնամի յեն
բանվոր դասակարգին և վորոնք փորձում են ոգ-
տագործել դժվարությունները իրենց ամբացնելու
համար—նեպմանի, կուլակի, բուրժուական ին-
տելիգենցիայի ակտիվության աճում: Կապիտա-
լիստական տարրերի դիմադրությունը յերկրում
ավելանում է: Դասակարգային պայքարն էլ մա-
նավանդ դյուզում ուր բնույթ է ընդունում: Բան-
վոր դասակարգին թշնամի խավերի պայքարի
ձևերն ու արտահայտությունը շատ բաղձազան-
են: Մենք տեսնում ենք կուլակության ուղղակի
պայքար խորհրդային կառավարության միջոցա-
ռումների դեմ, նրա բացահայտ յելույթների
վերսկսվելը (տեղական աշխատողների, դյուզ-
թղթակիցների և այլն սպանություն): Մյուս
կողմից մենք տեսնում ենք բացահայտ տնտեսա-
կան վնասարարություն (Շախտինսկի դործը),
անտիսեմիտիզմի աճում, յեկեղեցականների աղ-

դեցության ուժեղացում և այլն : Վերջապէս մենք տեսնում ենք վորձեր դադարաւարական-քաղաքական անդեցություն ցույց տալու վո՛չ միայն չքավոր ու միջակ գյուղացիության վրա , այլ և բանավոր դասակարգի հետամնաց խավերի վրա : Այս բոլորը տվյալ պայմաններում հանդիսանում են դասակարգային պայքարի ուժեղացում կապիտալիստական տարրերի կողմից , կապիտալիզմի յեւթյութը՝ հարձակվող սոցիալիզմի դեմ :

Սոցիալիստական շինարարության հաջողությունները միաժամանակ ուժեղացնում են կապիտալիստական յերկրների ակտիվությունը , վորոնց չրջապատում առաջիկա նման մնում և ԽՍՀՄ : Անդլիայի աշխատանքը բուրժուական պետությունների հակախորհրդային բլսկ ստեղծելու ասպարիզում , Լեհաստանը արդական դիկտատուրայի յերկրի դեմ ուղղված դրահապատ բռնցքի վերածելը , զինաթափման խորհրդային առաջարկություններից հրաժարվելը և փոխադարձաբար իրար վրա հարձակվելու պայմանադրերի ստորագրությունը ձգձգելը—այս բոլորը ցույց և տալիս կապիտալիստական աշխարհի աճող թշնամությունը դեպի պայքարող սոցիալիզմի յերկիրը :

Սոցիալիստական վերակառուցման ժամանակաշրջանի հետ կապված դժվարություններն առաջ են բերում մանր-բուրժուայական միջավայրում տատանումների ուժեղացում և մանր-բուրժուայական տրամադրությունների ու կասկած—

ների աճում կուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան վերցրած կուրսի նկատմամբ: Այդ տրամադրութեանները փոխանցվում են նաև բանվոր դասակարգի վորոշ խավերին, գլխավորապես նրա հեռամենաց մասին: Դժվարութեանների յերկյուղից ծնվում են ինդուստրիացման տեմպը կասեցնելու, կուլակին «չնկղացնելու», սովխոզների ու կոլխոզների շինարարութեանը չուժեղացնելու ձգտումներ և այլն: Այդ տատանումներն անդրադառնում են իբրև աջ թեքում կոմունիստական կուսակցութեան վորոշ մասի մեջ:

Այլ թեքման ելութեանն այն և, վոր դժվարութեանները վճռականապես հաղթահարելու և քաղաքում ու գյուղում սոցիալիստական վերակառուցման ուղիով համառ կերպով առաջ շարժվելու քաղաքականութեանը հակադրվում և ոպորտյունիստական քաղաքականութեան՝ գյուղի սոցիալիստական վերափոխութեան տեղ բացառապես անհատական գյուղացիական տնտեսութեան դարգացում, ինդուստրիացման տեմպի արագացման փոխարեն դանդաղեցում և այլն: Սրա հետ միաժամանակ աջ թեքման առանձնահատկութեաններից մեկն ևլ հանդիսանում և դասակարգային պայքարի թերազնահատումը յերկրում, նրա նոր ձևերը չըմբռնելը և յերկրում դոյութեան ունեցող դասակարգային հակասութեանները կապիտալիստական և սոցիալիստական տարրերի միջև մեղմացնելու ձգտումը:

Ահա այն քաղաքական ու տնտեսական կա-
ցությունը, վորն ստեղծվել էր պրոֆմիություն-
ների VIII համագումարի ժամանակ։ Այդ կա-
ցությունն էլ կանխորոշում է համագումարի ամ-
բողջ աշխատանքի ուղղությունը և ընդգծում է
նրա վերաշումների նշանակությունը, իբրև
ԽՍՀՄ-ի բաղմամբիլիոն պրոլետարական մասսա-
ների կազմակերպված կարծիքի բանվոր դասա-
կարգի քաղաքականության հիմնական հարցե-
րում։

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ VIII ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ։

Պրոֆեսիոնալ միությունների VIII-րդ հա-
մագումարը շարունակվել է 14 որ, 1928 թվի
դեկտեմբերի 10—24-ը։ Համագումարում ներկա-
յացված էր պրոֆմիությունների 11 միլիոն
անդամ։ Այդ համագումարի ընտրությունները
կատարվել են ավելի գեմոկրատական ձևով, քան
բոլոր նախորդները։ Խոշոր ձեռնարկություննե-
րում, ուր կաշին վաչ պակաս քան միության 5
հազար անդամներ, պատգամավորների ընտրու-
թյունները կատարվել են անմիջապես ֆարրիկա-
ներում ու գործարաններում։ Ընտրությունները
կատարվել են միութենական և միջմիութենական
կազմակերպությունների, իսկ չափ անդերում
նաև ՀԱՄԿԽ-ի ներկայացուցիչների ղեկուցում-
ները լսելուց հետո։ Այսպիսով նախ քան սլաո-
դամավորների ընտրությունը, փաստորեն կա-

տարվել և (թեև վոչ ամեն տեղ միահալասար) այն բոլոր հարցերի քննությունը, վորոնք պետք և իրենց լուծումն ստանային համաթիութենական համագումարում: Սակայն չի կարելի ասել, թե համագումարի հարցերի նախնական քննությունը բավարար և յեղել: Թիությունների անդամների լայն մասսաներն այնուամենայնիվ չեն քննել ինչպես հարկն և համագումարի որակարգում դրված հարցերը: Յեւ այդ թերությունը, վոր մասնանշում և համագումարը, անհրաժեշտ և հետագայում ուղղել:

Համագումարին ներկա յեր 1,505 պատգամավոր, վորոնցից 1,131-ը վճռական և 374-ը խորհրդակցական ձայնով: Անհրաժեշտ և ընդգծել, վոր VIII համագումարն ավելի քան նախորդ համագումարներից վորեւ մեկը հանդիսանում եր ամբողջ միութենական մասսայի և նրա ինդուստրիալ կադրերի արտահայտիչը: Պատգամավորների թվից համագումարին առաջին անգամ մասնակցում եր 71 տոկոսը: Բանվորները կազմում եյին պատգամավորների մեջ 77,2 տոկոս, այն ինչ նախորդ համագումարում բանվորները կազմում եյին 75,4 տոկոսը: Համագումարի 18 տոկոսը կազմում եյին կանայք (VII համագումարում միայն 7,5 տոկոս): Պատգամավորների մեջ 27,5 տոկոսն անկուսակցականներ եյին (անցյալ համագումարում միայն 14 տոկոսը), 2,7 տոկոս կոմյերիտականներ (VII համագումարում 1 տոկոսը): Համագումար-

մարի անդամների ընդհանուր թվից 44 տոկոսը կազմում էյին աշխատողներ, վորոնք պրոֆեսիոնալ շարժման մեջ վոչ մի վարձու պաշտոն չունեն, այդ թվում՝ 26 տոկոսն արտադրության բանվորներ։ Համադրումար ներկայացված եր 27 զանազան աղբություններ։

Այսպիսով մենք տեսնում ենք, վոր համագումարը լիովին արտացոլել է արհմիություններում կազմակերպված մասսաների և ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի առանձին խմբակների կազմը։ Առաջին անգամն եր, վոր համագումարի աշխատանքին այդպիսի մեծ թվով միության շարքային անդամներ էյին մասնակցում և առաջին անգամն եր, վոր համագումարին այդքան մեծ թվով անկուսակցականներ էյին ներկա։

Համագումարն անցնում եր չափազանց աշխույժ և պատգամավորների մեծ ակտիվության պայմաններում։ Այսպես որինակ՝ ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետու զեկուցման առթիվ արտահայտվեց 91 հոնտոր, վորոնց թվում մոտ 40 տոկոս արտադրության բանվորներ։ Արտահայտվողների քանակը շատ մեծ եր նաև բոլոր մնացած զեկուցումների առթիվ։

Որակարգի բոլոր հարցերի առթիվ տեղի ունեցած մտքերի փոխանակության ընթացքը ցույց տվեց, վոր պրոֆմիութենական ակտիվն այդ տարիների ընթացքում խոշոր չափով աճել է։ Այդ առանձնապես նկատելի յեր շարքային բանվորների յեկույթներից։ Յեթե առաջ արտադրա-

կան բանխորհրդէր մեծ մասամբ խոսում էյին բա-
 ցառապէս գործարանային գործերի ու մանր
 կենցաղային կարիքների մասին և իրենց ձեռ-
 նարկութեան սահմաններից չէյին դուրս գալիս,
 ապա VIII համագումարում նրանք շոշափում
 էյին գլխավորապէս քնդհանուր խնդիրներ, քնդ-
 հանուր հարցեր, գրանով խոյ հանդէս բերելով
 իրենց կուլտուրական ու քաղաքական աճումը:
 Հատկապէս նշանակալից էյին կին-սպասարամա-
 վորուհիների յելույթները: Այդ յելույթները յե-
 րեւոյն հանեցին, վոր կին-բանավորուհին արդեն
 այժմ կարենոր դեր և խաղում պրոֆեսիոնալ
 շարժման մէջ և կարող և տեղ գրաւել պրոֆաշ-
 խատող-տղամարդու հետ միասին:

Համագումարի որակարգը շատ քնդարձակ
 էր և պարունակում էր հետեյալ հարցերը՝

1. ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետաւութեանն ու վերըս-
 տուղիչ հանձնաժողովի գեկուցումը:

2. ԽՍՀՄ-ի պրոֆմիութեանների Պրոֆին-
 տերնի սպասարամավորութեան հաշվետաւութեան-
 նը:

3. Ժողովրդական տնտեսութեան վարդապ-
 ման հնդամյա պլանը և հերթական խնդիրները:

4. Միութեանների տարիֆ-տնտեսական աշ-
 խատանքը:

5. Միութեանների կազմակերպչական շինա-
 րարութեանը:

6. Պրոֆեսիոնալ միութեանների կուլտ-
 կրթական խնդիրները:

A I
8092

7. Պրոֆմիություններն ու կոտորակային :

8. Աշխտակումատի ղեկուցումը :

9. ԲԳՏ աշխատանքը վարչա-տնտեսական և առևտրական տպարատի լավացման գործում ու պրոֆմիությունների մասնակցությունն այդ աշխատանքին :

10. ՀԱՄԿԽ-ի ու վերստուգիչ հանձնաժողովի ընտրությունը :

Այսպիսի կազմ ու աշխատանքի ծրագիրը ունենր VIII համագումարը, վորը պետք և արտահայտեր բաղմամբիոն բանվորական մասսայի վերաբերմունքը դեպի ստեղծված քաղաքական ու տնտեսական կացությունը և դոնեք պրոֆեսիոնալ միությունների բոլոր հիմնական հարցերի լուծումը սոցիալիստական վերակառուցման ժամանակաշրջանում :

ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԳԻԾԸ
ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՇՐՋԱՆՈՒՄ ՅԵՎ
ՊՐՈՖՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՆԵԼԻՔՆԵՐԸ :

Հիմնական գիծն իր արտահայտությունն և դրանի խՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի ավանգարդի Համկոմկուսի (բ.) վարչումների մեջ :

Համկոմկուսի (բ.) XV համագումարը և Համկոմկուսի (բ.) կենտկոմի նոյեմբերյան պլանումը պարզ ու հստակ վորոշել են այդ հիմնական գիծը : Այսպես, Համկոմկուսի (բ.) կենտկոմի նոյեմբերյան պլանումի բանաձևերի մեջ կարգում ենք՝

«Կուսակցութեան հիմնական խնդիրը»
 նրա հիմնական գիծն և հանդիսանում է յերկ-
 րի հետագա ինդուստրիացման, ժողովրդա-
 կան տնտեսութեան սոցիալիստական սեկտորի
 հմարավորին չափ արագ ամման, գյուղա-
 ցիութեան կոոպերացման, գյուղատնտեսա-
 կան արտադրութեան կոոպերատիվ ձևերի
 (կոլխոզներ, սովխոզներ) ամման գիծը և
 այլն: Մե մետաղագործութեան, մեքենաշի-
 նարարութեան, էլեքտրոշինարարութեան,
 բիմիական արդյունաբերութեան զարգացու-
 մը, գյուղատնտեսութեան ամեն կերպ ին-
 դուստրիացումն ու մեքենայացումը, արտա-
 դրութեան միջոցները, արտադրութեան տե-
 սակարար կշռի սխտեմատիկ բարձրացումը
 հանդիսանում են յերկրի, այդ թիւում նաև
 գյուղատնտեսութեան հետագա զարգացման
 անսպաժման նախադրյալները և առանձնապէս
 անհրաժեշտ են դարձնում ամբողջ արտա-
 դրական պրոցեսի հետզհետե աճող բացիո-
 նալացումը, գիտութեան աճող կիրառումը,
 Արեւմտեան Յեփրոպայի ու Ամերիկայի փոր-
 ձի ու իմացութեանները ամենալրիվ ոգտա-
 գործումը: Մասսաները լայն կերպով սոցիա-
 լիստական շինարարութեան պրոցեսի մեջ
 ներգրավելու, այդ մասսաների նյութական
 բարեկեցութեան աճման, 7-ժամյա բանվո-
 րական որվա սխտեմատիկ անցկացման վրա
 հիմնված, տեխնիկական կազրերի աշխա-

տանքի վորակական բարձրացման և դիտու-
թյան, տեխնիկայի, տնտեսական ղեկավար-
ման ու առհասարակ սլրակտիկայի հետզհե-
տե աճող միության վրա հիմնված՝ կուսակ-
ցությունը պետք է վճռականապես և ամուր
կերպով շարունակի յերկրի ինդուստրիաց-
ման կուրսը:

Միջազգային կացությունը, կապիտալիս-
տական պետությունների խոչորադույն տեխ-
նիկական հաջողությունները, ռազմական
սպառնալիքը և այլն, իրենց հերթին
այդ ինդիւրների իրադործումը դարձնում են
միանշանակապես անհետաձգելի:

Նկատի ունենալով կապիտալիստական
յերկրներին տեխնիկական-տնտեսական տե-
սակետից կասկելու և առաջ անցնելու ան-
հրաժեշտությունը, կենտկոմի պլենումը ցույց
և տալիս, վոր այդ ինդիւրների լուծումը հը-
նարաւոր է միայն արդյունաբերության
դարդացման լարված տեմպի և յերկրի ին-
դուստրիացման ու կուսակցության, բան-
վորների ու դյուղացիական մասսաների
մաքսիմալ դորահաւաքի դեպքում»:

Բանվոր դասակարգի հիմնական դծի այս
քնորոշման հետ միանշանակապես դուղադիպում է
նաև Միությունների VIII համագումարի քա-
նաձեր հնգամյա պլանի վերստուգիչ թվերի մա-
սին, վորի մեջ ցույց է տրվում, վոր «ամենա-
կարճ պատմական ժամանակամիջոցում առաջավոր

կադիտալիստական յերկրների ինդուստրիալ մա-
կարդակին հասնելու, ապա նաև այդ մակարդա-
կից առաջ անցնելու անհրաժեշտությունը, ծայ-
րաստիճան հետամնաց դյուղատնտեսության
բարձրացման և սոցիալիստական վերակառույց-
ման խնդիրը, աշխատավորների կյանքի նյու-
թական ու կուլտուրական մակարդակի բարձ-
րացումը և վերջապես յերկրի պաշտպանու-
թյան շահերն անհրաժեշտ են դարձնում արդյու-
նաբերության և առաջին հերթին արտադ-
րության միջոցների արտադրության զարգաց-
ման հնարավորին չափ արագ տեմպերը :

Միությունների VIII համագումարը, քըն-
նության առնելով բանվոր դասակարգի հիմ-
նական խնդիրները, այսպիսով ամբողջությամբ
և լիովին հավանություն տվեց կուսակցության
ու կառավարության հիմնական գծին սոցիալիս-
տական շինարարության ասպարիզում :

«Բանվոր դասակարգի հիմնական խն-
դիրն և առաջիկա ժամանակաշրջանում յերկ-
րի ինդուստրիացման ընդունած տեմպի
պահպանումը և նրա հետագա ուժեղացումը»
(ՀՄԿԽ-ի հաշվետվության առթիվ ընդու-
նած բանաձևից) :

Միաժամանակ համագումարը հավանու-
թյուն տվեց հնդամյա պլանի կառուցվածքի ընդ-
հանուր սկզբունքներին, վերոնք նշում են այդ
հիմնական գծի իրադրությունը :

«Արդյունաբերության զարգացման հըն-
դամյա պլանը, վերը կառուցված և համա-
ձայն XV կուսհամագումարի ղերեկախիվ-
ների, հիմնականում համապատասխանում և
յերկրի ինդուստրիացման խնդիրներին»
(Հնդամյա պլանի վերստուգվիչ թվերի մասին
ընդունած բանաձևից) :

Ի՞նչ և այս վերջման խմատը :

ԺՏԳԹ-ի կողմից պրոֆմիտթյուններ ՎՊ
համագումարին ներկայացված արդյունաբերու-
թյան հնդամյա պլանը կառուցված և համա-
ձայն XV կուսհամագումարի ղերեկախիվների և
հիմնականում համապատասխանում և յերկրի
ինդուստրիացման խնդիրներին : Այդ պլանը նա-
խատեսում և, վեր արտադրանքի աճումը բոլոր
հինգ տարիների ընթացքում (1928-29—1932-33)
պետք և կատարվի համարյա համահավասար
չափով, այն ինչ առաջ ծրագրվում էյին «հանդ-
չող» կոր դժեր, վերոնք նախատեսում էյին ար-
տադրանքի աճման հետզհետե իջնող տեմպ :
Միջին հաշվով արտադրանքի տարեկան ավելա-
ցումը հինգ տարվա ընթացքում նախատեսնված
և մոտավորապես 21-22 տոկոսով : Արտադրանքի
աճումը հինգ տարվա ընթացքում յենթագրվում
և 167,7 տոկոսով : Ընդ մին՝ ավելի արագ
պետք և աճի «Ա» խումբը (Ժանր արդյունաբե-
րություն) — 221 տոկոսով, այնինչ թեթև ար-
դյունաբերությունը աճելու յե 130,2 տոկոսով :

Այսպիսով արտադրանքի աճման բավարար տեմպը ամբողջութեամբ պահելով հանդերձ ապահովում է արտադրութեան միջոցների արտադրութեան ավելի արագ աճումը, վորը հանդիսանում է ինդուստրիացման հիմքը :

Հնդամյակի վերջում արտադրութեան նախադատերազմյան մակարդակը օրեօրէն եւ յետագայում :

Ընդ ամեն նշվում է ինքնարժեքի իջեցում 32 տոկոսով եւ շինարարութեան արժեքի եծանացում 47 տոկոսով : Այնուհետեւ պլանը յենթադրում է մշտական բանվորների թվի հավելումը հիմնական ձեռնարկութեւններում 740,000 մարդով : Աշխատանքի արտադրողականութեւնը ավելանում է 95 տոկոսով, անվանական աշխատավարձը 35 տոկ. եւ ռեալ աշխատավարձը՝ 56 տոկոս :

Այս պլանի իրադրծումը յենթադրում է հսկայական հիմնական ներդրումներ : Հիմնական աշխատանքների չափը (առանց ելեքտրոշինարարութեան) վորոշված է 12 միլիարդ 765 միլիոն ռուբլի, վորից 10 միլիարդը ընկնում է ծանր արդեւոնարեւութեանը : Այս դումարը վերցնելիս հաշվի յե առնված նաեւ շինարարական ինդեքսի իջեցումը : Իսկ 1927-28 թվականի դներով հիմնական աշխատանքների ծավալը կկազմի 17 միլիարդ 940 միլ. ռուբլի : Այժմ դրծող արդեւոնարեւութեան հիմնական կապիտալը, վորի ար-

ժեբը 1927-28 թվականին կազմում էր 9 միլիարդ 700 միլ. ուսբլի, պետք է 1932-33 թվի վերջերին ըստ պլանի աճի մինչև 23 միլիարդ 360 միլ. ուսբլի :

Պլանը նախատեսում է հնդամյակի վերջին ամբողջ արդյունաբերությունն անցկացնել 7 ժամյա բանվորական որվա : Այդ պլանը պարունակում է նաև նշանակալից չափով ծախսեր բանվորների կուլտուրական-կենցաղային կարիքների համար : Այսպես՝ բնակարանային շինարարության համար արդյունաբերության մեջ յենթադրվում է 5 տարվա ընթացքում ծախսել 1 միլիարդ 472 միլ. 800 հազ. ուսբլի : Յեւ չնայած վոր բանվորների քանակությունը, ինչպես մենք վերը ցույց տվինք, ավելանում է ավելի քան 700 հազ. մարդով, յուրաքանչյուր բանվորին ընկնող բնակելի տարածության չափը մի վոքր ավելանալու յե : Յենթադրվում է, վոր ձեռնարկություններին պատկանող բնակարաններում ապրողների թիվը ավելանալու յե յերկու անգամ :

Ակումբներին, մսուրներին, բաղնիքներին, լվացատներին և այլն, բացի այն ծախսերը, վոր կատարվում են, 5 տարվա ընթացքում լրացուցիչ կերպով հատկացվելու յե 100 միլ. ուսբլի : Բացի այդ, խոշոր ներդրումներ են կատարվելու ֆարգործուսի դպրոցների, տեխնիկումների կազմակերպման, ինչպես և բարձրագույն տեխ-

նիկական դպրոցների դժուլ: Ուստի խնդիրն այն
է, վորպեսզի մեր հիմնական ներդրումներից
քաղենք ինչ վոր հնարավոր է և հետամուտ լի-
նենք, վորպեսզի մեր արդյունաբերութեան ար-
տադրանքը հնարավորին չափ շատ աճի:

Այսպիսով VIII համագումարը իր հեղինա-
կութեամբ ամրապնդելով ԺՏԳԽ-ի նշած արդյու-
նաբերութեան հնգամյա պլանը, վորոշել է ամ-
բողջ պլանֆշարժման վերաբերմունքը գեղի բան-
վոր դասակարգի հիմնական գիծը սոցիալիստա-
կան վերակառուցման ժամանակաշրջանում:

ԽՍՀՄ-ը մի յերկիր է, ուր ղերակշռում է
մանր-բուրժուական դյուլրացիական անտեսու-
թեանը, վորը անխուսափելիորեն. իր միջից ա-
ռաջացնում է կապիտալիստական տարրեր: Սո-
ցիալիստական հարձակման պայմաններում այդ
առաջ է բերում դասակարգային պայքարի պլում:
Թե՛ քաղաքի և թե՛ դյուղի կապիտալիստական
տարրերը ակտիվ կերպով հակահարձակման են
անցնում:

Համ. կոմ. կուսի(բ) Նոյեմբերյան պլենու-
մում, սրինակ, լսիկց կուսակցութեան Հյուսի-
սային կովկասի յերկրային կոմիտեյի ղեկու-
ցումը, վորի մեջ մասնանշվում էր դասակար-
գային պայքարի սրումը դյուղում անմիջապես
կապված սոցիալիստական շինարարութեան աճ-
ման հետ դյուղում: Այդ ղեկուցման առթիվ
պլենումը նշեց, վոր

«Հյուսիսային Կովկասում սերմանման
կամ պանիաների առթիվ ձեռք առնված մի
շարք միջոցների կիրառման փորձը, կոն-
սերակտացիայի, գյուղմիասնարկի, կոլտըն-
տեսութիւնների շինարարութեան և կոոպե-
րացման անցկացումը ցույց են տալիս կու-
լակային տարրերի աճած ախտաբանութեանը,
վերսնք պայքարում են իրենց տնտեսական
ու քաղաքական ազդեցութեանը գյուղում
պահպանելու համար: Դասակարգային պայ-
քարի այդ սրումը, գյուղի կուլակային խա-
վերի իրենց դրութեանը ձեռքից չառլու
փորձերը արտահայտվում են ինչպես ուղ-
ղակի հակահեղափոխական յեղույթներով,
գյուղթղթակիցների և այլն սպանութեան-
ներով, կադակների ու յեկվորների դասային
հակամարտութեանը դրդուելով, իսկ արդա-
յին մարդերում կրօնական նախապաշարում-
ների ու հետամնացութեան ոգտադարձմամբ,
այնպես և ստորին խորհրդային, կոոպերա-
տիվ, իսկ յերբմն ևլ կուսակցակոն սալա-
րատի առանձին ողակների վրա ներգործելու
ու ազդելու փորձերով իրենց չահեբը պաշտ-
պանելու իմաստով»:

Նույն ձեով սրվում և դասակարգային պայ-
քարը քաղաքում, ուր կապիտալիստական տար-
րերը սերմանում են աղգային թշնամութեան,
փորձում են բանվորական մասսաները հեռու

պահել հուսակցությունից կրօնական աղանդների (բապտիստներ, մեթոդիստներ, մենոնիտներ և այլն) համառ և յեռանդուն աշխատանքի միջոցով և ամեն կերպ աշխատում են սպրդել խորհրդային իշխանության մարմինների մեջ: Այնպիսի դործեր, ինչպիսին և հրեա բանվորուհի Բարչային ծաղր ու ծանակի յենթարկելը, ինչպես Փոստ-ապրոնոմիական ինստիտուտի որհուռը պրոֆեսորայի կողմից հրավիրված քահանայի ձեռքով, կրօնական աղանդների աղղկցության ուժեղացումը, հակապրոլետարական աղղկցությունների մուտքը դրականության, կինոյի, թատրոնի մեջ ցույց են տալիս բուրժուական, կապիտալիստական տարրերի հարձակումը քաղաքում:

«Սոցիալիզմի դործին թշնամի այս բոլոր տարրերի ակնկալությունը սոսանձնապես արտահայտվում և ամեն մի ջնջին դժվարության առթիվ, վոր կանգնում և բանվոր դասակարգի առաջ սոցիալիզմի շինարարության ասպարիզում: Աշխատավորների շարքերում այդ դժվարությունների շնորհիվ առաջացած ամեն մի տատանում բարենպաստ հող և հանդիսանում, վորը վորձում են և դեռ շատ անգամներ կվորձեն ոգտագործել բանվոր դասակարգի թշնամիները: Ահա թե ինչու նեպմանի, գյուղական կուլակի գեմ մղած համառ և հետևողական

պայքարը բանվոր դատակարգի կարևորագույն հերթական խնդիրը, սոցիալիզմի հաջող չինարարութեան անպայման նախադրյալն և հանդիսանում» (ՀԱՄԿԽ-ի հաշիվաթուղթյան առթիվ ընդունված բանաձևից) :

Հետզհետե սրվող պայքարի և սոցիալիստական վերակառուցման ժամանակ ԽՍՀՄ-ի ապրած անխուսափելի դժվարութեանների պայմաններում, հնարավոր և հավանական և վո՛չ միայն կապիտալիստական տարրերի անսովորական աճումը : Այդ պայմաններում նույնիսկ իրականացութեան առանձին անդամների դիտում, ևլ չիտեսելով բանվոր դատակարգի առանձին խտվերի մասին, վորոնք յենթակա յեն բուրժուական սոցիալիզմի, կարող են ծագել և ծագում են կասկածներ այն մասին, թե վորքան ճիշտ և կուսակցութեան վերցրած հիմնական գիծը, տատանումներ ինդուստրացման անցկացվող տեմպի անհրաժեշտութեան խնդրի մասին : Համկոմ-կուսի(բ) 1928 թվի հուլիսյան պլենումի նախորդակին նման տատանումների և կասկածների դուրսբերումն արդեն անկասկած եր :

Այստեղից անհրաժեշտութեան և առաջ դալիս արդիւտարիատի ամբողջ ուժերը համախըմբելու և բանվորների մեջ «քե՛ր ինդուստրացման վերցրած տեմպի և քե՛ր այդ փանաղարհին յեղած դժվարութեանների հաղթահարման հնարավորութեան առթիվ» գոյութեան ունե-

ցող տատանումների ու կապիւթների դեմ պայ-
քարելու համար :

Վորովհետեւ ԽՍՀՄ-ի պրոֆմիությունները
հանդիսանում են համարյա բանվոր դասակարգն
ամբողջութեամբ ընդգրկող միություններ , ապա
այդպիսի անհրաժեշտությունը մեր առաջ , իբրեւ
մի կարճակերպութեան առաջ , վորի շնորհիվ
բանվոր դասակարգի ավանդարդը ամբողջ աշ-
խատավորութեանը սոցիալիզմի շինարարութեան
ուղիով և տանում , մի շարք խնդիրներ և դնում :

Առաջին հերթին այդպիսի խնդիր և հանդի-
սանում հենց պրոֆմիությունների ամբաջումը ,
իբրեւ պրոլետարիատի ավանդարդը մասսաների
հետ կապող շարժախոկի :

Այդ ամբաջումը իր հերթին ավելի մեծ ու-
շադրութեան և օրհանջում դեպի բանվորների
նյութական շահերը և դեպի նրանց կենցաղային
օրհանները (աշխատավարձի քաղաքականու-
թյուն , սոցիալական ապահովագրութեան , կու-
լտուրայի) , վորովհետեւ պրոֆմիությունների
կողմից այդ ասպարիզում ինչպես հարկն է ,
դրված աշխատանքն և ապահովում ամբողջ բան-
վորական մասսայի ներքին շողկապը պրոֆ-
միությունների շարքերում :

Այնուհետեւ սոցիալիստական շինարարու-
թեան ամբողջ դործի հաջողութեանը ապահո-
վելու համար անհրաժեշտ է բանվորական մաս-
սաների մասնակցութեան ուժեղացումը տնտե-

սակն շինարարութեան մէջ, անհրաժեշտ և յետանդուն պայքար մղել բյուրոկրատիոյմի, քաղքշտեկների դեմ և մշտական առաջ քաշում պետական, տնտեսական, պրոֆմիութենական արարատի զանազան պոստերում աշխատելու համար արտադրական բանվորներ: Ուրիշ խոսքով թշնամի նապիտալիստական տարրերի ընդդիմադրութեան աճմանը, տատանումներին ու յերերումներին, դժվարութեանների առաջ յեղած պանիկյորութեանը պետք և հակադրվի բանվոր դասակարգի միլիոնավոր մասսաների ակտիվութեան մորիլիզացիան թե՛ քաղաքում և թե՛ դուրսում սոցիալիստական վերակառուցման հետ կապված պրոբլեմների շուրջը, սոցիալիզմի հետադա շինարարութեան ճանապարհին կանգնած բոլոր դժվարութեանների հաղթահարման հատառ կամքը: Մասնավորապես ամբողջ բանվոր դասակարգի առաջ խնդիր և դրված ամեն կերպ պաշտպանել կուսակցութեան պայքարը լենինյան պծից թեթիկյու վորձերի դեմ (տրոցկիզմ, մանավանդ աջ վտանդն ու նրա նկատմամբ յեղած հաշտվողականութեանը):

Պրոլետարիատի լայն մասսաները սոցիալիստական շինարարութեան հիմնական պրոբլեմների լուծման համար զորահալաքի յենթարկելու խոնդիրը առաջ և բերում ինֆնաֆնադատութեանը զարգացնելու անհրաժեշտութեանը, իբրև մասսաները վերակառուցման շրջանի հետ կապված

բոլոր խնդիրներն լուծմանը մասնակից դարձնելու կարևորագույն պայմանը :

Այդ միևնույն խնդիրը պահանջում է ներմխութենական դեմոկրատիայի հիմունքների հրաշարավորին չափ ավելի լիակատար և բազմակողմանի ամրացումը, վերն իր հերթին տեղի կարող է ունենալ միայն այն ժամանակ, յերբ ճիշտ կերպով գրվի և խորացվի միությունների մատույանի աշխատանքը և նրանց կողմից յեռանդուն, անդուլ աջակցություն ցույց տրվի կուլտուրական հեղափոխությանը, մանավանդ բանվոր դասակարգի հետամնաց խավերում :

Գյուղատնտեսության սոցիալիստական վերափոխությունը, մանավանդ, յերբ սրվում և դատակարգային պայքարը գյուղում, չափազանց մեծացնում է գյուղում սպրող և աշխատող սրույնտարիատի դերը : Բանվոր դասակարգը պետք է դառնա կադմակերպող ու վարող ուժ գյուղատնտեսությունը սոցիալիստական հիմունքներով վերակառուցելու ժամանակ :

Վերջապես նկատի ունենալով, Վոր ԽՍՀՄ-ի բանվոր դասակարգի կապը կապիտալիզմի լծի տակ սպրող սրույնտարիատի հետ հսկայական նշանակություն ունի ամբողջ աշխարհի սրույնտարական հեղափոխության հաջողությունների և սոցիալիստական շինարարության հաջողությունների համար նրա միջնաբերդում, սրույնտարական դիկտատուրայի յերկրում, VIII հա-

մագուճարի առաջ դրված էյին պրոֆմիություն-
ների միջազգային աշխատանքի ծավալման իրն-
դիրները :

ՊՐՈՖԵՍԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ VIII ՀԱՄԱ- ԳՈՒՄԱՐԻ ԺԱՄԱՆԱԿ

Տասնմեկ միլիոն բանվորների ու ծառայող-
ների այն ներկայացուցիչները, վոր հալաքվել
էյին պրոֆմիությունների VIII համագումա-
րում, այդ ինդիրների լուծմանը ձեռնամուխ յե-
ղան զինված այն փորձով, վոր պրոֆչարժումը
կուտակել եր նախորդ յերկամյակում (վերջին
համագումարից ի վեր) : VIII համագումարի
ինդիրներից շատերը պատկերանում էյին պրոֆ-
միությունների առաջ դործնական առորջա աշ-
խատանքում և այդ աշխատանքի ընթացքում ել
իրենց մասնակի լուծումն էյին ստանում : Այդ
փորձը ամփոփելու համար և այդ փորձը սոցիա-
լիստական վերակառուցման դրած ինդիրների
լուծման ժամանակ դործադրելու համար, VIII
համագումարը պրոֆկազմակերպությունների
ամբողջ աշխատանքի հիմնական ստուգումը կա-
տարեց :

Համագումարն արձանագրեց, վոր պրոֆ-
միություններն իրենց աշխատանքի մեջ զգալի
հաջողություններ են ձեռք բերել : Պրոֆմիու-
թյունների աշխատանքի դրական հետևանքները
կարելի յե լուսաբանել մի քանի թվական տվյալ-
ներով : Կատարվել և պրոֆմիությունների թվա-

կան. մեծ աճում : 1926 թվի հուլիսից մինչև 1928 թվի հուլիսը ՍՍՀՄ-ի սրբօթիության անդամներին թիվը աճել է 1 միլ. 782 հազար մարդուց կամ 19 տոկոսով : Այդ սրբօթիությունների ակադեմիա՝ հաջողություն է :

Այդ ժամանակամիջոցում զգալի չափով աճել է նաև սրբօթիութենական ակադեմի թիվը և լավացել է նրա սոցիալական կազմը : Ներկայումս սրբօթիութենական ակադեմի իրենից ներկայացնում է մոտավորապես մեկ ու կես միլիոնանոց մի հակառակի րանակ : Բանվորների տոկոսը ստորին սրբօթակադեմի շարքերում աճել է 54,8 մինչև 57,5 : Կանանց տոկոսը ավելացել է 22,7 մինչև 24 և այլն : Շնորհիվ սրբօթակադեմի սիստեմատիկ և յեռանդուն նորոգման, սրբօթիութենական աշխատանքի մեջ են ընդգրկվում նորանոր մասսաներ :

Սրբօթիությունները նշանակալից հաջողություններ են ունեցել սրբօթիութենական դեմոկրատիայի ամրացման և լայնացման գործում : Միությունները զգալի չափով լավացրել են աշխատանքը ձևափոխության մեջ և՛ ծավալել են սրբօթիութենական աշխատանքը ցեխում : Համագումարն արձանագրել է սրբօթիությունների մասսայական աշխատանքի հաջողությունները՝ «Հաշվետու ժամանակաշրջանում ՀԱՄԿԽ-ի դեկտեմբերից տակ զգալի հաջողություններ են ձևագրված միութենական մարմինների և անդամների մասսաների կապի ամրացնելու ասպա-

րիցում (պրոֆիտությունների մեջ նոր բանփոր-
ներ ներդրավելը, պրոֆակտիվի աճումը, աշխա-
տանքի անցկացումը ցելիում, պրոֆիտութենա-
կան գեմոկրատիայի հիմունքների անցկացում և
այլն) : (ՀԱՄԿՈ-ի հաշվետվության առթիվ ըն-
դունած բանաձևից) : Պրոֆիտությունների ֆի-
նանսական բաղան ամբացել և՛ 1926 թվին ստաց-
վել և 98 միլ. 037 հազ. ուսրլու անդամավճար ,
իսկ 1927 թվին 110 միլ. 172 հազար ուսր. : Բո-
լոր պրոֆկադմակերպությունների նյութական
միջոցները 1928 թվի հունվարին կազմում էին
57 միլ. 411 հազ. ուսր. , վորը 1926 թվի հունվարի
1-ի հետ համեմատած տալիս և 46,7% աճում :
Այդ ժամանակամիջոցում արագ կերպով աճել և
պրոֆիտությունների կուլտ-կրթական աշխա-
տանքը, աճել և կուլտհիմնարկների ցանցը, լա-
վացել և կուլտուրական սպասարկումը և այլն :

Զգալի չափով լավացել և նաև բանփոր դա-
տակարգի նյութական դրությունը : Բանվորների
ամսական աշխատավարձը միջին հաշվով եւրո
արդյուարերության մեջ ավելացել և 58,5 ուսր-
լուց 1926-27 թվի առաջին յեռամսյակում մինչև
70,5 ուսր. : 1927-28 թվի չորրորդ յեռամսյակում ,
այսինքն 20% : 1927-28 թվի չորրորդ յեռամսյա-
կում բանվորների աշխատավարձը նախատառե-
րազմյանին գերազանցում էր 27 տոկոսով :

Անցած ժամանակաշրջանում ավելացել և
պրոֆիտությունների մասնակցությունը տնտե-
սական աշխատանքին, վորոչակի հաջողություն-

ներ են ձեռք բերված բանվորներին ու բանվոր-
ուհիներին անտեսական, խորհրդային և կոո-
պերատիվ աշխատանքի առաջ քաշելու ասպարի-
զում և այլն :

Համազումարը հավանություն տվեց ՀԱՄ.
ԿԽ-ի քաղաքական գծին ու զործնական աշխա-
տանքին և նրա բանաձևի մեջ ասված և՛

«Զեկույցումը հաստատել : Մատնանչել, վոր
ՀԱՄԿԽ-ը նիշտ ե կատարել պրոֆմիությունների
VII. համագումարի հիմնական դիրեկտիվները :

Գտնել, վոր ՀԱՄԿԽ-ի աշխատանքի ուղղու-
թյունն ու նրա ֆալսիֆական գիծը նիշտ են և հա-
վանություն տալ նրա պրակտիկ. գործունեյու-
թյանը հաշվետու շրջանում» : (ՀԱՄԿԽ-ի հաշ-
վետության առթիվ ընդունած բանաձևից) :

Սակայն իր գլխավոր ուղադրությունը VIII
Համազումարը կենտրոնացրել և միութենական
աշխատանքի թերությունների վրա : Այդ թերու-
թյունները բավական շատ դուրս յեկան : Գրան-
ցից գլխավորներն են հետևյալները՝ ծանր ար-
դյունաբերության բանվորների աշխատավարձը
յիտ և մնում թեթև արդյունաբերության աշխա-
տավարձի աճման հետ համեմատած . վատ և դրը-
ված աշխատանքի պաշտպանությունը . թույլ և
տարվում պայքարը անդրադիտության դեմ . վատ
են սպասարկվում զործազուրկները . բավարար
չափով չի դրված բանվորների նոր կադրերի
սպասարկումն ու դաստիարակությունը . չեն դա-

դարում և նույնիսկ ավելանում են վատնումները և այլն :

Բայց ամենալուրջ թերությունը համազումարը համարում և «առանձին պրոֆկազմակերպությունների բյուրոկրատական, անսիրտ վերաբերմունքի դեպքերը բանվորների կարիքները, առանձին միութենական մարմինների բյուրոկրատացումն ու կտրվածությունը մասսաներից, պրոֆմիութենական դեմոկրատիայի կապիտալիստումը, ինֆլաֆնիստությունը քույլ գարգացումը» :

Համազումարը մատնանշեց, վոր «պրոֆմիությունները դեռ նոր պիտի վճռական բեկումն առաջ բերեն լայն բանվորական մասսաների ինքնաքննադատությունը գործնականում կիրառելու ասպարիզում, տնտեսական և խորհրդային շինարարության և ամենից առաջ հենց պրոֆմիութենական աշխատանքի թերությունները վերացնելու համար :

Պրոֆմիութենական վորոշ կազմակերպությունների մասսաներից կտրվածության ամենապայծառ որինակը Շախտինսկի գործն է : «Միայն բանվորական ինքնաքննադատությունը խեղդված լինելու շնորհիվ, ասվում է ՀԱՄԿՍ-ի հաշվետվության առթիվ ընդունված համազումարի բանաձևում, և ժողովրդական տնտեսության կարևորագույն մասերից մեկը քայքայելու դեմ պայքարող առանձին բանվորների հալածանքի շնորհիվ կարող եր մի շարք խոշոր բանվորա-

կան կենտրոններում մի շարք տարիներ զոյություն ունենալ սոցիալիզմի դործին թշնամի տարրերի համարյա անսահմանափակ տիրապետություն» :

Համադումարը պրոֆկադամակերպությունների խոչորադույն բացերից մեկն այն է համարում, Վոր «պրոֆմիությունները մինչև այժմ բավարար չափով չեն ոգտագործել իրենց բոլոր հնարավորությունները լայն մասսաները սոցիալիստական շինարարության գործի բոլոր դժվարությունները հալթահարելու համար գրա-հավաքի յենթարկելու ասպարիզում» :

Յեթե ամփոփելու լինենք այն բուրբը, ինչ Վոր համադումարն ասել է միութենական աշխատանքի թերությունների առթիվ, ապա մենք կը տեսնենք, Վոր հիմնականում խնդիրը հանդում է նրան, Վոր պրոֆմիությունները գեռ չեն կարողացել իրենց աշխատանքն այնպես դրնել, ինչպես այդ պահանջում է սոցիալիստական վերակառուցման ժամանակաշրջանը :

Այսպիսով համադումարը պրոֆշարժման փորձի հաշվառումը լիովին կատարում է սոցիալիստական վերակառուցման մեջ բանվոր դասակարգի ունեցած հիմնական դժի տեսանկյունով : Համահավասար չափով պրոֆշարժման խնդիրների առթիվ ընդունած իր կոնկրետ վորոշումներն ընդունելիս նույնպես համադումարն առաջնորդվել է բանվոր դասակարգի այդ հիմնական դժով :

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՄՐԱՑՈՒՄՆ ԻԲ-
ՐԵՎ ՓՈԽԱՆՑՈՂ ՄԵԽԱՆԻԶՄԻ ԿՈՒ-
ՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԻՑ ԴԵՊԻ ՄԱՍՍԱՆԵՐԸ:

Պրոֆեսորնալ միությունները համարյա
դիտովին ընդգրկում են բանվոր դասակարգը:
Այդ միությունները հանդիսանում են պրոլե-
տարական հեղափոխության հեղեմոն՝ կոմկու-
սակցության ադհեսցությունը բանվորների լայն
խավերին, իսկ նրանց միջոցով նաև դեպի գյու-
ղացիության բազմամիլիոն մասսաները փոխան-
ցող մեխանիզմը: Մեր յերկրի բանվոր դասա-
կարգի առաջ պատմության կողմից դրված մեծ
խնդիրները լուծել, բոլոր դժվարությունները
հաղթահարել կարելի չե միայն այն դեպքում,
չի՞թե այդ փոխանցող մեխանիզմը—պրոֆմիու-
թյունները—ինչպես հաբկն ե աշխատեն, բանվոր
դասակարգի խոսքերած կամքը հանձնես նրա
կոմկուսակցության փոխանցելով աշխատավոր-
ների ամենալայն խավերին:

Այդպես ե յեղել միշտ, պրոլետարական դիկ-
տատուրայի ամբողջ ժամանակաշրջանում:
Այժմ համարյա ամեն մի բանվոր դիտե Լենինի
խոսքերն այն մասին, թե «յերկիրը կառավարել
և դիկտատուրան իրականացնել առանց սերտ
կապ ունենալու պրոֆմիությունների հետ, ա-
ռանց այդ միությունների ջերմ աջակցության,
առանց նրանց ամենաանձնուրաց աշխատանքի
վոչ միայն տնտեսական այլ և ռազմական շինա-

բարության մեջ, մենք ի հարկե չեյինք կարող
վաճ միայն 2 և կես տարի այլ և 2 և կես ամիս»
(Լենին, գործերի ժողովածու, II հրատ. XXV
հատ. եջ 193—194)։ Յեւ այդ տեղի վեր ունե-
նում այն պատճառով, վեր կուսակցության կող-
մից ղեկավարվող պրոֆմիությունների միջոցով
ամբողջ կուսակցությունը, բանվոր դասակարգի
ամբողջ ավանդարդը, լավ և ժամանակին տեղե-
կանում եյին բանվորական մասսաների տրամա-
դրություններին, պահանջներին ու կարիքներին
և իրենց հերթին այդ պրոֆմիությունների միջո-
ցով կոմկուսակցությունը հնարավորություն և
ստանում միշտ և ժամանակին բանվորական
մասսաները ծանոթացնել իրենց առաջ դրված
խնդիրներին և այն բանին, թե ինչպես և կու-
սակցությունն այդ խնդիրները լուծում ամբողջ
բանվոր դասակարգի շահերին համապատաս-
խան։

Այդպես և յեղել, կրկնում ենք, միշտ։ Իսկ
այնպիսի պայմաններում, յերբ ԽՍՀՄ-ն ապ-
րում և սոցիալիստական վերակառուցման յե-
ռանդուն շրջանը, վերի հաջողությունը միան-
գամայն և լիովին կախված և ամբողջ բանվորա-
կան մասսաների գիտակից մասնակցությունից
այդ շինարարությանը, պրոֆմիությունների դե-
րը, իրրե վստանցող մեխանիզմի կուսակցու-
թյունից գեղի մասսաները, դառնում և բացա-
ռապես կարևոր։ Կուսակցությունը մշակում և
բանվոր դասակարգի հիմնական գլխի սոցիա-

լիստական մեքտիտուցման աստարիդում : Մենք
արդեն տեսանք, թե ինչումն և այդ գիծը : Կու-
սակցությունն այդ գիծն անց և կացնում մեր
տնտեսական, քաղաքական և հասարակական
կյանքում : Բայց միայն այն դեպքում այդ հիմ-
նական գիծը կդառնա մասսաների սեփականու-
թյուն, յերբ պրոֆմիութենական համարյա յեր-
կու միլիոնանոց ակտիվ, տառալիկ կուսակ-
ցության ապարատից միությունների ապարատի
միջոցով այդ հիմնական գիծը, յայն կերպով
կուսարանեն այդպիսին միութենական մասսայի
տառք և իրենց ամենորյա աշխատանքում, վորն
ընդգրկում և բանվորին «որորոցից մինչև գե-
րեզման» (ընկ. Տոմսկու բառերը), այդ գիծն
անշեղ կերպով կանցկացնեն : Այդ պատճառով
բացառապես հակայական և պրոֆմիությունների
ամբացման ամբողջ գործի նշանակությունը,
պրոֆմիություններ, վորոնք փոխանցող մեխա-
նիզմն են կուսակցությանից դեպի մասսաները,
կուսակցական ղեկավարությունը պրոֆմիութ-
յունների նկատմամբ ամբացնելու գործը :

Այդ իրեն հեթ թին կիրադարձվի «միայն այն
դեպքում, յեթև պրոլետարական հեղափոխու-
թյան հեղեմոնից՝ կոմկուսակցությունից դեպի
յայն բանվորական մասսաները, իսկ նրանց մի-
ջոցով դեպի գյուղացիության բազմամիլիոն
մասսան տանող փոխանցող մեխանիզմը
հասակ և անդադար կաշխատի : Անհրա-
ժեշտ և, վորպեսզի փոխանցող մեխա-

նիգմը—պրոֆմիությունները—անաղարտ կերպով աշխատեն, փոխանցելով բանվոր դասակարգի խոսքերած կամքն ի դեմս նրա ավանդարդի՝ Կոմկուսակցության դեպի աշխատավորների լայն մաստաները» (ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվության առթիվ ընդունած բանաձևից) :

Մենք տեսանք, վոր VIII համագումարն ընդունեց Կուսակցության ու բանվոր դասակարգի հիմնական դիմը: Բայց այդ դեռ քիչ է:

Պրոֆմիությունների կարևորագույն խնդիրն է հանդիսանում բանվոր դասակարգի համախրմբումը, նրա ամբողջ յեռանդի ու սրտգծադործական օւժերի զորահավաքը խորհրդային իշխանության ու Կուսակցության կուրսը դեպի արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության սոցիալիստական ինդուստրիացումն՝ բանաստեղծական կերպով պաշտպանելու և սոցիալիստի շիտաբուխի ճանապարհին յեղատ քուրս խոչընդոտները հարթելու համար:

Ահա հենց այս խնդիրը պետք է լուծեր VIII համագումարն իր քուրս այն վորոշումներով, վորոնք գործնական յեղրակացություններ են նշում յեղնելով բանվոր դասակարգի հիմնական դժից սոցիալիստական վերակառուցման դարաշրջանում պրոֆմիութենական աշխատանքի դասադան ճյուղերում: Վոր հարցն ել վերցնելու լինենք, լինի դա արդյունաբերության հնդամյա պլանը, միությունների տարիֆային քաղաքականությունը, միությունների անտեսական աշխա-

տանքը, նրանց կազմակերպչական կամ կուլտ-
կրթական աշխատանքը, լինի դա պրոֆչարթման
միջազգային քաղաքականությունը կամ Սչխոսդ-
կոմատի և կոոպերացիայի աշխատանքը—այս բո-
լոր հարցերում պետք է արտահայտվեր և արտա-
հայտվում եր այն հիմնական միտքը, վորով
ներծծված եր համազումարի ամբողջ աշխատան-
քը. այդ միտքն և բանվոր դասակարգի հիմնա-
կան դիմը հետևողական ու հստակ կերպով անց-
կացնելու և պրոֆմիություններն ամբացնելու
անհրաժեշտությունը, պրոֆմիություններ, վո-
րոնք փոխանցող մեխանիզմն են կուսակցությու-
նից դեպի մասսաները:

ԲԱՆՎՈՐՆԵՐԻ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐԻ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ՅԵՎ ՈՒՇԱԴՐՈՒ- ԹՅՈՒՆ ԴԵՊԻ ՆՐԱՆՑ ԿԵՆՑԱՂԱՅԻՆ ԿԱՐԻՔՆԵՐԸ.

Յեթե պրոֆմիությունները փոխանցող մեխա-
նիզմն են կուսակցությունից դեպի մասսաները,
սակա միութենական ապարատը պետք է կարողա-
նա բախարարել բանվորի առօրյա կարիքները,
յեռանդուն և հետևողական կերպով աշխատի
նրա նյութական ու կենցաղային կարիքները հո-
ղալու վրա:

Պրոֆմիությունները կկարողանան կատարել
իրենց դերն իբրև շարժափուկ ավանդարդից
դեպի մասսաները միայն այն դեպքում, յեթե
նրանց ամբողջ աշխատանքի ընթացքում մշտա-

կան հողատարութեան, ուշադիր վերաբերմունք լինի և առօրյա պաշտպանութեան ցույց տրվի այդ միութեանների մեջ համախմբված մասնա-
ների նյութական շահերի և կուրտուր-կենցաղա-
յին պայմանների նկատմամբ: Այդ առանձնապես
անհրաժեշտ և հիշելի այժմ, դժվարութեանների
և միութեանների ամբողջ մասնաշաղկան աշխա-
տանքի ուժեղացման շրջանում:

«Կոչ մի բոլոր շմոտանալով իրենց այդ կա-
րևորագույն խնդիրը, համբերատար և անդուշ
կերպով բացատրելով աշխատախոհների յայն
մասնաներին պրոլետարիատի, նրա կուսակ-
ցութեան, խորհրդային իշխանութեան հեր-
թական դասակարգային խնդիրները, բան-
վորներին կոչ անելով սոցիալիզմի շինարա-
րութեան ճանապարհին յեղած դժվարու-
թեանների հանդեպ կայունութեան և կար-
գապահություն ցուցահանելու, պրոֆմիու-
թյունները պետք է միաժամանակ ուժեղա-
ցնեն իրենց աշխատանքը բանվորների շահերը
պաշտպանելու ասպարիզում, ամենաուշադիր
վերաբերմունքը ցույց տալով դեպի բանվոր-
ների առօրյա կարիքների բավարարումը,
վնասկան կերպով պետք է պայքարեն բան-
վորական մասսաների առօրյա կարիքների ու
որինական պահանջների նկատմամբ ցուցա-
բերված ամեն մի բյուրոկրատական մեծա-
մտութեան դեմ, պետք և զուրա դան հեղա-

փոխադրանքն որինականության ամեն տեսակի խախտման դեմ : Առանձնապես անթույլատրելի չի անփութ վերաբերմունքը ցույց տալը դեպի բանվորների ու բանվորուհիների շահերն ու կարիքները պրոֆմիությունների սպարառի կողմից, բայց միաժամանակ միանգամայն անթույլատրելի չի բանվոր դասակարգի ամենահետամնաց խավերին հարմարվելը (խլոսախղճ) պրոֆմարմինների ու առանձին պրոֆաշխատողների կողմից» . (ՀԱՄԿՍ-ի հաշվետվության առթիվ ընդունված բանաձևից) :

Պետք է մասնանշել, փոր մասոսանների նյութական պահանջները բավարարելու առաքարիցում միություններն զգալի հաջողություններ են ունեցել : Ինչպես մենք արդեն վերև առաջինք աշխատավարձը յերկու տարվա ընթացքում աճել է 20 %, 1927—28 թվի վերջին յեռամսյակում հասնելով միջին հաշվով ամբողջ արդյունարկության մեջ նախապատերազմյանի 127 %-ին :

Այդ ժամանակաշրջանի բանվորական բյուջեների հետազոտությունը ցույց է տալիս բանվորական ընտանիքի բյուջեյի բացարձակ աճում է ավելի թանկարժեք ու սննդարար մթերքների գործածություն ավելացում, ինչպես է հագուստի, բնակարանի վրա և այլն կատարվող ծախսերի բարձրացում, փորը վկայում է բանվորական բյուջեյի ավելի բարձր կառուցվածքի մասին :

Աշխատավարձի աճումը կատարվել է աշխա-

տանի արտադրողականության բարձրացման հիման վրա: Յեթե վերցնենք վերջին յերեք տնտեսական տարվա տվյալները, ապա մենք կը տեսնենք, Վոր 1925-26 թվից մինչև 1927-28 թիվը*) միջին ընդհանուր արտադրանքը մի աշխատած որվա համար նախապատերազմյան դներով աճել է 8 ու 42 կ. մինչև 10 ու 77 կ. կամ 27,9 %-ով: Իսկ բանվորի որական աշխատավարձը այդ միջոցին աճել է անվանական արտահայտությամբ 195, %-ով, իսկ ռեալ արտահայտությամբ՝ 19,6 %-ով: Այսպիսով աշխատանքի արտադրողականությունը ավելի արագ է աճել քան աշխատավարձը: Առանձնապես նկատելի բեկումն առաջ է գալիս 1927-28 թվին, յերբ աշխատանքի արտադրողականությունն աճում է 14 %-ով, իսկ որական աշխատավարձը՝ 8,5 %-ով:

Անցած ժամանակամիջոցում պրոֆմիությունները մեծ աշխատանք են կատարել աշխատանքի վարձատրության սխեմաները կարգավորելու առաքարիվում: Անց է կացված տարիֆային ռեֆորմը, մտցված են նոր տարիֆային ցանցեր և այդպիսով զգալի չափով վերջ է դրված աշխատավարձի վրա կատարվող ղանազան «հավելումների», մեծացվել է տարիֆային դրույքի դերն և կատարվել է ձեռնարկներում բանվորների աշխատավարձի մոտեցում և ցածր վար-

*) 1927-28 թվի տվյալները նախնական տվյալներն են:

ձառարկող խմբերի առաջնություն : Տարեֆային ու-
ֆորմը արդեն ընդգրկել է արդյունաբերության
մեջ դրադված բանվորների մոտ 80 %-ը : Գոր-
ծարժային աշխատանքները 1927 թվի զեկտեմ-
բերին կադմում էյին միջին հաշվով տարեֆա-
յին դրույքի 56,1 %-ը, իսկ 1928 թվի մար-
տին՝ 31 %-ը : Թե ինչպես է տարեֆային ու-
ֆորմը ազդել բանվորների աշխատավարձն ի-
րար մոտեցնելու վրա, յերևում է նրանից, վոր
1926 թվի մարտին միջին աշխատավարձի կեսից
պակաս ստացող բանվորների թիվը կադմում էր
13,4 տոկոս, իսկ 1928 թվի մարտին՝ 8,5 տո-
կոս : Կեսից մինչև լիակատար միջին աշխատա-
վարձ ստացողների թիվը աճում է 42,9 %-ից
մինչև 48,2 տոկոս : Ավելի քան յերկու միջին
աշխատավարձ ստացողների թիվը 6,3 %-ից
իջնում է մինչև 5,1 % : Ուրեմն իջել է յերկու
ծայրահեղ խմբերի՝ թե միջինից ավելի ցածր
և թե՛ ավելի բարձր աշխատավարձ ստացողնե-
րի թիվը :

Սակայն չնայած աշխատավարձի կարգավոր-
ման մեջ յեղած այսպիսի հաջողություններին,
մենք նկատում ենք մի շարք միանպատայն բա-
ցասական յերևույթներ : Ծանր արդյունաբերու-
թյան աշխատավարձի աճումը հետ է մնում թե-
թե արդյունաբերության աշխատավարձի աճու-
մից : Յեթե արդյունաբերության բոլոր ճյուղե-
րը դասավորենք ըստ միջին աշխատավարձի
բարձրության ապա մենք կտեսնենք, վոր առա-

ջին տեղն և բռնում բեղինի արտադրությունը (101,3 ո.), սե մետաղի արտադրությունը՝ 14-րդ տեղը, իսկ քարածուխինը՝ 22-րդ տեղը (60,1 ո.): Այսպիսի դրությունը անշուշտ անհորմալ և: Այդ դրությունը չի համապատասխանում յերկրի ինդուստրացման և ծանր արդյունաբերության ավելի արագ զարգացման կուրսին:

Ահա թե ինչու համապատասխանաբար տարիֆ-տրն-տեսական աշխատանքի առթիվ ընդունած բանաձևում դրանում և, փոքր «պրոֆմիությունների աշխատավարձի քաղաքականության հիմքը պարզեցնող տարիատի դիկտատուրայի պայմաններում պետի կազմի աշխատավարձի մեծության հավելի խստիվ համաձայնեցումը յերկրի իրական տնտեսական դրության հետ և բանվոր դասակարգի հերթական տնտեսական խնդիրների հետ:

Դրանից յելնելով և հաշվի առնելով արդյունաբերության ու աշխատանքի արտադրողականության աճման տեմպը տնտեսության հնդամյա պլանի մեջ, համապատասխան անհրաժեշտ դրամով, փորպեղի մոտակա հնգամյակում արդյունաբերության ու տրանսպորտի բանվորների միջին ռեալ աշխատավարձի աճումը ասպարհովի առնվազն 50 %-ով:

Աշխատավարձի հետագա կարգավորման կենտրոնական խնդիրը պետք և հանդիսանա համաձայն համապատասխան փորոշման՝ «աշխատավարձի բարձրացման ճիշտ բաշխումը թե ար-

դյունարերութեան ճյուղերի և թե առանձին
ուայոնների միջև», այն պայմանով, վոր աշխա-
տավարձի համեկումը կատարվի առաջին հեր-
թին և ավելի մեծ չափով մետաղի և ամուխի
արտադրութեան մեջ, միաժամանակ առաջ քա-
շելով տեքստիլում աշխատողների աշխատավար-
ձը, վորոնք ղգալի չափով հետ են մնում ար-
դյունարերական բանվորների աշխատավարձի
միջին մակարդակից: Աշխատավարձի ավելի հա-
ջող կարգավորման համար անհրաժեշտ և շա-
րունակել աշխատավարձի աճման պլանային
կարգավորման քաղաքականութեանը:

Համազումարը վորոշեց շարունակել տարի-
ֆային ռեֆորմը, կատարել վորակյալ և ան-
վարժ բանվորների աշխատավարձի հետադա-
մերձեցում, կարգավորել աշխատանքի վար-
ձատրութեան գործարքային և պրեմյալ սխեմե-
մի կիրառումը և խիստ բարձրացնել թե՛ պրոֆ-
միուլթյունների և թե՛ մանավանդ տնտեսական
մարմինների չափավորման աշխատանքի մակար-
դակը: Հավաքական պայմանագրերի սխեմեմը
ճանաչվել և հետագայի համար ևս իրրե աշխա-
տանքի պայմանների ու աշխատավարձի
կարգավորման հիմնական մեթոդ: Բայց
միաժամանակ պետք և ուժեղացվի պայ-
մանագրերի մասսայական ուսումնասիրու-
թյունը, պարզեցվեն պայմանագրերը, ա-
վելի պարզ կերպով խմբադրվեն կե-
տերը, կրճատվի բանակցութեանների ժամկետ-

ները, վճռական կերպով վերացվեն բանակցությունների ձգձգումները: Միությունների կարևորագույն խնդիրն և սխառմատիկ պլանային ստուգում կատարել և խնամքով հետևել, վոր տնտեսական մարմինները կատարեն զործող համաքական պայմանագրերը:

Զգալով, վորպեսպի անչեղ կերպով բարձրանա բանվորների նյութականի մակարդակը, միությունները պետք և նկատի ունենան, վոր աշխատանքի արտադրողականության բարձրացումը մնում և պրոֆմիությունների և ամբողջ բանվոր դատակարգի կարևորագույն կենտրոնական խնդիրներն են մեկը:

«Բանվորական մասսաները զորահամալքի յենթարկելով յերկրի ինդուստրացման համար մղվող պայքարի, սոցիալիստական ռադիկալացման գործի շարջը, պրոֆմիությունները պետք և անդուլ կերպով բացատրեն լայն բանվորական մասսաներին, վոր այդ պահանջում և բոլոր բանվորների ամենամեծ ուշադրությունը սոցիալիստական կուտակման վերաբերմամբ աշխատանքի արտադրողականությունը բարձրացնելու միջոցով: Ընդ սմին անհրաժեշտ և առանձին ուշադրություն դարձնել արտադրության մեջ դեռ նոր քաշվող և հետամնաց բանվորների մեջ բացատրական աշխատանք տանելու վրա»:

Համադուամարը կոչ և անում բանվորական մասսաներին «գիտակցորեն և հաստատ կերպով

իրենց պարտականությունները կատարելու արտադրութեան մեջ, բարձրացնելու աշխատանքային դիսցիպլինան, գործաթողութեան դեմ պայքարելու, հոգատար վերաբերմունք ցույց տալու դեպի արտադրութեան գործիքներն ու նյութերը, բարձրացնելու աշխատանքի արտադրողականութիւնը, վերջինք արդյունաբերութեան հետագայ տնտեսական և բանվոր դասակարգի նյութական դրութեանը բարելավելու հիմնական պայմաններն են» :

Ինչպէս իրենց ամբողջ գործունեութեան մեջ, այնպէս և աշխատավարձը և աշխատանքի պայմանները կարգավորելու ժամանակ պրոֆմիությունները պետք և հիշեն, վեր անհրաժեշտ և պարտաւարձ բանվորների ամենամանր կարիքները հոգալու աշխատանքը, այդ բանվորներին դասակարգային դաստիարակութեան տալու, նրանց դիտակցականութեանը բարձրացնելու, օրգանաւորատական շինարարութեան մեջ ներդրովելու լայն աշխատանքի հետ: Ուստի ամենավճռական ձևով կատարելով բանվորների շահերի պաշտպանութեանը և համառ կերպով պայքարելով առանձին տնտեսական մարմինների ամեն տեսակ բյուրոկրատական խեղաթյուրումների դեմ, հետամուտ լինելով, վեր ձիւտ կերպով էլիքառովեն հաւաքական պայմանագրերի պայմաններն ու ամբողջ աշխատանքային սրհնագրութեանը, պրոֆմիութիւնները չպիտի ե տարվեն

«խվառարգով», չպետք է քրե դամ բանվորների հետաժողովաց խավերի յետևից և չպետք է պաշտպանեն բանվորների աշխարհի պահանջները, վարենք հաշվի չեն առնում սոցիալիստական արևմտաւթյան հնարավորություններն ու այն վրձվարությունները, վոր կանդնած են սոցիալիզմ կառուցող պրոլետարիատի առաջ:

Ինչ վերաբերում և ծառայողների աշխատավարձին, պետք և հետազոտում ևս չարտնական ծառայողների ցածր աշխատավարձ ստացող խմբերի, մանավանդ սոցիալական-կուլտուրական խմբի (լուսաշխատողներ, բժիշկներ և այլն) աշխատավարձը առաջ քաշելու աշխատանքը: Գործարանային ծառայողների ու ճարտարագետական պերսոնալի աշխատավարձը կարգադրելու ամենից ավելի նպատակահարմար ձևը պետք և լինեն հասուկ տարիֆային ցանցերը, իսկ մնացած ծառայողների վերաբերմամբ՝ պետհափառման սխեմա, վորը համապատասխան առաջարկում և կատարել ավելի արագացրած տեմպով բյուջետային և անտեսավարական հիմնարկների բոլոր ծառայողների վերաբերմամբ:

Համապատասխան միությունների առանձին ուղղությունն և վարձքի միութենական քաղաքականությունը կոնցեսիոն և մասնավոր ձեռնարկություններում կիրառելու վրա: Պրոֆմիությունները պետք և մաքսիմալ չափով պաշտպանեն այդ ձեռնարկությունների բան-

վորների շահերը և վճռական հաշտարված
տան, մինչև իսկ դործադուլային պայքարի մի-
ջոցով, ամեն տեսակ փոանձդությունների բան-
վորների իրավունքների դեմ: Բայց միտմամա-
նակ «պրոֆմիտիստները չպետք է բանվորա-
կան մասսաների դասակարգային շահերի պաշա-
պանությունը կոնցենտրն ձեռնարկներում փո-
խարինեն պայքարի պրիմիտիվ ձևերով, մանր
բժախնդրությամբ կոնցենտրների նկատմամբ»: Պրոֆմիտիստները վոչ մի դեպքում չպետք է
նսե խոչընդոտ հանդիսանան կոնցենտրյում
անտեսության պրոդրեսիվ ձևերի կիրառման
նկատմամբ:

Թեև ցածր վարձատրվող խմբերի աշխատա-
վարձի առաջադման հետևանքով ապամարդկանց
ու կանանց, մեծահասակների ու փոքրահասակ-
ների աշխատավարձի փոխհարաբերությունը
դղալի չափով լավացել և, այնուամենայնիվ
կանանց աշխատավարձը ավելի ցածր և, բան
տղամարդկանցը: Այդ բանը ուղղակի հետևանք
և կանանց աշխատանքի ավելի ցածր վորակի:
Ուստի տղամարդկանց ու կանանց աշխատանքի
վարձատրությունը իրոք վոր իրար մոտեցնելու
համար, անհրաժեշտ և ավելի վճռական կերպով
բարձրացնել մեծահասակների արտադրական վո-
րակալորումը, մանավանդ յերիտասարդ բան-
վորուհիներինը, ինչպես և նրանց վարժեցումը
ձիշտ դնելով, այնպես և նրանց աշխատանքը

արտադրութեան մեջ ամէկի ճիշտ ուղտադարձելով :

Պրոֆմիութեանները պետք է նմանապես ամէկի մեծ ուղտադրութեան դարձնեն բանվոր յերատասարդութեան կարիքները ու պահանջների վրա և ուժեղացնեն նրանց անտեսական շահերը պաշտպանութեանը :

Ինչպես տեսնում ենք, նույնիսկ աշխատավարձի կարգավորման բնագավառում, ուր միութեանները կարող եյին ծրու համադրւմարի ժամանակ առանձնապես մեծ հաջողութեաններ ցույց տալ, պետք չեղաւ, վոր համադրւմարը մի շարք կարեւորագույն վորոշումներ ընդունի բանվորների նյութական գրութեանը բանվոր դասակարգի ընդհանուր շահերի համեմատ ամբողջութեւ համար : Ուրիշ բնագավառներում, ուր նույնպես սխալ նկատելի յեն հաջողութեաններ, գործը աշխուժանայիւ ամէկի վատ գրութեան մեջ եր և այդ պատճառով ծրու համադրւմարը բանվորական կյանքի մի շարք կենցաղային խնդիրների տոթիւ կարեւորագույն վորոշումներ և ընդունում :

Այս վերջինս վերաբերում է առանձնապես կոտլերացիայի աշխատանքին ու գործադուրկների ապահովութեան :

Բանվորի համար նրա գրամական աշխատավարձի չափը համեմատաբար կարեւոր է : Նրան ամէկի հետաքրքրում է, թե նա ինչ

մթերքների ու հարմարությունների հետ կարող
 և փոխանակել այդ զբաղմունքի աշխատավարձը :
 Ահա թե ինչու նրա համար հսկայական նշանա-
 կություն ունեն չուկայի դներն ու հայթայթման
 հնարավորությունները : Դեռ շրտֆուխություն-
 ների 7-րդ համագումարում մատնանշվում և ,
 փոր կոռպերացիան հանդիսանում և հայթայթ-
 ման կարեւորագույն գործոններից մեկը և փոշ
 պակաս կարգավորիչը դների ասպարիզում :
 Ներկայումս արդեն կարելի չե ուղղակի առել ,
 փոր կոռպերացիան հանդիսանում և իրրե վըճ-
 ուական գործոն մանրածախ ասպրանքների շու-
 կայում և ասպրանքափոխանակության հիմնական
 կազմակերպությունը : Այս փաստը առանձնա-
 պես համոզեցուցիչ կդառնա , յեթե մենք ծանո-
 թանանք , թե ինչպես և աճում կոռպերացիայի
 աշխատանքը վերջին յերկու տարվա ընթացքում :
 Սպառողական սխսեմի շրջանառությունը մի-
 լիոն չերվոն ուերլիներով կազմում եր՝

1925—26 թ. 7,107

1926—27 թ. 10,071

1927—28 թ. 14,383

Փայտերերի թիվը տարվա վերջում կազ-
 մում եր (հազարներով)՝ 12.406—1925—26 թվին
 և 22.581—1927—28 թվին : Սպառողական կոռ-
 պերացիայի տեսակարար կշիռը ընդհանուր աս-
 րանքա-միջնորդային շրջանառության մեջ կազ-
 մում եր՝ 1925—26 թ. 27 տոկ . մեծաքանակ վա-

ճառքում և 33 տոկ. փոքրաքանակ վաճառքում, իսկ 1927-28 թ. — 33,2 տոկ. մեծաքանակ վաճառքում, իսկ փոքրաքանակ վաճառքում — 53,5 տոկոս: Մասնավոր առևտրի դերը մեծաքանակ շուկայում այդ ժամանակամիջոցում ընկնում և 7,1 տոկոսից մինչև 1,3 տոկ., իսկ փոքրաքանակ շուկայում՝ 43,8 տոկ. մինչև 23,4 տոկ.: Այսպիսով կոոպերատիվ առևտրի արագ զարգացման զուգընթաց մենք գիտում ենք մասնավոր առևտրի խիստ անկում և մասնավոր առևտրականի դուրս մղում շուկայից:

Զարգացման և պճման արագ տեմպը այդ ժամանակաշրջանում բնորոշ են նաև բանվորական կոոպերացիայի համար: 1926 թվին փայտափայտերի թիվն էր 4 միլ. 425 հազ. մարդ, իսկ 1928 թ. հոկտ. 1-ին 7 միլ. 700 հազ. կամ 74 տոկ. ավելի: Բանվորների ու ծառայողների կոոպերացումը հասնում և միջին հաշվով 70,74 տոկոսի 1926 թվի հոկտեմբերի 1-ի 57,5 տոկոսի դիմաց: Շրջանառությունը աճել և 2 միլիարդ 152 միլ. ութրուց մինչև 3 միլիարդ 530 միլ. ութրի: Յեթե բյուջեյի ընդգրկումը 1925-26 թվին համասար էր 44,1 տոկոսի, ապա ներկայիս կոոպերացիան սպասարկում և իր սպասողին 62,7 տոկոսով:

Նույն միջոցում պակասել են նաև վերագիրներն ու իջել են դները բանվորական կոոպերացիայում: Կոոպերացիան վորոշ չափով ուժե-

զացրել և իր աշխատանքը գյուղատնտեսական մթերքների ու մսի բնագալատում : Կոտայերացիան գեկավար գիրք և գրափել հիմնական շուկաներում :

Ստեփան սպառուպական կոտայերացիայի գործունեյությունը գեո շատ խաշոր թերություններ ունի :

Կոտայերացիան գեո շատ թույլ և վարզացրել սպառուպին գյուղատնտեսական մթերքներ մատակարարելու գործը, վարը շատ զգալի տեղ և գրափում բանփորի բյուջեյում : Գյուղատնտեսական մթերքների մատակարարման ասպարիզում մասնավոր կապիտալիստական հատվածը գեո շատ մեծ դեր և խաղում և բանփոր սպառուպը տուժում և զնեքի աճումից մանավանդ վերջին չրջանում :

Այնուհետև անբավարար և սպառուպի սպառակման վորակը : Կոտայերաթիվ խանութներում բանփորն ու ծառայողը պետք յեղած աշաղբությունը չեն գանում : Շնորհիվ վաճառողների ծանրաբեռնվածության և խանութային ցանցի անբավարարության, համարյա ամեն տեղ գոյություն ունեն հերթեր, նույնիսկ այն սպրանքների ասպարիզում, վորոնց պակասություն չի զգացվում : Կոտայերացիան շատ վատ և ուսումնասիրում ու հայտնաբերում շուկայի պահանջը, վորի հետևանքով բանփոր-սպառուպը չի գանում իրեն հարկավոր ապրանքները և հա-

ճախ ստիպւած և վերցնել անբավարար վորակի
տպրանքներ: Կոոպերացիան չափազանց քիչ և
դրադվում բանվոր ազգարնակության կենցաղա-
յին կարիքների սպասարկմամբ, որինակ թույլ և
դարձացած ժողովրդական սնունդը և այլն:

Կոոպերացիայի կարևորագույն թերությունն
և հանդիսանում հասարակայնության բացառիկ
թույլ զարգացումը: Հարկ յեղած կապը չկա սպա-
ռողի հետ, բավականաչափ վերահսկողություն չի
կադմակերպւած բանվոր-սպառողի կողմից կոո-
պերացիայի գործունեյության վրա: Փայտերը
դեռ չի հանդիսանում իր կոոպերատիվի տերը:
Բանվորների ու բանվորուհիների առաջնաշումը
զեկավար կոոպերատիվ աշխատանքի բավա-
կանաչափ չի կադմակերպւած և պատահա-
կան բնույթ և կրում: Յեւ վերջապես սպառողա-
կան կոոպերացիայի գները իջնում են ակնհայտ
կերպով անբավարար չափով: Հենց սրանով եւ
սլայմանավորվում են համագումարի վորոշում-
ները կոոպերացիայի աշխատանքի մասին:

Բանվոր դասակարգի նյութական մակարդա-
կի վերելքը առաջ և բերում վո՛չ միայն բյուջեյի
աճում, այլ և սոլաովող ապրանքների շրջանակի
ընդլայնում, և այդ ապրանքների վորակի նկատ-
մամբ յեղած պահանջների բարձրացում: Սպառո-
ղական կոոպերացիան պետք և ուշադրությամբ
հետևի սպառողի պահանջներին և համապատաս-
խան կերպով ձևափոխի իր աստորտիմենտը: Կոո-
պերացիան պիտի ընդլայնի սպառողներին դյու-

դատնտեսական միջերգների՝ բանջարեղենի, կաթ-
նամիջերգների, մսի և այլն մատակարարումը :

Յերկրի պարենային հաշվեկշիռը ընթացիկ
տարում գտնվում է լարված դրուժյան մեջ : Ուս-
տի կոոպերացիան պետք է կազմակերպի բանվոր
ագգարնակութեան պլանաչափ մատակարարումը
և րացիոնալ կերպով պետք է ռգտագործի յեղած
պարենային աղբյուրները : Այդ տեսակետից ա-
ռանձին նշանակություն և ստանում խոշոր մեքե-
նացրած հացի փուերն ու հացի գործարանների
կառուցումը :

Պետք է ուժեղացնել կոոպերացիայի աշխա-
տանքը հասարակական սննդի ասպարիզում : Պետք
է լայնացնել ճաշարանների, գործարան-խոհանոց-
ների, բանվորական բայոններում բացվող թեյա-
րանների ցանցը, միաժամանակ եժանացներով
սնունդը և ավելի լավ հարմարեցնելով այն բան-
վորի սահանջներին ու բյուջեյին : Բանվորական
կենցաղը բարելավելու նպատակով կոոպերացիան
պետք է զբաղվի բաղանիքներ շինելով, լվացա-
տներ բանալով, կարի արհեստանոցներ կազմա-
կերպելով և այլն :

Սպառողին ավելի լավ սպասարկելու համար
կոոպերացիան պետք է ավելի վճռական կերպով
րացիոնալացնի առևտուրը, ընդլայնի առևտրա-
կան ցանցը, մասնավորապես մանրը (փոքրիկ խա-
նութներ, վրաններ) բանվորական բայոններում,
յուրաքանչյուր առևտրական ձեռնարկութեան հա-
մար տրամադրելով բավական քանակութեամբ վա-

ճառողներ : Արդյունաբերական ապրանքների մատակարարման ասպարիզում սպառկոողերացիան պետք է ընդլայնի իր ասորախմենտը աշխարհի ապրանքներով , ինչպիսին և հազուստը , սպիտակեղենը , ամանեղենը , կահ-կարասին , վառելիքը , սաղիո-պարագաները և այլն :

Բանվոր աղգարնակությանն ամէլի մեծ չափով կոողերացնելու համար անհրաժեշտ և փայտերերին վերապահել ըեալ առավելություններ հանդեպ չկողերացված սպառողի :

Կարեւորագույն խնդիր և հանդիսանում կողերատիվ հասարակայնության ծափալուծը , փայտերերի լայն մասսաները կողերատիվ անտեսության կատավարման դործին մասնակից անելը : Կողերացիայի աշխատանքը պետք է գտնվի փայտերերի սխաեմատիկ հսկողության ներքո : Սպառողների գանգատները , նրանց զխմումներն ու դործնական առաջարկությունները պետք է ամենաուշադիր վերարերմունքին արժանանան : Կողերացիայում , ինչպես և բոլոր հասարակական կաղմակերպություններում պետք է լայն կերպով զարգանա ինքնաքննադատությունն ու նրա աշխատանքի թերությունների քննադատությունը :

Համագումարը անհրաժեշտ և գտնում հետագայում ևս ամրացնել պրոֆմիությունների ու սպառողական կողերացիայի կապերը : Պետք է ապահովվի պրոֆմիությունների աղղեցությունը կողերացիայի աշխատանքի վրա և մանավանդ

Հիմնական շինարարության ու ցանցի ծավալման խնդիրների վրա : Միությունները պարտավոր են ազդեցություն ցույց տալ կոոպերացիայի վրա , վորպեսզի այդ կոոպերացիան կարողանա կոոպերացված մասսաները լավագույն կերպով սպասարկելու ասպարիզում ունեցած իր խնդիրները հաջողությամբ իրագործել :

Կոոպերացիայի զարգացման և ամրապնդման հետ միասին դրվում և միությունների աշխատանքը գործազուրկների և ապահովելու ասպարիզում :

Հակառակ ժողովրդական տնտեսության զարգացման , արդյունաբերության մեջ դրազված բանվորական ուժի ավելացման , գործազուրկների թիվը յերկրում վոչ միայն չի քչացել , այլ և ավելացել և : Այսպես առ 1-ն հոկտեմբերի 1927 թվի աշխատանքի բորսաներում հաշվի յեր առնված 1.040.000 գործազուրկ , իսկ առ 1-ն հոկտեմբերի 1928 թվի՝ 1 միլ . 374 հազար : Աճել և նաև գործազուրկների թիվը պրոֆմիության անդամների մեջ : Այսպես առ 1-ն հուլիսի 1926 թվի գործազուրկների թիվը պրոֆմիության անդամների չարքերում հասնում էր 1 միլ . 159 հազ . 100 գործազուրկի , իսկ առ 1-ն հուլիսի 1928 թվի՝ 1 միլ . 812 հազ . 400-ի^{*}) , այլ կերպ ասած , 21,8 %-ով

^{*}) Այն տարրերությունը , վոր կա բորսաներում հաշվի առնված գործազուրկների ու միությունների գործազուրկ անդամների թվի միջև պլխավորապես բացատրվում և նրանով , վոր միության գործազուրկ անդամների թվի մեջ մտնում են մի քանի հազար սեզոնային բանվորներ :

տվելի: Յեթե այստեղից հասնենք այն միությունները, վորոնք ունեն մեծ թվով սեղոնային աշխատավորներ (գյուղատնտեսական և շաքարի արգյունաբերության բանվորներ, կառուցողներ և ջրային տրանսպորտի բանվորներ), ապա մենք միևնույն ժամանակամիջոցում կունենանք 811 հազ. 100 և 1 միլ. 301 հազ. գործազուրկ կամ աճում 20,9%-ով:

Գործազրկության աճումը մեր յերկրում բացատրվում է գլխավորապես ագրարային դերընակչությամբ, գյուղատնտեսության կողմից բավականաչափ աշխատանք կլանելու անընդունակությամբ, լայն դադթականական շարժում կադմակերպելու համար անհրաժեշտ միջոցների պակասությամբ և այլն: Գործազուրկների թվի աճումը պրոֆմիության անդամների շարքերում, վորը գերազանցում է նրանց անդամների ընդհանուր թվի աճումը, զգալի չափով բացատրվում է նաև նրանով, վոր միությունները բավականաչափ ուշադրությամբ չեն կարգավորել անդամությունը: Չե՞ վոր միանգամայն պարզ է, վոր խորհրդային պայմաններում պրոֆկադմակերպության մեջ լինելը բաղմաթիվ առավելություններ և ընձեռնում և այս պատճառով անաշխատ, վոչ պրոլետարական տարրերը ձգտում են ինչ դնով ել ուղում և լինի մտնել միության մեջ:

Ի՞նչ խնդիրներ ունեն պրոֆմիություններն ու Աշխտոզկոմատի մարմինները գործազրկության դեմ պայքարելու ասպարիզում: Առաջին հերթին

նրանք պետք ե հետամուտ լինեն, վոր ավելի եւ
կարգավորվի աշխատանքի շուկան: Այդ խնդիրը
աշխատանքի բորսաների խնդիրն ե: Բայց բորսա-
ների աշխատանքը մի շարք պահասություններ
ունի: Այդ բորսաները չեն կարողանում արագ-
կերպով հարմարվել աշխատանքի շուկայի կարիք-
ներին, բավականաչափ ճկուն չեն աշխատանքի
ընթացքում ե այլն: Միաժամանակ բորսաներում
նկատվում ե ապարատի ուժեղ բյուրոկրատիզմ,
հաճախ անսիրտ վերաբերմունք դեպի գործա-
դուրկները: Բորսայի աշխատանքի մեջ շատ թույլ
են դարգացած հասարակական մեթոդները: Միա-
ժամանակ նրանց գործունեյությունը գծվարա-
նում ե նրանով, վոր մի շարք դեպքերում խախտ-
վում են վարձակալության որենքները, ճիշտ չեն
ընդունվում ժամանակավոր բանվորները, ըն-
դունվում են առանց բորսայի գիտության ե այլն:

Ահա թե ինչու առաջին հերթին պետք ե ամեն
կերպ լավացնել աշխատանքի բորսաների աշխա-
տանքը ե նրանց գործունեյության մեջ ավելի շատ
հասարակայնություն մտցնել, այդ նպատակով
ներգրավելով գործադուրկների ահտիվ ե առողջ
տարրերը: Պետք ե ասպհոյել գործադուրկների
վերահսկողությունը ցուցակագրության ե աշխա-
տանքի ուղարկելու նկատմամբ ե միաժամանակ
ամրացնել նրանց (գործադուրկների) մեջ կարգա-
պահությունը, ամեն կերպ պայքարելով բացասա-
կան յերևույթների դեմ (խուլիդանություն, կո-
պիտ վերաբերմունք դեպի ծառայողները ե այլն):

Այնուհետև անհրաժեշտ է կենտրոնացնել բանվորական ուժի վարձակալությունը աշխատանքի բորսաներում և ընդլայնել տնտեսական մարմինների հետ բորսաների միջոցով նրանց բանվորական ուժ հայթայթելու շուրջը կնքվող պայմանագրերի պրակտիկան, միաժամանակ հետամուտ լինելով, վոր աշխատանքի ընդունվեն առավելապես պրոֆմիտիւթյան անդամները: Պետք է ընդլայնել միջնորդ մարմինների ցանցը: Պետք է ուսումնասիրել բանվորական ուժի հոսունությունը և կազմակերպել աշխատանքի սեզոնային շուկա: Միաժամանակ պետք է ավելի վճռական պայքար մղել բանվորական ուժ վարձելու առպարիզում տնտեսական մարմինների կողմից խախտումներ կատարելու դեմ:

Անհրաժեշտ է հետամուտ լինել, վոր ավելացվեն պետական և տեղական բյուջեյով դործադրիության դեմ պայքարելու համար կատարվող հատկացումները, լավացնել աշխատանքային ուղևությունը, ծավալել աշխատանքային կոլեկտիվները և ուժեղացնել դործադուրկների վերադարձը:

Պրոֆեսիոնալ միությունները պետք է բացառիկ ուշադրություն դարձնեն իրենց դործադուրկ անդամներին սպասարկելու վրա, ուժեղացնեն նրանց ցույց արվող ֆինանսական ողնությունը և լավացնեն կուլտուրական աշխատանքի դրությունը: Միաժամանակ վուչ պրոլետարական

տարրերի մուտքից խուսափելու համար պրոֆ-
ադմակերպությունները պետք է ամփոփ ուշադիր
հերպով հետեւեն անդամությանը և միության
հիշ կատարվող ընդունելությունը կարգավորե-
ու խնդրին :

Համապատասխան մասնանշեց նաև , վոր
«Սոցիալական տպահովագրության մարմին-
ները մեծ աշխատանք են կատարել պրոֆմի-
ությունների 7-րդ համապատասխան դիրեկտիվ-
ներն իրադրոծելու առթիվ , տպահովագրված
մասնանների սպասարկումը լավացնելու և
միաժամանակ կադմակերպչական ծախսերը
իջեցնելու ասպարիզում» (Սոցիալական տ-
պահովագրության մասին ընդունված բանա-
ձևվից) :

Բանվորների դրությունն ամրացնելու համար
մեծ նշանակություն են ունեցել նաև համապա-
տասխան վորոշումները աշխատանքի պաշտպանու-
թյան խնդիրների առթիվ : Նրանց նշանակությու-
նը բոլորում է նրանից , վոր մեր աշխատանքի
պաշտպանության որենքները , վորոնք ամենալավ
որենքներն են , վոր միշտ կարելի չի ամբողջու-
թյամբ կենսապրծել :

Ձեռնարկությունների արտադրական կացու-
թյունը , աշխատանքի տեխնիկական և սանիտա-
րական-առողջապահական պայմանները դեռ ևս
չարունակում են մնալ վատ դրության մեջ , մա-
նավանդ ծանր արդյունաբերության և վնասակար

արտադրութիւնների մեջ: Այդ հաճախ թույլ
 չի տալիս ճիշտ կարգավորել աշխատանքի պաշտ-
 պանութիւնը: Յեւ զործնականում չարունակ-
 վում և դժբախտ դեպքերի ու տրամատիղմի
 տնումը արտադրութեան մեջ: Այն ինչ արդիւնա-
 բերութեան վերահսկողական և ռացիոնալացման
 շնորհիւ, աշխատանքի պայմանների առողջացու-
 մը առանձնապէս կարեւոր նշանակութիւն և
 ստանում: Ահա թե ինչու համադրւածարը վորո-
 չում և, վոր թե պրոֆմիութիւնների և թե Աշխ-
 ժողկոմատի դժով պետք և վճռական միջոցներ
 ձեռք առնել աշխ. պաշտպանութիւնը ձեռ-
 նարկութիւններում ճիշտ կերպով դնելու համար:
 Մասնավորապէս պետք և հետամուտ լինել, վոր-
 պեսզի վճռական բեկումն առաջ դա արդիւնա-
 բերական տրամատիղմի բնադաւառում, իջնի
 դժբախտ դեպքերի թիւը: Դրա համար համա-
 լումարն առաջարկում և, վորպեսզի բաւականա-
 չափ միջոցներ բաց թողնվեն աշխատանքի պաշտ-
 պանութեան համար, վորպեսզի այդ միջոցները
 նպատակահարմար ձեւով և լիովին ոգտադործ-
 վեն, իսկ այդ միջոցները անժամանակ և սխալ
 դործադրելու մեջ հանցավորները սլատասխանա-
 տութեան կանչվեն: Պետք և լաւացնել վերա-
 հսկողութիւնը ձեռնարկութիւնները կառուցելու
 և սարքավորելու վրա և սխտեմատիկ հսկողու-
 թիւն հաստատել աշխատանքի պաշտպանութեան
 սրենքներն իրադործելու վրա: Պետք և վճռական

կերպով լավացվեն աշխատանքի սանիտարական-
առողջապահական պայմանները (ստորյերկրյա,
տաք և քիմիական աշխատանքների վնասիլյացիա,
ջրամատակարարման կազմակերպում և ստորյեր-
կրյա մշակությունների ասսենիզացիա, լվացա-
րանների, հագուստը հանելու և չորացնելու շեն-
քերի կառուցում և այլն)։ Աշխատանքի և բան-
վորների առողջության պաշտպանության առաջա-
րիդում կատարվող ամբողջ հետադա աշխատանքը
պետք է կառուցվի աշխատանքի պայմանների դի-
տական ուսումնասիրության հիման վրա։ Գըտ-
նելով արտհագուստի դոյություն ունեցող նոր-
մաները անբավարար, համազումարը հանձնարա-
րեց Աշխտողկոմատին «արագացնել արտհագուս-
տի նորմաները վերանայելու աշխատանքը համա-
ձայնեցնելով այլ արտադրության ընդլայնման
և աշխատանքի պաշտպանության պահանջների
հետ»։ Համազումարը անհրաժեշտ գտավ անցնել
արտհագուստի ստանդարտային տիպի և լավա-
ցնել նրա վորակը։ Պրոֆմիությունները պետք է
հետամուտ լինեն, վորպեսզի ըստ հավաքական
պայմանագրերի արտհագուստը փոխվի իրոք վոր
մաշվելու համեմատ։ Նկատի առնելով, վոր դոր-
ծադրկությունն աճում և և շարունակվում և ար-
տաժամյա աշխատանքն ի չարը դործ դնելը,
պրոֆմիությունները պետք է ավելի յեռանդուն
կերպով պայքարեն արտաժամյա աշխատանքի
դործադրության դեմ, հետամուտ լինելով, վոր-

պեսսգի այդպիսին հետադաշում ևս չարունակվի
կրճատվել, վոր այդ հաշվին կարելի լինի արտա-
շրության մեջ ներգրավել գործադուրկներին:

Վերջապես կան մի շարք բանջորական կա-
րիքներ, վորոնք պահանջում են պրոֆմիտություն-
ներից կրկնակի ուշադրություն:

Չնայած, վոր վերջին տարիներս զգալի ծախ-
սեր են կատարվել բնակարանային շինարարու-
թյան վրա, բնակարանային պայմանները բարե-
լավվում են չափազանց դանդաղ կերպով: Յեւ
այդ մեծ խաչընդոտներ և ստեղծում բանվորների
կենցաղը բարելավելու դեմ, իսկ դրանով նաև
նրանց աշխատանքի արտադրողականությունը
բարձրացնելու դեմ: Առաջարկելով պրոֆմիտու-
թյուններին, վոր ձեռք առնեն իրենցից կախված
բոլոր միջոցները բնակչինարարության համար
հատկացված միջոցները լիովին, ժամանակին և
ռացիոնալ կերպով ոգտագործելու ասպարի-
զում, համագումարը միաժամանակ հանձնարա-
րում և ՀԱՄԿԽ-ին կառավարության առաջ հարց
հարուցել, վորպեսզի ել ավելի ավելացվեն բնակ-
չինարարության և բանվորական ուսյոնների բա-
րեչինության վրա ծախսվող գումարները, այն
հաշվով, վորպեսզի մոտակա տարիները բանվոր
ազգաբնակչության համար ասպահովվի բնակելի
տարածության նորմայի ավելացումը: Սրա հետ
միաժամանակ համագումարը անհրաժեշտ դտավ
մի շարք միջոցներ ձեռք առնել, վորոնք խրախու-

սում են կոմունալ և կոոպերատիվ շինարարութ-
յութունը :

Բանվորների կենցաղը բարելավելու համար
անհրաժեշտ է ամեն կերպ դարդացնել նաև այն-
պիսի հիմնարկություններ , ինչպիսին են մսուր-
ներ , ճաշարաններ , բաղնիքներ , բլացատներ
և այլն : Համապատասխան վորոշեց , վոր տնտեսա-
կան մարմինների միջոցներից կենցաղը բարելա-
վելու Փոնդի համար կատարվող հատկացումները
լիովին ոգտադործվեն մսուրների համար : Նոր
Փարրիկաներ և դործարաններ շինելու ժամանակ
հարկավոր չափով պիտի ապահովվի բանվորների
և մասնավորապես բանվորուհիների կենցաղային
կարիքները :

Մենք տեսնում ենք , թե վորքան լայն կեր-
պով և բնդդրկել Ց-րդ համապատասխան իր վորո-
շումներով բանվորի կյանքն ու կենցաղը , վորքան
հիմնովին մշակման են յենթարկվել նրա կողմից
բոլոր կենցաղային ու արտադրական հարցերը :
Այդ պայմաններ և ստեղծում միությունների ներ-
քին սմբացման համար , այդ միությունները
յուրաքանչյուր բանվորի հարազատ կազմակեր-
պությունը դարձնելու համար և այդպիսով հեշ-
տացնում և ամբողջ բանվոր դասակարգի համար
սեղմ շարքերով դեպի սոցիալիզմ շարժվելու հը-
նարավորությունը :

ՄԱՍՍԱՆԵՐԻՆ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՇԻՆԱ- ՐԱՐՈՒԹՅԱՆ ՄԵՋ ՆԵՐԳՐԱՎԵԼԸ

Պրոֆմիությունները, սոցիալիզմ կառուցող բանվոր դասակարգի մաստայական կազմակերպությունները, խորը կերպով շահագրգռված են ինդուստրացումը ամենաարագ և ամենալավ կերպով անցկացնելու մեջ:

Միությունների խնդիրն է հանդիսանում իհարկե ապահովել մասսաների նյութական շահերը հնարավորին չափ լայն սահմաններում: Ահա թե ինչու միութենական ապարատներն այդպես ուշադիր կերպով հետևում են տնտեսական շինարարության պլանների մշակմանը և այնքան մոտիկ մասնակցություն են ցույց տալիս այդ պլանները կազմելու և քննելու դործին:

Ահա թե ինչու հաև Ց-րդ Համագումարը տևտիվ կերպով քննում էր ԺՏԳԽ-ի կազմած տնտեսական շինարարության հնգամյա պլանը: Այդ քննությունը պրոֆմիութենական մասսայի մասնակցության մի ձևվն է սոցիալիստական շինարարությանը: Յեւ այդ ասպարիզում համագումարը մի շարք կարեւորագույն վորոշումներ է ընդունում:

Ամբողջ տնտեսական շինարարության հընդամյա պլանը իրագործելու համար վճռական նշանակություն ունի ինքնարժեքի իջեցումը: Համագումարն «առաջարկում է բոլոր պրոֆմիու-

թենական կազմակերպություններին ամեն կերպ աջակցել տնտեսական մարմիններին ինքնարժեքի ծրագրված իջեցումն անցկացնելու գործում: Ինքնարժեքի իջեցման հիմնական աղբյուրը պետք է հանդիսանան՝ արդունարերության վերակառուցումն ու ռացիոնալացումը խնամքով մշակված պլանների հիման վրա, ձեռնարկությունների սպեցիալիզացիան, բանվածքների ստանդարտիզացիան, հայթայթումն ու սարքավորումն ոգտազործելու բարելավում, վառելիքի, հումքի և ոժանդակ նյութերի գործածության կրճատում, կանգառումների վերացում, խորանված ապրանքների քչացում, արտադրության մնացորդների ոգտազործում, չափավորման աշխատանքի բարելավում, աշխատանքային դիսցիպլինայի բարձրացում և այլն: Զի կարելի ինքնարժեքն իջեցնել և առհասարակ նշված պլանը կատարել առանց արդյունարերության աշխատանքի վորակը բարձրացնելու, ապարատի ղեկավարությունը ճիշտ կազմակերպելու և այն պարզեցնելու ու եժանացնելու, առանց համառ պայքար մղելու ամեն տեսակի անտնտեսավարության դեմ և առանց մաքսիմալ խնայողության արտադրության ու շինարարության մեջ:

Տնտեսական ծրագրերի իրադործման և բանավոր դասակարգի նյութական դրությունը լավացնելու կարևորագույն պայմանն է հանդիսանում աշխատանքի արտադրողականության անմասն

ծրագրված տեմպի իրագործումը: Պրոֆմի
թյունները պարտադիր են ամեն կերպ աջակց
տնտեսական մարմիններին աշխատանքի ու
տաղրուղականությունը բարձրացնելու համ
ձեռք առնելու միջոցներն անցկացնելու մեջ: Բա
մի. ածամանակ իրագործել աշխատանքի արտա
րողականությունը բարձրացնելու ասպարիզ
տրված առաջադրությունը կարելի չե միայն ա
խատանքի պայմանները լավացնելու և առա
հերթին աշխատանքի պաշտպանության ձևում
կումներն ուժեղացնելու, բնակարանային
էկոնոմիկային պայմանները լավացնելու պայմա
ներում: Ուստի համազուտաբար անհրաժեշտ դառ
վոր վերստուգիչ թվերի հետադա մշակման մ
մանակ պետք և հետամուտ լինել, վորպեսզի վ
քան կարելի չե ավելացվեն բնակարանային և էկ
ոնոմիկային կարիքների, ինչպես և աշխատան
պաշտպանության համար կատարվող հատկ
ցումները, ինչպես և հետևել, վորպեսզի ա
միջոցները, վորոնք այդ նպատակների համ
րաց և թողնվում, վորքան կարելի չե ուղղոր
ձելով ոգտագործվեն:

Բայց պրոֆմիութենական մատույնի մա
նակցությունը սոցիալիստական շինարարությա
պետք և արտահայտվի վո՛չ միայն նրանով, վ
նրա ներկայացուցիչները, հանձինս VIII համ
գումարի պատգամավորների, քննեն արդյուն
բերության հնգամյա պլանը և այդ առթիվ

շարք վորոշումներ ընդունեն : Ինչպես մենք արդեն դիտենք արդյունաբերության սոցիալիստական վերակառուցումն ու ռացիոնալացումը , սլլանն իրադործելիս առաջացող անխուսափելի դժվարություններն հաղթահարումը , անխմատ են առանց ամենալայն բանվորական մասսաների բաղմակողմանի մասնակցությանն այդ աշխատանքին :

Արա համեմատ ել համազումարը վորոշեց , վոր սետք ե բարելավիլի սլլանավորման դոյություն ունեցող սիստեմը այն իմաստով , վոր պրոֆմիտլություններն ու բանվորների լայն մասսաները սիստատկան հնարավորություն Կունենան փնարկելու և մշակելու տնտեսական սլլանները :

Վերջին տարիների պրոֆշարժման փորձը արդեն վորոշակի հետեանքներ ե տվել , վորոնք զգալի չափով հեշտացրել են VIII համազումարի համար այդ հարցի լուծումը : Հասկանալի յե , վոր մենք խոսում ենք արտադր . խորհրդակցությունների և ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների մասին : Արտադրական խորհրդակցություններն ու ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովները սկսած VII համազումարից ամբողջ ժամանակ ծառայել են անշեղորեն ամենալայն բանվորական մասսաները տնտեսակ . շինարարության մեջ ներդրավելու համար : Բնական ե , վոր մասսաները սոցիալիստական շինարարության ակտիվ կերպով մասնակից դարձնելու աճած անհրաժեշտության հետ միասին պրոֆմիտլություններն ել

պիտի ուժեղացնեն և զարգացնեն իրենց տնտեսական աշխատանքը, և մանավանդ տնտեսական աշխատանքը ձեռնարկներում: «Պրոֆմիություններն ի տնտեսական աշխատանքի կենտրոնը, նրանց ուղադրությունն ու ջանքերը, ասվում և համագումարի վերջման մեջ, պետք և փոխադրել ղեպի տնտեսական աշխատանքը ձեռնարկության մեջ, ցելխում»:

Պրոֆմիութենական տնտեսական աշխատանքի գլխավոր թերությունն և ձեռնարկության տնտեսական աշխատանքի և պրոֆմիության բարձր ողակներում տարվող նույնպիսի աշխատանքի կտրվածությունը: Ուստի համագումարի վերջման մեջ ասված և՛ «անհրաժեշտ և հետամուտ լինել տնտեսական աշխատանքի այնպիսի կազմակերպության վերևից ներքև, վորպեսզի ստորին աշխատանքի ամբողջ փորձը հաշվի առնվի և դրվի պրոֆմիությունների միջին և բարձր ողակների աշխատանքի հիմքում»: Արտադրական խորհրդակցությունների աշխատանքի ճիշտ ղեկավարության խնդիրն առաջնակարգ նշանակություն և ստանում:

Համագումարը հրավիրում և «բոլոր պրոֆկադմակերպությունների ուղադրությունը ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների այն խոչոր նշանակության վրա, վոր նրանք ունեն արտադրական խորհրդակցությունների և արտադրության մեջ մասնաշաղկան պրոլետարական վե-

բաճակողութեան կազմակերպութեանն է հեղինակութեանը բարձրացնելու գործում»։ Միութեանները պետք է «վնասական կերպով ձեռք գրկեն ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների ցանցն ընդլայնելուն, նրանցով հետզհետե բոլոր խոչոր և միջակ ձեռնարկութեանները ընդգրկելուն, միաժամանակ միջոցներ ձեռք առնելով նրանց աշխատանքի վորակը բարձրացնելու համար» (Տարիֆ-տնտեսական աշխատանքի մասին ընդունած բանաձևից)։ Արտադրական խորհրդակցութեանների և ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների գործունեությունը դարձացնելու հիմնական խոչընդոտն և հանգիստանում նրանց առաջարկութեանների թույլ իրադործումը։ Ուստի համապատասխան վորոշում է, կազմակերպել առաջարկութեանների իրադործման կանոնավոր ստուգում և ԲԳՏ մարմինների միջոցով հետամուտ լինել, վորպեսզի պատասխանատվության կանչվեն այն տնտեսական մարմինները, վորոնք սխտեմատիկ կերպով չեն իրագործում վարչության կողմից ընդունված արտադրական խորհրդակցութեանների առաջարկները։ Միաժամանակ անհրաժեշտ է հետամուտ լինել, վորպեսզի հատուկ միջոցներ բաց թողնվեն գործարանային և ցեխային վարչութեանը արտադրական խորհրդակցութեանների ու ժամանակավոր վերստուգիչ հանձնաժողովների առաջարկութեաններն անցկացնելու համար։

Ստադր․ խորհրդակցությունների աշխատանքը նրանով է թանկ, վոր հայտարարում է բանվորական մասսաների ստեղծագործական ձեռներեցությունն ու գյուտարարությունը։ Բայց թե՛ մեկը և թե՛ մյուսը մինչև այժմ ել իրենց ճանապարհին լուրջ խոչընդոտների յեն հանգիստում։ Մայրաստիճան ձգձգումներ են կատարվում գյուտարարությունները առաջ շարժելիս, տեղի յե ունենում բյուրոկրատական ձևականություն ու բրծախնդիր վերաբերմունք դեպի գյուտարարները։ Ոգտակար գյուտերը բավականաչափ չեն խրախուսվում։ Համագումարը վորոչեւ է, վոր պրոֆմիությունները պետք է ավելի յնուանդուն և համառ կերպով պաշտպանեն բանվոր-գյուտարարների շահերը և պայքարեն ձգձգումների ու բյուրոկրատիզմի բոլոր դրսևորումների դեմ։

Միությունները պետք է ավելի մեծ ուշադրություն նվիրեն գյուտարարությանն աջակցելու ֆոնդեր կազմակերպելուն, մրցանակները ճիշտ կերպով բաշխելուն, տեխնիկական կոնսուլտացիաներ, փորձնական արտադրական անկյուններ կազմակերպելուն և այլն։

Համագումարն անհրաժեշտ գտավ «ղգալի չափով ուժեղացնել և կարգավորել բանվորական մասսայից, կին-բանվորուհիներից, արտադրական հանձնաժողովների և խորհրդակցությունների ախտիվ աշխատողներից ու ախտիվ ճարտարագիտական-տեխնիկական աշխատողներից առաջ-բաշվող

ընկերներ նախապատրաստելու և ընտրելու աշխատանքը: Արտադրական խորհրդակցությունները պետք է դառնան առաջադիման հիմնական գեներու միջոցը: Պետք և դրվի արդյունաբերական կադրեր ձևակերպելու համար պահանջվող բեղերվներին սխառեմատիկ հաշվառումը: Առաջ-քաշման ամբողջ աշխատանքը պետք և լայն հասարակական բնույթ կրի»:

Առանձին նշանակութիւն և ստանում ինքնակենսադաստւոյան ծավալումը արտադրական և տնտեսական խորհրդակցություններում: Ինքնաքննադատութիւնը հանդիսանում է մեր տնտեսական ու խորհրդային աշխատանքի թերութիւններն ու ցավոտ կողմերը մերկացնելու հիմնական միջոցը: «Պրոֆմիութիւնները պետք է խնամքով ստուգեն արտադրական խորհրդակցութիւնների աւտիւ աշխատողների (բանվորների, ծառայողների, ճարտարագիտական-տեխնիկական պերսոնալի) և տնտեսական խորհրդակցութիւնների դեմ հարուցած հալածանքների ամեն մի առանձին դեպք, բանվորների քննադատութիւնը խեղդելու դեպքում հանցավոր վարչական անձանց պատասխանատւության կանչելով»:

Տնտեսական պլանների լարվածութիւնը, այն հսկայական դժվարութիւնները, վոր առաջ են գալիս այդ պլաններն իրագործելիս, պահանջում են պրոֆմիութիւնների և տնտեսական մարմինների միահամուռ և միատեղ աշխատանք այդ

սլաններն իրագործելիս : Միայն բանվորական,
մասսաների ու նրանց պրոֆկազմակերպություն-
ների ակտիվ աջակցութեան դեպքում կարող են
լուծվել մեր սոցիալիստական շինարարու-
թյան հսկայական խնդիրները : Ինչպես
տեսնում ենք, 8-րդ համագումարը հենց
այնպիսի վորոշումներ և հանել, վորոնք ուղղակի
և լրջորեն ոգնում են ամենալայն պրոլետարական
մասսաները սոցիալիստական շինարարութեան ամ-
բողջ աշխատանքին անմիջապես մասնակից դարձ-
նելն ուժեղացնելուն :

**ՊՐՈՓԻԹԻՍՏՈՒՆՆԵՐԸ՝ ՊԵՏԱՊԱՐԱՏԸ
ԲԱՐԵԼԱՎԵԼՈՒ ՅԵՎ ԲՅՈՒՐՈԿՐԱ-
ՏԻԶՄԻ ԴԵՄ ՊԱՅՔԱՐԵԼՈՒ ԴՈՐՆՈՒՄ**

Պրոֆիտիստներին 7-րդ համագումարն ա-
ռանձնապես ընդդեմ ընդհանուր աշխատելու և պետական ու տնտեսական ապարատն
առողջացնելու խնդիրը : Անցած յերկու տարվա
ընթացքում ԲԳՏ պրոֆիտիստներին աջակցու-
թյամբ ու մասնակցությամբ վորոշ հաջողություն-
ներ ունեցել ե : Որինակ՝ այդ ժամանակամիջոցում
կատարվել ե ապարատի զգալի կրճատում : Ընդ-
հանուր առմամբ խորհրդային հիմնարկների ա-
պարատը կրճատվել ե 108 հազ. միավորով : Ծիշտ
նույն ձևով շտատների կրճատում ե կատար-
վել նաև տնտեսական հիմնարկներում : Ապարատի
բարելավումից ստացված խնայողութեան ընդհա-

նուր գումարն այդ յերկու տարվա ընթացքում ,
 ըստ ԲԳՏ հաշիվների , կազմում ե 300 միլիոն ո .
 (առանց մի քանի դաշնակից հանրապետություն-
 ների , ի թիվս վորոնց նաև առանց Ուկրալինայի) :
 Այդ խնայողությունն արտահայտվում ե հետևյալ
 կերպ՝

Վարչական ծախսերի կրճատումը

Պետ. բյուջեյով	83 միլ. ռ.	1927-28 թ.
Տեղական բյուջեյով	38 ,, ,,	1927-28 թ.
Վարկային հիմնարկներում . . .	25 ,, ,,	1926-27 թ.
		և 1927 28 թ.

Միութենական արդյունաբ. մեջ . 58 *) ,, ,, 2 տարում

Միութենական առևտրի, կոոպե-

բացիայի և ակց ընկ. մեջ . .	40 ,, ,, 2 ,,	
ՌՍՖՖՀ արդյունաբ. մեջ . . .	26 ,, ,, 2 ,,	
Առևտրի մեջ	11 ,, ,, 2 ,,	
Կոոպերացիայում	9 ,, ,, 2 ,,	
Բորսայում	10 ,, ,,	1926-27 թ.

Վորոչ արդյունքներ են ձեռք բերված նաև
 արդյունաբերության. ռացիոնալացման , հիմնա-
 կան չինարարության թերությունները վերացնե-
 լու , ինքնարժեքն իջեցնելու և այլն ասպարեղ-
 ներում : Բայց միաժամանակ մեր ասպարատը դեռ
 մեծ ե , չատ թանկ ե և բյուրոկրատական , հիմ-
 նական չինարարության մեջ դեռ չատ թերու-
 թյուններ կան , առևտրական ծախսերը դեռ չատ
 մեծ են և այլն : Հետագա խնայողության համար
 դեռ հսկայական ռեզերվներ կան : Բավական ե
 մի որինակ բերել այդ բանում համոզվելու հա-

*) ԺՏԳՆ գտնում ե , վոր խնայողությունը կարտահայտվի
 վոչ թե 58, այլ 84 մլն. ուրբիով :

մար: Պոսքը հացահատիկների մթերման դների և ալյուրի ծախուս դների միջև յեղած կտրվածության մասին և: 1911 թվին մի փութ հաճարի գինն եր 65 կոպ.: իսկ ալյուրի ծախուս գինը՝ 114,6 կոպ.: իսկ 1926-27 թվին՝ 75 կոպ. և 1 ուսուրի 51 կոպ.: Ֆորենի մթերման գինը 1911 թվին 95 կոպ. եր, ալյուրի ծախուս գինը՝ 1 ուսուր. 82 կոպ., իսկ 1927-28 թվին՝ 105 և 248 կոպ.: Տարբերությունը գեռ չատ մեծ և: Մի՛ չարք նման որինակներ կարելի չե բերել նաև ուրիշ բնագավառներից: Այս բոլորը խոսում են այն մասին, թե գեռ վորքան բան կանելու մեր ապարատի ռացիոնալացման ասպարիզում:

Պորհրդային և տնտեսական ապարատն ուշանում և ընդունված վորոշումներն իրագործելիս և չատ անգամ աղավաղում և կուսակցության և կառավարության ընդունած վորոշումների դառնալարդային բովանդակությունը: Շնորհիվ ապարատի բյուրոկրատիզմի մեր սրենքները բավարար չափով և լիովին չեն կատարվում: Ապարատում մեծ չափով դրասենյակային գրադրություն ու ձգձգումներ կան: Դրությունը բարեհաջող չե պետական ու տնտեսական ապարատում աշխատող մարդկային կազմի տեսակետից ևս: Մեր ապարատը լի չե բանվոր դասակարգին ու խորհրդային իշխանությանը խորթ, իսկ յերբեմն ևլ թշնամի տարրերով՝ նախկին իշխան-

ներով, գործարանատերերով, ժանդարմներով, սպաներով, կալվածատերերով և այլն:

«Բանիսը դասակարգին թշնամի ու փորթ տարրերի կողմից ժողովուրդի աճող ազդեցութեանը ցույց տրվող ընդդիմադրությունը հաղթանարելու համար, — ասված է այս առթիվ Տ—րդ համադրումարի բանաձևում բնիկ. Որչոնիկը՝ ղեկուցման շուրջը, — պրոլետարիատը պետք է ունենա իր ձեռքում ամուր և ճկուն գործադիր ապարատ, վորն ոգտվեր աշխատավորների լայն մասսաների վստահությամբ: Այս հանդամանքը ԲԳՏ առաջ առանձին համառությամբ պետապարատի բյուրոկրատիզմի ու ձգձգումների, հեղափոխական որինականությունն ի չար գործ դնելու և խախտելու ամեն տեսակ փորձի դեմ վճռականապես պայքարելու, պետապարատը բանվորականացնելու համար պայքար մղելու խնդիրն է դնում: Այնինչ անցած տարիների փորձը ցույց է տալիս, վոր ԽՍՀՄ-ի կառավարող ապարատը (ադմինիստրատիվ, տնտեսական, կոոպերատիվ, լուսավորական և այլն) դեռ զգալի չափով լի յե բանվոր դասակարգին խորթ տարրերով, վորոնք ակտիվ կերպով պայքարում են խորհրդային իշխանության դեմ, կամ վորոնք գործնականում աղավաղում են խորհրդային իշխանության որենքների ու վորոշումների դասակարգային գիծը»:

Ապարատի նման բնութագրումից բղխում են
և նրա թերությունների դեմ պայքարելու խնդիր-
ները: Համազումարն անհրաժեշտ դառավ ամբող-
ջությամբ աջակցել ԲԳՏ աշխատանքին խորհր-
դային ապարատն ստուգելուն և խորհրդային իշ-
խանության գիրեկախմներն ու վորոշումներն
անցկացնելուն դիմադրող տարրերից այդ ապա-
րատը մաքրելուն: Այդ ստուգումը պետք և կա-
տարվի լայն պրոլետարական հասարակայնու-
թյան և առաջին հերթին պրոֆմիությունների
մասնակցությամբ: Մինչև այժմ ամեն տնտես-
գումաներ գործին չեն ոգնել, վորովհետև մի
տեղում գտվածները մի ուրիշ տեղում նորից աշ-
խատանքի յեն բնդունվել: Ուստի համազումարն
անհրաժեշտ դառավ, վորպեսզի ԲԳՏ-ը ՀԱՄԿԽ-ի
հետ միասին այնպիսի միջոցներ մշակի, վորոնք
խորհրդային ապարատն ամբողջությամբ ապա-
հովեն խորթ տարրերով լցվելուց և հասարակա-
կան ստուգման կարգով աշխատանքից ազատ-
վածների վերադարձից դեպի այդ ապարատը:

Ապարատի հստակ աշխատանքի համար մղվող
պայքարն իր նպատակին չի հասնի, յեթե չուժե-
ղացվի վերադաս մարմինների վորոշումների
իրադրոծման ստուգումը և յեթե այդ ստուգմանը
սխտեմատիկ կերպով մասնակից չդարձվի բան-
վորական հասարակայնությունն ի դեմս արտա-
դրական խորհրդակցությունների և ժամանակա-
վոր վերահսկիչ հանձնաժողովների ձևոնարկու-

թյուններում, տնտեսական խորհրդակցություն-
ների և տնտեսական հանձնաժողովների հիմնարկ-
ներում և առևտրական ձեռնարկություններում :

Ապարատի առողջացումը դժվար և իրակա-
նացնել, յեթե այդպիսին կատարվի միայն ազմի-
նիստրատիվ ներդրոթության մեթոդներով և ա-
մեն տեսակ բնարեսիաների կիրառումով : Մեր
ապարատի մեջ պետք և ներդրավել բանվոր դասա-
կարգից զուրս յեկած մարդկանց նոր կադրեր ,
վորոնք անցել են պրոլետարական հասարակա-
յնության դարոցը : Այդ պրոֆմիությունների առաջ
ուղղակի խնդիր և ղնում կազմակերպելու առաջ
քաշումը պետական , տնտեսական և կոոպերատիվ
հիմնարկների մեջ : Պետք և սխտեմատիկ և
պլանաչափ կերպով առաջ քաշել բանվորուհիներ-
րին , յերիտասարդության և ծառայողներին ,
մանավանդ հասարակական աշխատանքներին ,
մասնավորապես խորհուրդի սեկցիաներում , խա-
նութային հանձնաժողովներում , հետազոտող
խմբակներում և այլն ակտիվ մասնակցություն
ցույց տվողներից : Առաջ քաշումը պետք և կատար-
վի պլանաչափ և վոչ թե պատահական կերպով ,
վոչ թե առանձին հարվածային կամպանիայի կար-
գով :

Տնտեսության սոցիալիստական կազմակեր-
պությունը հսկայական առավելություններ ունի :
Բայց այդ առավելություններն ոգտադործելու
համար անհրաժեշտ և պարզեցնել ապարատի աշ-

խատանքի սխառեմը, ազատել մեր տնտեսական-
կազմակերպությունները հավելվածներից և ան-
ուետք ողակներից և մեր ապարատը դարձնել յերկ-
րի սոցիալիստական վերակազմության խնկական
գործիք: Այդ հանդիսանում է ԲԳՏ կարևորագույն
խնդիրներից մեկը: Միաժամանակ համապատասխան
պատվ, վոր ԲԳՏ մարմինները պետք է վճռական
կերպով պայքարեն հիմնական շինարարության
բարելավման և եժանցման համար, այդ շինա-
րարության ժամկետները կրճատելու, հումքը,
վառելիքը, սարքավորումը ճիշտ կերպով ոգտա-
դործելու, ինքնարժեքն իջեցնելու առաջադրու-
թյունները կատարելու համար և նոյն:

Վորպեսզի բանվորա-գյուղացիական տեսչու-
թյան առաջ դրված խնդիրները կարելի լինի հա-
ջողությամբ կիրառել, հարկավոր է ԲԳՏ և պրոֆ-
միությունների միջև տվելի սերտ կապ հաստատել
քան այդ մինչև այժմ է յեղել: Մինչև այժմ պրոֆ-
միությունները բավականաչափ մասնակցություն
չեն ցույց տվել ԲԳՏ աշխատանքներին և վոչ միշտ
ԲԳՏ մարմիններին անհրաժեշտ ոգնություն և ա-
ջակցություն են ցույց տվել: ԲԳՏ մարմիններն
իրենց հերթին հաճախ բավականաչափ չեն ոգտա-
դործել պրոֆմիությունների ձեռներեցությունը:

Իբրև հիմնական միջոցներ, վորոնք պետք է
նպաստեն պրոֆմիությունների ու ԲԳՏ
մարմինների կապն ուժեղացնելուն, հա-
մադումարը համարում է հետևյալը՝

ԲԳՏ մարմինների կողմից միութենական կազմակերպությունների նյութերն ու ցուցմունքներն ոգտադործելը հետադոտական աշխատանքի պլան կազմելու ժամանակ . արտադրական և տնտեսական խորհրդակցությունները և առաջ քաշված բանվորներին ԲԳՏ հետադոտական աշխատանքին մասնակից դարձնելը ձեռնարկությունների մեջ . բանվորներին ու ծառայողներին սխտեմատիկ կերպով և ժամանակին ԲԳՏ կատարած հետադոտումների արդյունքներին իրադեկ դարձնելը . ԲԳՏ հաշվետվության ուժեղացումը ձեռնարկություններում . բանվորների , արտադրական և տնտեսական խորհրդակցությունների , ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների առաջարկություններն իրենց աշխատանքում ոգտադործելը . արտադրական խորհրդակցություններին ոգնություն ցույց տալը պրոֆմիությունների և ԲԳՏ կողմից առաջադրված կոնկրետ խնդիրներն իրադործելիս :

Համագումարը գտնում է , վոր ԲԳՏ մարմինները պետք է սխտեմատիկ կերպով ստուգեն , թե ինչպես են տնտեսական մարմինները կենսագործում բանվորների ու ծառայողների , արտադրական և տնտեսական խորհրդակցությունների և ժամանակավոր վերահսկիչ հանձնաժողովների առաջարկությունները : ԲԳՏ պետք է բոլոր միջոցները ձեռք առնի , վորպեսզի ապահովի այդ առաջարկությունների արագ կենսագործումը :

Պրոֆմիությունները պետք է ամենաակտիվ
մասնակցությունը ցույց տան : ԲԳՏ աշխատանք-
ներին : Հարկավոր է հիշել, վոր ԲԳՏ ինքը մենակ
պետական հարկադրանքի ուժով ի վիճակի չե
գուրս դալ բյուրոկրատիզմի դեմ և պետական ա-
պարադի առողջացման համար մղվող պայքարի
սակից : Միայն այն դեպքում, յերբ պետական
իշխանության մարմնի հարկադրական ուժը կը
դուգորդվի կազմակերպված պրոլետարական հա-
սարակայնության հզոր ճնշման հետ, միայն այն
պայմանով, վոր բանվորների ու ծառայողների
միլիոնավոր մասնաները արշավանքի կը հանվեն
բյուրոկրատիզմի դեմ և ապարադի առողջացման
համար—միայն այդ դեպքում այդ խնդիրները
ճիշտ կերպով կը լուծվեն և այդպիսով ինչպես
հարկն և կողտադրվի միությունների կազմա-
կերպած բանվորական հասարակայնությունը :

ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԴԵՄՈԿՐԱՏԻԱՆ ՊՐՈՖՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՈՒՄ

Մենք հենց նոր ասացինք, վոր ամբողջ սոցիա-
լիստական շինարարության գործի հարկ յեղած
զարգացման պայմանն է միությունների կողմից
կազմակերպված բանվորական հասարակայնու-
թյունը : Հետևաբար պրոֆչարժման համար կա-
րևորագույն խնդիր է հանդիսանում թե ի՞նչպես
են միությունները կազմակերպում այդ հասա-
րակայնությունը :

Յեւ VIII համագումարը գտավ, վոր յուրա-
քանչյուր միութենական կազմակերպության դոր-
ծունեյությունը պետք է չափվի վոչ միայն հենց
ապարատի աշխատանքի հստակությամբ, այլ
գլխավորապես մասսաների հետ ունեցած կապի
ասպարիզում յեղած նվաճումներով: Ավելի մոտե-
նանք մասսաներին, մասսաների հետ միասին,
մասսաների գլուխն անցած՝ ահա ամբողջ պրոֆե-
սիոնալ շարժման կարևորագույն լոզունգը:

«Պրոֆմիությունների կազմակերպչական
աշխատանքի հիմնական խնդիրը,—ասված
է համագումարի բանաձևում կազմակերպ-
չական աշխատանքի մասին,—հանդիսանում
է բանվորների և ծառայողների լայն մասա-
ների կազմակերպումը նրանց կարիքների ու
չահերի բազմակողմանի սպասարկման հողի
վրա, միությունների կապն անդամների մաս-
սայի հետ ամրապնդելը, միությունների ան-
դամների նախաձեռնող և գործունյա մաս-
նակցության ուժեղացումը պրոֆմիութենա-
կան մարմինների աշխատանքին ու զեկալա-
րությանը, անդամների մասսան տնտեսա-
կան, կոոպերատիվ, հասարակական և խոր-
հրդային կազմակերպությունների աշխա-
տանքի մեջ ներգրավելը»:

Մասսաների հետ կապն ուժեղացնելու համար
անհրաժեշտ է, վորպեսզի պրոֆմիությունները

ամենայն վճռականութեամբ իրենց աշխատանքի մեջ անցկացնեն լայն պրոֆիտիութենական դեմոկրատիայի սկզբունքները :

Ճնորմալ լայն պրոլետարական դեմոկրատիան, — ասված է արդեն վերը բերած քաղվածքում համագումարի բանաձևից, — յենթադրում է պրոֆիտիութենական աշխատանքի կարևորագույն հարցերի լուծումը ձեռնարկութեան մեջ մասսաների ընտրած և նրանց առաջ պատասխանատու անձանց ձեռքով, վորոնց թվում չափազանց կարևոր դեր են խաղում բանվորների պատգամավորական ժողովները :

Համագումարն անհրաժեշտ է համարում ամեն կերպ աշխատել, վոր պատգամավորական ժողովների աշխատանքներն աշխուժանան և նրանց աշխատանքն ու պատասխանատվութիւնը ընտրողների առաջ ուժեղանան :

Համագումարը հնարավոր է դնում հրավիրել պատգամավորական ժողովներ ըստ հերթափոխերի խոշոր ձեռնարկներում, վորոնք ունեն ավելի քան 1000 մարդ» :

Պետք է նշել, վոր նախորդ համագումարների, հատկապես VI և VII-ի, վորոշումները չառ են նպաստել միջմիութենական դեմոկրատիայի ամրացմանը : Այդ համագումարներում ընդունված վորոշումները պրոֆիտիութիւնների կազմաշխատանքի մասին մի շարք կարևորագույն դործնական

միջոցներ են նշում, վորոնք պրոֆմիությունների ասպարատն ավելի ճկուն, միութենական մասսաները սպասարկելուն ավելի հարմարեցված և այդ մասսաների կարծիքն ավելի ճիշտ և հստակ արտացոլող են դարձնում:

Ճիշտ է, վոր չնայած դրան, հաճախ պրոֆմիութենական աշխատանքի մեջ նկատվել են դեմոկրատիայի շատ եյական խախտումներ: Յերբմէն յեղել են ուղղակի բյուրոկրատիզմի դեպքեր միությունների ասպարատում, անհոգի վերաբերմունք դեպի միության անդամները, յերբ «չըջաբերականներին» ու «թղթերին» առավելություն և տրվել մասսաների հետ կենդանի կապ հաստատելու համեմատությամբ: Նույնիսկ ընտրականությունը վոչ միշտ պահվել է ինչպես հարկն է:

Յեղել են—և այն ել մի շարք դեպքերում—թեկնածությունների փաթաթում: Ընկ. Տոմսկին հաշվետու զեկուցման մեջ մի այսպիսի որինակ բերեց՝

«Անցյալ տարի յես պատահեցի մի գործադուլի, վոր տեղի յեր ունեցել առանց պրոֆմիության գիտության: Յես ինքս այդ գործադուլը հետաքննեցի, ինքս այդ գործադանի ղեկավարներին կանչեցի, հարց ու փորձ արի, հրահանգիչներ ուղարկեցի տեղը, բոլոր տխուր հերոսների հետ ինքս խոսեցի և պարզեցի մի փոքր մանրամասնություն: Առանց միության գիտության տեղի ունեցած

այդ դործադուլը յեղել և մի դործարանում ,
 ուր Փարզործարկումի նախագահն ընտրված և
 յեղել դործարկումի մեջ ձայների փոքրամաս-
 նությամբ : Յեւ ահա , յերբ զոյություն ունի
 այդպիսի ընտրական սահմանադրություն ,
 վոր Փարզործարկումի մեջ կարող են ընտրվել
 ձայների փոքրամասնություն ստացած ան-
 ձինք , և այն ել դեռ դրանից հետո Փարզոր-
 ծարկումի նախագահ անցնել , ապա պարզ և ,
 վոր դրանից հետո դործադուլն առանց պրոֆ-
 միության գիտության ապահովված և 100
 տոկոսով : Վորովհետև այդպիսի Փարզոր-
 ծարկումը վոչ վոքի համար հեղինակավոր չե :
 Այդպիսի Փարզործարկումի նախագահը թե-
 կուղ նա յոթգլխանի յեւ լինի , թեկուղ նա
 ինչքան ել լավ և վճռական մարդ լինի , կոմու-
 նիստ լինի և ամեն տեսակ առաքինություննե-
 րի տեր , բայց նա մի առաքինություն այնու-
 ամենայնիվ չի ունենա՝ մասսաների վստահու-
 թյունն ու հարգանքը չի վայելի : Իսկ յեթե
 նա այդպիսի առաքինություն չունի , Փար-
 զործարկումում նա տեղ չպիտի ունենա , նա
 մասսաների վստահությունը չի վայելի և
 մասսան կթաղցնի նրանից իր կարիքներն ու
 հոգսերը :

Նման դեպքերը բոլորում են վոչ թե համադու-
 մարների վատ վորոշումներից , առաջ են գալիս
 վոչ թե կազմակերպչական կանոնների անբավա-

բար չափով մշակված լինելուց, այլ առաջ են դա-
լիս այդ վորոշումների ազավազումներից, հան-
դիսանում են հիմնական կազմակերպչական սկզբ-
բունքների խախտում: Ուստի VIII համազումարն
ստիպված յեղավ գլխավորապես ընդգծել, վոր
կարևոր է համառ և հետևողական կերպով սահ-
պանել դեմոկրատիան միութենական շարքերում և
առաջվա վորոշումները լրացնել մի շարք միջոց-
ներով, վորոնք ե՛լ ավելի ամրացնում են միութե-
նական դեմոկրատիան (կազմակերպել ցեխբյու-
րոնքեր այն ձեռնարկներում, ուր կա 1000 և ավել
բանվոր և ցեխերում առնվազն 150 մարդ, ընդլայ-
նել ցեխային և ընդհանուր հերթափոխային ժո-
ղովների հրավիրումը ընդհանուր գործարանային
ժողովների փոխարեն, այդ ժողովներին իրավունք
վերապահել միության մեջ ընդունելու և միու-
թյունից հեռացնելու և այլն): Իսկ համազումարի
ամենազլխավոր վորոշումների իմաստն այն է,
վոր՝

«Միութենական աշխատանքի մեջ ամե-
նայն վճռականությամբ սկետք է անցկացվեն
սլոգանի միութենական լայն դեմոկրատիայի
սկզբունքները: Պրոֆմիությունները պետք է
վնասակա կերպով պայքարեն ընտրականու-
թյունը խախտելու, ամեն տեսակ թեկնածու-
թյուններ փաթաթելու դեմ, անպայման աշ-
խատեն, վոր բոլոր միութենական
մարմինները հրապարակավ աշխատեն

և լայն կերպով հաշվետու լինեն
բանվորական մասսաների առաջ, սլա-
քաբեն, վոր միության անդամները
վերադաս միութենական մարմիններին վորո-
շումներն անցկացնելիս կարգապահություն
ու տոկոսնություն ցույց տան (ՀՍՄԿԽ-ի
հաշվետվության առթիվ ընդունված բանա-
ձևից) :

Բայց «դեմոկրատիան—կազմակերպված ան-
վստահություն է» . ասում էր ընկ. Տոմսկին դեռ
VII համագումարում : VIII համագումարի բոլոր
վորոշումները պրոֆմիությունները դեմոկրա-
տիայի սկզբունքների հիման վրա ամրացնելու
մասին հետևողական կերպով ուժեղացնում են
պրոֆմիութենական մարմինների հաշվետվու-
թյունը մասսաներին, մասսայի վերահսկողու-
թյունը միությունների աշխատանքի վրա նրա
բոլոր սղակներում :

«Ինքնաքննադատության հաջող անցկա-
ցումը, պրոֆմիութենական դեմոկրատիայի
իրագործումը և իսկական ընտրականության
լիակատար անցկացումը պահանջում են ըն-
տրությունները կազմակերպելիս լայն կերպով
հրապարակել և նախորոք քննել այս կամ այն
պրոֆմիութենական մարմնի համար առաջ
քաշվող թեկնածությունը, ավելի հաճախ
կատարել հաշվետվություն աշխատանքի մա-
սին և բոլոր պրոֆմիութենական մարմինների

ու աշխատողների սլառասխանատվության ա-
վելացումը ընդհանուր ցեխային ու հերթա-
փոխային ժողովների, կոնֆերենցիաների,
համագումարների և ղեկավար միութենական
մարմինների վորոշումները ժամանակին կեն-
սադործելու ասպարիզում :

Պրոֆեսիոնալ միությունները վերևից
մինչև ներքև իրենց աշխատանքում պետք է
կիրառեն իրենց վորոշումների սխառմատիկ-
ստուգումը և խտագույն պայքար մղեն ան-
պատասխանատվության, պրոֆիտութեական
դեմոկրատիան և դեկալար մարմինների ընտ-
րականությունը խախտելու դեմ, վճռական
կերպով ղեկավարությունից հեռացնելով
մասսաների հետ կապը խզածներին և ինքնա-
քննադատության ու պրոֆմիութենական դե-
մոկրատիայի հիմունքները խախտողներին :
Սրա հետ միասին համագումարն անհրաժեշտ
է համարում ավելի լայն կերպով կիրառել
գործնականում բանվորական մասսայի պա-
հանջման դեպքում միութենական կադմակեր-
պությունների բոլոր ողակներից յետ կանչելու
այն ընտրովի պրոֆաշխատողներին, վորոնք
կտրվել են բանվորական մասսայից և
չեն կենսագործում համագումարների ու ղե-
կավար պրոֆմարմինների վորոշումները :

Ուրիշ խոսքով, համագումարը վորոշում է
լայն կերպով կիրառել գործնականում՝ ընտրող

բանվորների կողմից ժամկետից առաջ ընտրովի միութենական աշխատանքից հետ կանչելը պրոֆ-միութենական ապարատի բոլոր կտրված, բյուրոկրատացած տարրերին, վստմեք չեն արդարացրել իրենց ընտրող բանվորական մասսաների վստահութիւնը: Համագումարի այս վորոշումը խոչոր քաղաքական նշանակութիւն ունի պրոֆ-շարժման և ամբողջ սոցիալիստական շինարարութիւնի բախտի համար:

Համագումարը ցույց տվեց, վոր մասսաները սոցիալիստական շինարարութիւն մեջ ներդրովելու և միութենական կազմակերպութիւնների ու միութիւնն անդամների միջև կապն ամրացնելու կարևորագոյն նախադրյալն և հանդիսանում «լայն և հետևողական կերպով վերելից ներքև և ներքևից վերև լայն ինքնա-գննատարարութիւն ծալալումը»: Պրոֆմիութիւնները պետք է վճռական կերպով աշխատեն, վոր ծալալի ինքնաքննատարարութիւնը և պետք է անխնա կերպով պայքարեն ամեն տեսակ հալածանքի դեմ: Միութիւնները պետք է հանձն առնեն լայն բանվորական մասսաների ինքնաքննատարարութիւնը կազմակերպողների դերը: Պրոֆմիութենական կազմակերպութիւնները պետք է դառնան ինքնաքննատարարութիւն նշանակութիւնը հասկացող և նրա զարգացմանը չնպատող պրոֆմիութենական պաշտոնյաների վերընարարութիւնը նախաձեռնողները: Համագումարը մատնանշեց, վոր

«Պրոֆիտօքյունները դեռ նոր պիսի վնասկան բեկումն առաջացնեն լայն բան-վորական մասսաների ինֆնաֆննադատու-թյունը գործնականում կիրառելու ասպարի-զում, տնտեսական և խորհրդային չինարա-բության թերությունները վերացնելու և ա-մենից առաջ հենց պրոֆմիութենական աշ-խատանքում յեղած թերությունները վե-րացնելու քնադավառում» :

Այս մասին ասում էր և ընկ. Տոմսկին իր զեկուցման մեջ՝

«Մեզքներս ինչ պահենք, դեռ հաճախ կա-րելի չե գիտել, թե յերբ վորեւ պրոֆմիութ-յան նախադահի դեմ, — վորը խոշոր փորձ ունի, սովոր և ժողովներում յելույթներ կատարելու, գիտե խոսել, — դուրս և գալիս վորեւ բանվոր, ապա այդպիսի բանվորին այդ նախադահը ողտվելով իր հեղինակու-թյունից մի լավ խարաղանում և («խառնա-կիչ», «մենչեկի» և այլն և այլն), ամբիո-նից մի լավ թափ և տալիս և քրքրում և և այդ բանվորն այլևս դուրս չի գա : Ճիշտ ե նման դեպքում այսպիսի պատասխանը ինք-նաքննադատության հանդեպ անմիջական-վարչական ճնշում չե : Դա վուչ-ընկերական վիճաբանություն և, անհավասար ղենքով կատարվող կռիվ ե : Ստեղծել ընկերական քննադատություն, ընկերական վիճաբա-նության միջոցորտ, ընկերական վերաբեր-

մունք ղեպի բանվորների քննադատությունը, վորոնք կարող են առանձին մասերում թեկուղ և սխալ լինել—ահա ոլորՓմիությունների հերթական խնդիրը» :

Միությունների աշխատանքը ինքնաքննադատությունը ծավալելու ասպարիդում առանձնապես ուժեղացնելու անհրաժեշտության մասին համառ կերպով խոսում եր միությունների աշխատանքի մինչև VIII համագումարը յեղած ամբողջ փորձը : Այդ փորձի մեջ կան այնպիսի սեւ եջեր, ինչպիսին և Շախտինսկի դործը, Արտեմովսկի, Սմոլենսկի դործերի դրությունը : Համագումարը նշեց, վոր

«Միայն բանվորական ինքնաքննադատությունը ճնշելու պայմաններում և շնորհիվ ժողովրդական տնտեսության կարևորագույն մասերից մեկի քայքայման դեմ պայքարող առանձին աշխատողների հալածանքի կարող եր մի շարք խոշոր բանվորական կենրոններում մի շարք տարիների ընթացքում ծաղկել սոցիալիզմի դործին թշնամի տարրերի համարյա անսահմանափակ տիրապետությունը : Այն հանգամանքը, վոր այդպիսի վնասարարությունը շարունակվել և մի շարք տարիներ և չի բացվել միութենական կազմակերպությունների կողմից տեղերում, վորոնք տվյալ դեպքում բյուրոկրատական

վերաբերմունքի կլասիկ որինական են տվել
դեպի բանվորների ձայնը, վորոնք շարու-
նակ նախադրուշացրել են իրենց կազմակեր-
պությունները վնասարարների հակահեղա-
փոխական գործունեություն մասին, ինչ-
և ալն, վոր համապատասխան միութենա-
կան կազմակերպությունները չեն կարողա-
ցել հարկ յեղած ազդեցությունն ապահովել
մի շարք կարևորագույն տնտեսական մար-
մինների նկատմամբ, ուր վնասարար տար-
րերը բուն էյին դրել—այս բոլորը ապա-
ցույց և պրոֆմիութենական մարմինների
կտրվածությունը մասսաներից և նրանց
թույլ ազդեցությունը տնտեսական մարմին-
ների աշխատանքի վրա»:

Ահա թե ինչու.

«Արտեմովսկի, Սմոլենսկի, ինչպես և
Շախտինսկի և ուրիշ նման գործերի դասե-
րը, վորոնք հայտնաբերեցին պրոֆմիութե-
նական ապարատի աշխատողների առանձին
խմբերի քայքայումը, իբրև մասսայից կը-
տրված լինելու հետևանք, պետք և խնամ-
քով, բաղձակողմանի կերպով հաշվի առ-
նվեն և միությունների ամբողջ աշխատան-
քը վերելից ներքև այնպես պետք և կառույց-
վի, վորպեսզի նման դեպքերի կրկնու-
թյունը հնարավոր չլինի: Յուրաքանչյուր
միութենական կազմակերպության աշխա-
տանքը պետք և առաջին հերթին չափովի

վոչ միայն ասպարառի հստակ աշխատանքով, այլ և գլխավորապես մասնաների հետ ունեցած կապի ասպարիզում յեղած նրավաճումներով» :

Դրանով և բացատրվում այն հանդամանքը, վոր իր բանաձևերում (թե՛ ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվության և թե՛ միությունների կազմակերպչական ու կուլտ-կրթական աշխատանքի առթիվ ընդունված) VIII համագումարը առանձնապես ընդծում և ինքնաքննադատության բացառիկ նշանակությունը :

«Սակայն, ինչպես այդ մասին ասում եր իր հաշվետու զեկուցման մեջ ընկ. Տոմսկին, ընտրականությունը, ինքնաքննադատությունը, պրոլետարական դեմոկրատիայի ծավալումը, այս բոլորը լրիվ չի լինի մեր դասակարգի համար, վորն իրագործում և պրոլետարիատի դիկտատուրան, հանդիսանում և պետական իշխանության մասնակիցն ու արտադրության տերը, վորին հարկավոր և մաքսիմալ տոկոսնություն ու կայունություն, վոչ մի դեմոկրատիա լրիվ չի լինի առանց մի ելեմենտի՝ առանց դիսցիպլինայի : Դեմոկրատիան յենթադրում և դիսցիպլինա և վոչ թե բացասում : Ի՞նչ ոգուտ մեր դեմոկրատիայից, յեթե մեծամասնությունը քվեարկի «թեր», փոքրամասնությունը «դեմ», իսկ փոքրամասնությունը մեծամասնության յենթարկվելու փոխարեն ասի՝ «նե-

րեցեք, ձեր արածը դուք գիտեք, իսկ մենք եւ մեր գիտցածի նման կանենք»։ Վոչ մի դեմոկրատիա չի լինի, յեթե ամեն մեկն անց կացնի այն գիծը, վորը ցանկանում է»։

Ահա թե ինչու VIII համագումարը ցույց տվեց, վոր

«Միութենական կազմակերպությունը կարող է ամուր և աշխատունակ դառնալ միայն նրա մեջ միացած բանվորական մասսաների կազմակերպված ության և կարգապահության բարձր մակարդակի դեպքում։ Արձանագրելով միութենական գիտելիքի նախ խախտման առանձին դատեր և միությունների աշխատանքի թուլությունն այդ կարգապահությունն ամրացնելու առաքելիւթյուն, անհրաժեշտ և հետագայում այդ խնդրին լուրջ ուշադրություն դարձնել ամենորայա միութենական աշխատանքի ընթացքում։ Մեծ նշանակություն ունի պրոֆմիութենական գիտելիքի նախ ուժեղացման համար միութենական վերաշուկաների և մանավանդ միութենական կանոնադրության ու հալաքական պայմանագրի ժողովրդականացումը։

Միութենական գիտելիքի նախ ամրացնելու կարևորագույն միջոցը համարելով մասսայական դատախարակչական և բացատրական աշխատանքի լայն ծախալումը, համագումարն անհրաժեշտ և համարում միութենական գիտելիքի նախ ամենից տվելի խիստ խախտումների դեպքում (խուլիգանական վարմունքի դեպքեր, հալաքական

սլայմանադրի և ներքին կարգ ու անոնի սխառ-
մատիկ կոպիտ խախտում, նպատա ստանալու
համար կատարված ակնհայտ չարագործու-
թյուններ և այլն) դատախարակչական բնույթ
կրող միջոցների հետ միասին և բանվորական
մասնաներին նման վրաստերի անթույլատրելիու-
թյունը լայն կերպով բացատրելով հանդերձ,
կիրառել հանցավորների վրա հասարակական
ազդեցություն դործադրելու միջոցները, մինչև
իսկ միությունից հեռացնելը, այդ վորոշումներն
անցկացնելով բանվորական ընդհանուր ժողով-
ներիով:

Պրոֆեսիոնալ միությունները առաջ դրված
պատասխանատու խնդիրները կարող են լուծվել
միայն պրոֆմիութենական շարքերի ամենամեծ
միասնականության և համախմբվածության
դեպքում: Ուստի համադրված մասնացույց և
անուամ ԽՍՀՄ-ի պրոֆմիությունների կառույց-
վածքը դեմոկրատական ցենարալիզմի հիմունք-
ներով տահսկանելու և վճռական սլայքար մղե-
լու անհրաժեշտությունը Ֆեդերալիզմի, սեպա-
րատիզմի, առաջնության պատվի, մեկուսաց-
ման և միության անդամների առանձին խմբերի
և առանձին բաժինների շահերն ամբողջ պրոֆ-
չարժման և բանվոր դատակարգի շահերին յեն-
թարկել չուղենալու դեմ:

Բանվոր դատակարգի շարքերը համախմբե-
լու նպատակով անհրաժեշտ և վարձու աշխա-

տանքի բոլոր խմբերի բաղմակողմանի ու լիա-
կատար ստատարկումը :

Ահա թե ինչու համադումարը հանձնարա-
րում և ՀԱՄԿԽ-ին առաջվա նման անցկացնել բո-
լոր միութենական կազմակերպությունների և
բանվորների ու ծառայողների առանձին խմբերի
ու խումբերի կարիքների նկատմամբ միատեսակ
ուշադիր վերաբերմունքի գիծը, սլաշտպանել
նրանց անտեսական, կուլտուրական և կենցաղա-
յին շահերը, վերջիններս համաձայնեցնելով
բանվորների ու ծառայողների ուրիշ խմբերի շա-
հերին, այս բոլորը վերջին հաշվով յենթարկե-
լով պրոլետարիատի ընդհանուր դատակարգային
շահերին :

Այսպես և վերոշեւ պրոֆմիությունների
VIII համադումարը պրոֆչարթման հիմնա-
կան խնդիրները մասսաները համախմբելու առ-
պարիզում, կազմակերպչական աշխատանքի առ-
պարիզում մոտակա տարիների ընթացքում : Այս
և այն ուղղությունը, վեր տվել և համադումարը
պրոֆկազմակերպությունների այդ աշխա-
տանքին :

Այս բոլորն ամրացնում և պրոֆմիություն-
ներն իբրեւ փոխանցող մեխանիզմ կուսակցու-
թյունից դեպի մասսաները, դարձնում և այդ
միությունները մի դպրոցն ապարատ, վորն ա-
րագ և ճիշտ կերպով ցույց և տալիս, թե ինչով
և հուզվում և ապրում ամբողջ բանվորական

մաստան, ինչպիսի նա կարիքներ, ցանկություններ ու արամադրություններ ունի և միաժամանակ այնպիսի մի աղարատ, վորն ի վիճակի յե հոտակ և բազմակողմանի կերպով լուսարանել այդ մասսայի առաջ բանվոր դասակարգի հիմնական դիժը, ի մի համախմբել պրոլետարիատի առանձին խմբերը բոլոր բանվորների համար դործունեյության միասնական մի ծրագրի հիման վրա:

ՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱՇԽԱՏԱՆԻՐ ՀԵՏԱ- ՄՆԱՑ ԿԱԴՐԵՐԻ ՀԵՏ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

Ինչպես ասանք, VIII համագումարի վորոշումները պարզ, հոտակ դիրքավորում են տալիս պրոֆմիությունների ամբողջ աշխատանքին: Այդ դիրքավորումը նպատակ ունի վորքան կարելի յե լայն կերպով ներգրավել հենց բազմամիլիոն միութենական մասսան սոցիալիստական շինարարության մեջ: Համկոմկուսի (բ.) ղեկավարության տակ այդ մասսաները համախմբելով նրանց (մասսաների) ամենորյա նյութական կարիքները և կենցաղային սպահանջները բախարարելու հիման վրա, պրոֆեսինալ միություններն իրենց մասսայական-տնտեսական աշխատանքի միջոցով, իրենց ամբողջ դործունեյության մեջ հետևողական կերպով անցկացնելով ներմիութենական գեմոկրատիան և ծավալելով ինքնաքննադատությունը, ստեղծում են անհրաժեշտ պայմաններ ամենից լրիվ, ամենից բազմա-

կողմանի և բանվոր դասակարգի շահերին համապատասխանող ձևով միության անդամների մասնակցության համար ԽՍՀՄ-ի քաղաքական, տնտեսական և հասարակական կյանքին :

Բայց VIII համագումարն ստիպված յեղավ իր ուշադրությունը բեւեռել նաև պրոֆմիություններն մասնաշաղկապ աշխատանքն ամբողջելու, միությունների անդամներին ավելի լավ սպասարկելու, նրանց դասակարգային դատարարակության խնդրի վրա, մասնավորապես բանվոր դասակարգի հետամնաց խավերի, մասնավորապես գյուղի հետ կապված բանվորների (սեզոնային բանվորներ, բատրակություն, գյուղում դանդաղ ձեռնարկությունների բանվորներ և այլն) ներկատմամբ :

Ամբողջ պրոֆշարժման ուժն զգալի չափով թուլանում է նրանով, Վոր պրոֆմիությունների մեջ համախմբված բանվորական խմբերի շարքերում գոյություն ունեն վոչ միայն կայուն, դիմացկուն դասակարգային մարտիկներ, պրոլետարիատի հիմնական կադրեր, մենք ունենք դեռ յերեկ ինքնուրույն գյուղացիական տնտեսությունից կտրված և դեռ ևս գյուղացիական տրամադրությունների ազդեցության տակ ապրող նոր կադրերի մշտական և շարունակ աճող հոսանք դեպի արտադրությունն ու այնտեղից ել դեպի պրոֆմիությունները : VIII համագումար

մարից սկսած յերկու տարվա ընթացքում
 միությունների անդամների թիվն աճել է հա-
 մարյա 2 միլիոնով՝ 9,278,400-ից մինչև
 11,060,400 մարդ։ Վո՞րտեղից է պրոֆմիութե-
 նական բանակի այդ լրացումը։ Պատասխան տա-
 լիս է մեզ աշխատանքի բորսայի վիճակադու-
 թյունը, ուր առանձնապես արագ կերպով աճում
 է իրենց կյանքում առաջին անգամ վարձու աշ-
 խատանք փնտռող և դիտավորապես դյուզից
 դուրս յեկած ցուցակադրված բանվորների թի-
 վը։ «Գործադուրկների թույլ վորակը և
 դյուզից դուրս յեկածների լայն մուտքն
 արտադրության մեջ—կարգում ենք մենք
 ՀԱՄԿԽ-ի կողմից VIII համագումարին
 ներկայացված հաշվետվության մեջ—հաշ-
 վետու ժամանակամիջոցում նպաստել են
 գործադրկության կայունացմանը միության
 անդամների շարքերում»։ Իսկ նոր կադրերի
 հման հոսանքը նշանակում է բանվորների կող-
 մից ակտիվ հասարակական աշխատանքի համար
 ունեցած պատրաստակամության անկում, նրանց
 կողմից դեպի արտադրության բախտն ունեցած
 հետաքրքրության անկում և դրան հետևանքով
 սոցիալիստական շինարարության մասնակցելու
 ձգտման թուլացում։ Ուստի միանգամայն բնա-
 կան է, վոր VIII համագումարը թե՛ կադմա-
 կերաչափան և թե՛ կուլտ-կրթական աշխատանքի
 ասպարիդում առանձին վորոշումներ և ընդունել

նոր և հետամնաց կադրերի սպասարկման մասին : Այսպես , կադմակերպչական աշխատանքի մասին յեղած բանաձևում մենք կարգում ենք՝

«Արդյունաբերության ընդլայնման կապակցութեամբ , Փարբիկաներն ու դործարանները , ուրեմն և պրոֆմիությունները լցվում են նոր բանվորների զգալի կադրերով , վերոնք գյուղից են յեկել : Բանվոր դասակարգի այդ մասը , վորը չի իմացել մինչհեղափոխական Փարբիկան և դասակարգային պայքարի փորձ չունի , դասակարգային տեսակետից ամենից քիչ և կայուն , ամենից ավելի հեշտութեամբ և մանր-բուրժուական տարրերի ազդեցութեան յենթարկվում և հաճախ դործարաններն ու Փարբիկաներն և բերում դուռ սպառողական տրամադրություններ :

Պրոֆմիությունները սկսածաւոր են բուր իրենցից կախված միջոցները ձեռք առնել այդ նոր բանվորներին ընդհանուր պրոլետարական շարժմանը մասնակից դարձնելու համար : Առանց արհամարհական վերաբերմունք ցույց տալու դեպի գյուղից դուրս յեկած բանվորական նոր կադրերը , պրոֆմիությունները պետք է համբերութեամբ , ընկերաբար և սխառմատիկ կերպով դաստիարակեն նրանց մեջ գիտակցական վերաբերմունք դեպի սոցիալիստական փարբիկան , բուր միջոցները պետք և ձեռք

անենն նրանց կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու համար, պետք և պաշտպանեն նրանց անտեսական շահերը, բացատրեն նրանց աշխատանքի արտադրողականությունը ամեն կերպ բարձրացնելու և գործալքությունը քչացնելու անհրաժեշտությունը և այլն: Պրոֆմիութենական աշխատանքի բոլոր ձևերն ու մեթոդները նոր, գյուղից յիկած բանվորների միջև պետք և հարմարեցվեն վերջիններիս կուլտուրական մակարդակին, վորպեսզի հետզհետե դաստիարակելով նրանց բարձրացնենք և հասցնենք արդյունաբերական բանվորների հիմնական կադրերի մակարդակին:

Լայն ազխտացիոն և կուլտուրական աշխատանքի միջոցով միությունները պետք և ի չիք դարձնեն սոցիալիզմի գործին թշնամի տարրերի կողմից նոր բանվորների կադրերի միջոցով սրուկտարիատի շարքերը խորթ, վոչ սրուկտարական տրամադրություններ մտցնելու վորձերը»:

Սակայն պրոֆմիությունների խնդիրը վոչ միայն այն և, վորպեսզի հետամնաց բանվորներին հասցնեն սրուկտարիատի առաջավոր հիմնական կադրերին և այդպիսով ապահովեն ժողովրդական անտեսության վերակառուցման պայմաններում առանձնապես անհրաժեշտ բանվոր դասակարգի միաճուլությունն ու միասնականությունը: Դրա հետ միաժամանակ գյուղը

նոր, սոցիալիստական հիմունքներով վերակա-
ռուցելու անհրաժեշտությունը և կուլակային
տարրերի դիմադրությունը դրան, որահանջում
են, վոր պրոֆմիությունները մաքսիմալ չափով
դարգացնեն իրենց ազդեցությունը դյուդում այս
վերջինիս հետ կապված բանվորների միջոցով:

«Պրոֆկադմակերպությունների կարևորագույն
խնդիրներից մեկն և հանդիսանում կուլտ-կրթա-
կան աշխատանքի ուժեղացումը բանվոր դասա-
կարգի այն խավերի շարքերում, վորոնք այս կամ
այն կերպ կապված են դյուդի հետ՝ բատրակ-
ների, սեզոնային բանվորների և դյուդում
դանվող ձեռնարկությունների բանվորների մի-
ջև: Նրանց կուլտուրական մակարդակի բարձրա-
ցումը, դասակարգային դաստիարակությունն
առանձնապես անհրաժեշտ են հիմա, սոցիալիս-
տական ուժեղ շինարարության ժամանակաշրջա-
նում թե՛ բանվոր դասակարգի շարքերը քաղա-
քականապես միաձուլելու և թե՛ պրոլետարական
ազդեցությունը դյուդում ուժեղացնելու հա-
մար» (կուլտ-աշխատանքի առթիվ ընդունված
բանաձևից):

VIII համագումարն ընդգծեց, վոր՝

«Դասակարգային պայքարի սրումը դյու-
դում, բանվոր դասակարգի և աշխատավոր
դյուդացիության շաղկապն ամրացնելու
խնդիրը, դյուդում կուլակի դեմ մղվող պայ-
քարը կադմակերպող պրոլետարական տար-
րերն ի մի համախմբելու անհրաժեշտու-

թյունն առանձնապես կարեւոր են դարձնում միությունների աշխատանքը դյուզում» : (ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվութեան առիթ ընդունված բանաձևից) :

Այդ պատճառով մի կողմից՝

«Միաբեմական կազմակերպությունները գյուղում և նրանց շուրջը համախմբվող մասսաները պետք է գրավեն առաջավոր դիրքերը կուլակային տարրերի դեմ մղած պայքարում կարևորագույն փաղափական և տնտեսական խնդիրները լուծելու ժամանակ (խորհուրդների վերընտրություն, դյուզատնտեսութեան կողլեկախիացում, դյուզացիական տնտեսութեան կոոպերացում, սովխոզների կազմակերպում և այլն) և պետք է դառնան գյուղատնտեսութեան ավելի բարձր, սովետից ավելի կուլտուրական, կողլեկախի ձևերի տարածման գործի պիոներներ, ամեն կերպ ուժեղացնելով պրոլետարական ազդեցությունը դյուզի հասարակական և քաղաքական կյանքի բոլոր կողմերի վրա, այդպիսով աջակցելով դասակարգային քաղաքականութեան անցկացմանը խորհրդային մարմինների աշխատանքում» (ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվութեան բանաձևից) :

Իսկ մյուս կողմից, համապատասխան չել և մի շարք կոնկրետ խնդիրներ այն միությունների համար, վորոնք կամ անմիջապես միացնում են դյուզի պրոլետարիատը, կամ կապված են դյու-

դի՛ հետ իրենց անդամների այն խմբերի միջոցով, վորոնք միայն ժամանակավորապես, համեմատաբար կարճ ժամանակով միայն դնում են աշխատելու արդյունաբերական ձեռնարկություններում։ Ահա թե ինչու համազումարը մատնանշեց, վոր՝

«Սեզոնային բանվորների և գյուղից քաղաք և արդյունաբերական կենտրոններն աշխատանքի գնացող յեկվորների թվի աճումը պահանջում է, վոր միություններն ուժեղացնեն իրենց ուշադրությունը և այդ խմբերի (թե՛ միության անդամ հանգիսացող և թե՛ չկազմակերպված) սպասարկումը կազմակերպելը նրանց դասակարգային-պրոլետարական վոգույ՝ դաստիարակելու, սեզոնային և յեկվոր բանվորների կապը պրոլետարիատի հիմնական կազրերի հետ ամրացնելու և նրանց պրոլետարական ազդեցությունը դեպի գյուղը փոխադրողների վերածելու իմաստով։

Սեզոնային բանվորներին միացնող պրոֆեսիոնալ միությունները (կառուցողներ, լեռնարդյունաբերական, հողանտառ, շաքարի արդյունաբերության բանվորներ և այլն) պետք է այնպես կառուցեն սեզոնային ու յեկվոր բանվորներին սպասարկելու իրենց աշխատանքը, վորպեսզի չխզեն իրենց կապը նրանց մշտական կազրերի հետ։ Վերջիններս գյուղում ապրած ժամանակը։ Ան-

հրաժեշտ և առանձին ուշադրություն դարձնել
նոր անդամներ գրավելու դործն ինչպես հարկն
և դնելու վրա, ուժեղացնել յեկվոր բանվորների
միութենական սպասարկությունն՝ աշխատանք
փնտռելու ժամանակ, այն կետերում, ուր նը-
րանք ամենից ավելի յեն կուտակվում՝ աշխա-
տանքի բորսաներում, հանդույցային յերկաթու-
ղային կայարաններում և այլն. անցկացնել սե-
ղոնային բանվորների լայն ներգրավում միութե-
նական աշխատանքի բոլոր տեսակների մեջ,
ստեղծելով և դաստիարակելով ստորին միութե-
նական ակտիվ անմիջապես միությունների ան-
դամների այդ խմբից: Համադրումարը հանձնա-
րարում և ՀԱՄԿԽ-ին մշակել սեղոնային բան-
վորներին սպասարկելու պրակտիկ ձևերը» (կադ-
մսկերպչական աշխատանքի մասին ընդունված
բանաձևից):

Բանվորների հիմնական կադրերը գյուղում
իհարկե, գյուղանտառ աշխատավորներն են:
Նրանց միութեյան աշխատանքները նույնպես հրա-
կայական նշանակություն ունեն գյուղի սոցիա-
լիստական վերակառուցման համար: Ութերորդ
համադրումարը մատնանշեց, վոր

«Գյուղական աշխատանքի ասպարիզում յե-
ղած բացառապես ղժվար և կարևոր խնդիր-
ները դրված են հիմնական գյուղական միու-
թյան առաջ—Հողանտառ Միության առաջ,
վորի աշխատանքը կարող և հաջողությամբ

ընթանալ ամենից առաջ դյուզառնտեսական պրոլետարիատն աշխատավարձի բարձրացման, բանվորական որվա կրճատման, Աշխատանքի սրենսդրությունն անցկացնելու և կուլակային տնտեսություններում սոցապահովագրություն կառարելու համար մղվող պայքարի շուրջը համախմբելու հիման վրա (ՀԱՄԿԻԿ-ի հաշվետվության առթիվ ընդունված բանաձևից) :

Հողանաատմիության աշխատանքի ղեկավարությունը բղխում և նրա մեջ միացած բանվորական խմբերի ցրվածությունից, նրանց կախվածությունից վարձողից և թույլ նյութական ապահովությունից : Ինքնուրույն կերպով, առանց ինդուստրիալ միությունների սղնության իր առաջ զբված խնդիրները լուծել Հողանաատմիությունը չի կարող :

Ութերորդ համապումաթն Հոգե պատճառով միութենական կազմակերպությունների ուշադրությունն և հրավիրում այդ միության ամեն տեսակ նյութական և բարոյական աջակցություն ցույց տալու : Իսկ ընդհանրապես, «բոլոր ինդուստրիալ միությունները պետք և ողնն այն պրոֆկազմակերպություններին, վորոնք միության անդամների ղդալի խմբեր ունեն դյուզում : Միությունների դյուզում տարվող աշխատանքների կարեւորագույն խնդիրը պետք և դառնա իրենց անդամների կուլտուրական և քաղաքական

սպասարկումը : Մոտակա ժամանակներում արդեն միությունները պետք է ձգտեն իրենց անդամներին դյուրում ապահովելու լրագրերով, ռադիոյով, հանրամատչելի գրքով» (ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվության ստեփիվ ընդունված բանաձևից) :

ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ՀԵՂԱՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ՊՐՈՑՄԻՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Պրոլետարիատի հիմնական քաղաքական և տնտեսական խնդիրների իրականացումը կապված է լայն բանվորական մատաների կուլտուրական և քաղաքական մակարդակը բարձրացնելու անհրաժեշտությամբ : Հետ :

Սոցիալիստական տարրերը մեր յերկրում ամրացնելու և զարգացնելու համար գործադրվող վոչ մի միջոց չի կարող լիովին այն հետևանքը տալ, ինչ վոր անհրաժեշտ է, առանց կուլտուրական հեղափոխության : Յերկրի ինդուստրացումն ու արտադրության ուսցիտեալացումն իմաստ ունեն միայն այն ժամանակ, յերբ վերակառուցվող և ամրացող արդյունաբերության շարքերում անդրադեստ բանվորներ չեն լինի, իսկ ԽՍՀՄ-ի արտադրական ուժերի զարգացման տեմպն ուղղակի կախման մեջ է դանվում բանվորական մասսայի կուլտուրական աճումից : Միաժամանակ, ինչպիսի մատնանչել է VIII համագումարը՝

«Կուլտուրական մակարդակի բարձրացումն ու բանվորական մասսաների քաղաքական ակտիվու-

քան ուժեղացումը, հանդիսանալով սոցիալիստական տնտեսութեան անմահ անհրաժեշտ պայման, ամուր քաղալ յեն ստեղծում բանվոր դասակարգի և բոլոր աշխատավորների դրութեան հետագա բարելավման համար» :

Այսպիսով ինքն ըստ ինքեան ակնհայտ և կուլտուրական հեղափոխութեան ամբողջ հսկայական նշանակութեանը : Միանշամայն բնական և, վոր պրոֆմիությունները, հանդիսանալով պրոլետարական մասսաները սոցիալիստական շինարարութեան մասնակից դարձնելու ախտով կադմակերպիչները և աշխատելով բանվորներէ դրութեանը բարելավելու վրա, խորը շահագրգռված են կուլտուրական հեղափոխությունն անցկացնելու մեջ : Պրոֆմիություններն անշեղ կերպով անց են կացնում ամենաբազմազան կուլտ-կրթական աշխատանք, վոր սպասարկում և արդեն բանվորական մասսայի պահանջները և այլ պատճառով ել դուրս և դալիս «կուլտուրական հեղափոխութեան կարևորագույն շարժիչ ուժը» (միությունների կուլտ- աշխատանքի մասին ընդունված բանաձևից) :

Պետք և ասել, վոր ութերորդ համադումարի նախորդակին միությունների աշխատանքը դպարի թափ և ստացել և հսկայական դեր և խաղացել մասսաների կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու գործում : ՀԱՄԿԽ-ի ութերորդ համադումարին տված հաշվետվութեան մեջ բերված հան-

բողոքներն անշուշտ այդ հաստատում է : Իսկա-
պես վեր առ մեկն հունվարի 1926 թվի աղումը-
ների թիվը հավասար էր 3418-ի , իսկ առ մեկն
ապրիլի 1928 թվի 3776-ի : Նույն ժամանակ կար-
միր անկյունների թիվը հասնում էր 21.700 և
33.471-ի : Առ մեկն ապրիլի 1926 թվի միություն-
ներն ունեյին 8.085 դրադարան և յերկու միլիոն
206 հազար բաժանորդ ու 15 միլիոն 621 հազար
գիրք : Առ մեկն հունիսի 1927 թվի դրադարան-
ների թիվն էր արդեն 8.386 , բաժանորդներինը՝
յերկու միլիոն 981 հազար և գրքերինը՝ 18 միլիոն
714 հազար : Վերջին տարիներս կառուցվել են մի
քանի հարյուր նոր աղումներ , վերի համար
ծախսվել են խոշոր միջոցներ : 1929 թ. աղմա-
յին շինարարության համար յենթադրվում է
ծախսել ավելի քան 50 միլիոն ուլրի :

Կուլտ-հիմնարկների աշխատանքով ընդգրկ-
ված են հսկայական մասսաներ : Ամբողջ ԽՍՀՄ-
ում տարին մի անգամ կատարվող հաշվառման
ժամանակ , հատկապես 1928 թվի մարտին աղումը-
ներում և կարմիր անկյուններում դրվել են մոտ
270 հազար մասնաշաղկան բեմադրություններ ,
վորանց ներկա յեն յեղել մինչև 33 միլիոն մարդ :
Առ մեկն ապրիլի 1928 թվի մոտ 112 հազար խում-
բակներում մասնակցում է ավելի քան յերկու մի-
լիոն 150 հազար մարդ : Միությունները մեծ աշ-
խատանք են կատարել պրոֆակտիվի պատրաստ-
ման և մասնաշաղկան պրոֆլուսավորության առ-

պարիզում : Առ մեկն ապրիլի 1928 թվի հաշվի յն
տանված 13·600 պրոֆգրաֆիտուիթյան դպրոց և
նպատակային պրոֆիտմբակ, վերոնց մեջ սովո-
րում եր ալեկի քան 200 հազար մարդ : Բացի այդ,
կա դպրոցների և դասընթացների մի ամբողջ
ցանց, վերոնց մեջ պատրաստվում են վերակյալ
պրոֆմիտիկենական աշխատողներ :

Պրոֆմիտիկյունները վերջը հաջողություն-
ներ են ձեռք բերել թե՛ բարձրագույն դպրոց-
ների սոցիալական կազմի ընտրության և թե՛
բանվոր դասակարգից զուրա յեկած կարմիր
մասնագետների նախապատրաստման դործում :
ՌեֆՍՀ բարձրագույն դպրոցներն ընդունված
բանվորների ու նրանց յերեխաների թիվը կազ-
մում եր 1923 թվին ընդհանուր թվի 25 տոկոսը,
իսկ 1927 թ. 34,7 տոկոս և այլն : Զգալի չափով
աճել և այդ ժամանակամիջոցում պրոֆմիտիկե-
նական մամուլը : Պրոֆմիտիկենական լրագրերի
և պարբերականների տիրաժը մեծացել և և վեր-
ջին տարին աճել և 1 միլ. 646 հազ. 150-ից մին-
չև 2 միլիոն 94 հազ. 776 : Այս բոլոր թվերը բա-
վականաչափ բնութագրում են պրոֆմիտիկենա-
կան կուլտաշխատանքի զարգացումը :

Սակայն վորքան ել վոր զգալի լինեյին
պրոֆմիտիկենական կուլտ-կրթական աշխատան-
քի նվաճումները, այն բնագավառը, վոր պա-
հանջում և միտիկյունների ներգործությունը,
զուրա և յեկել այնուամենայնիվ ավելի, քան յե-
ղած հնարավորությունները : Բավական և մաս-

նանչել, վոր VIII համադումարի 1.042 պատգամա-
մալորներէց 14-ը անդրադեա եյին: Մինչև իսկ
համամիութենական համադումարի պատգամա-
վորների շարքերում անդրադեաներ են յեղել:
Ուրեմն դեռ շատ բան կտ անելու հնի մնացորդ
անդրադիտությունը վերացնելու համար: Միա-
ժամանակ կուլտաշխատանքը խոշոր թերու-
թյուններ ունի, իսկ յերբեմն եւ խեղաթյուրում-
ներ: Այդ աշխատանքը հաճախ կտրված ե յեղել
ընթացիկ քաղաքական խնդիրներից, այդ աշխա-
տանքի մեջ նկատվել են սահմանափակ կուլ-
տուրականության և ապոլիտիկության անառողջ
դժեր: Պրոֆեսիոնալ միությունները բավակա-
նաչափ ուշադրություն չեն նվիրել բանվորների
հետամնաց խավերի կուլտուրական պահանջնե-
րը սպասարկելուն և նրանց դասակարգային
դաստիարակությանը և այլն և այլն:

Այս բոլորը—թե՛ միությունների կուլտ-
լիթական աշխատանքի հսկայական նշանակու-
թյունը կուլտուրական հեղափոխության ասպա-
րիւղում, վորն ավելի ևս կրկնապատկում ե այդ
կուլտաշխատանքի թերություններն ու խեղա-
թյուրումները և նրա անբավարարությունը մի
շարք ճյուղավորումների մեջ—VIII համադումա-
րի առաջ մի շարք կարևորագույն հարցեր ե
դրել, վորոնց և նրա վորոշումները սպառող
պատասխան են տալիս:

Որինակ, համադումարը մատնանչեց,

վոր «կուլտուրական հեղափոխությունը
յենքադրում է ամենից առաջ անգրագի-
տության վերացում» (կուլտաշխատանքի
առթիվ ընդունված բանաձևից) :

Մատնանշելով, վոր

«Այդ խնդրի լուծումը առաջին հեր-
թին պահանջում է դպրոցական հասակի
յերեխաների ընդհանուր պարտադիր ուս-
ման ամենաարագ իրագործումը» (նույն
բանաձևից) :

Համադրումարը մի շարք վորոշումներ և ըն-
դունում, վորոնք ճիշտ է հստակ կերպով սահ-
մանում են միությունների խնդիրները անդրա-
դիտության դեմ պայքարելու դործում :

«Մատնանշելով, վոր ժողովրդական
լուսավորության պետական մարմինները
բավականաչափ աշխատանք չեն կատարում
մեծահասակ բանվորների և փոքրահա-
սակների անդրադիտության վերացման
դործում, ինչպես և այն, վոր պրոֆմիու-
թյունները այդ դործին բավականաչափ
ուշադրություն չեն դարձնում, համադու-
մարն առաջարկում է միութենական կազ-
մակերպություններին հետամուտ լինել,
վորպեսզի պլանաչափ կերպով ծավալվեն
և բավականաչափ ֆինանսավորվեն դրա-
դիտության դպրոցների և տարրական
հանրակրթական դպրոցների ցանցը մե-
ծահասակների և փոքրահասակների հա-

մար ժողովրդական լուսավորության մար-
մինների կողմից :

Միաժամանակ պրոֆմիութենական կադա-
կերպությունները իրենց կողմից պետք և ուժե-
ղացնեն դումարների հատկացումը կուլտֆոնդե-
րի միջոցներից՝ իրենց անդամների անդրադի-
տությունը վերացնելու համար : Պրոֆմիու-
թյունները պետք և հաշվի առնեն իրենց անդրա-
դետ անդամներին, ամեն կերպ ներգրավեն ուս-
ման ասպարեզ և հետեւեն այդ ուսման հաջողու-
թյանը, հետամուտ լինեն, վորպեսզի դպրոցա-
կան պարասմունքների տեղն ու ժամանակը հա-
մապատասխանեն յուրաքանչյուր դպրոցի ուսա-
նողների կենցաղային ու արտադրական պայ-
մաններին և վորպեսզի դպրոցական պարաս-
մունքները սովորողներին ամենից առաջ և դրլ-
խավորապես ընթերցանության, գրելու և հաշ-
վելու ամուր ունակությունների վորոշ դումար
տան :

Պրոֆմիությունները պետք և հատուկ ուշա-
դրություն դարձնեն անդրադիտության վերաց-
ման վրա բանվորուհիների, բառրակության և
միությունների անդամների կուլտուրայես հե-
տամնաց ազդային խմբերի միջև :

Անհրաժեշտ համարելով, վոր վճռական բե-
կումն առաջ բերվի պրոֆմիության անդամների
անդրադիտությունը վերացնելու ասպարիդում,
համադումարն առաջարկում և բոլոր պրոֆկադ-
մակերպություններին մոտիկ ժամանակներս

քննարկել անդրադիտության վերացման սլրակ-
տիկ միջոցառումների սլանը, այդ դործի շուրջը
դորահաւաքի յենթարկելով լայն բանվորական
հասարակայնությունը: Յեւնելով նրանից, վոր
սլրոֆմիությունների անդամների անդրադիտու-
թյունը վերացնելու խնդիրը կարող է լուծվել
տարբեր ժամկետներում բանվորների տարբեր
խմբերի ու խավերի համար և վոր այդ խնդրի
լուծման հաջողությունը ահագին չափով կախ-
ված է անդրադիտության վերացումը այդ խա-
վերի կենցաղային, ազգային և արտադրական
առանձնահատկություններին հարմարեցնելուց և
այդ առանձնահատկությունները հաշվի առնե-
լուց, համազումարն առաջարկում և բոլոր
կենտրոնական կոմիտեներին մոտակա սլլենում-
ներում քննարկել և ընդունել իր միության ան-
դամների անդրադիտության վերացման սլլանը:

Ձարգացող կուլտուրական հեղափոխության
սլայմաններում, անդրադիտության դեմ սլայ-
քարելու դործին անուշադիր կերպով վերաբեր-
վող միությունը չի կարող համարվել լավ աշ-
խատող միություն, իսկ նրա կուլտ-կրթական
աշխատանքը հանդիսանում է բացահայտորեն
անբավարար (կուլտաշխատանքի առթիւ ըն-
դունված բանաձեւից):

Սակայն միությունների կուլտ-կրթական
աշխատանքի խնդիրները չեն սահմանափակվում
անդրադիտության դեմ սլայքար մղելով: Թեև
ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվության առթիւ ընդունված

բանաձևում համադրւմարը ցույց և տալիս, վոր
«Հատուկ ուշադրություն պետք և դարձ-
նել անդրադիտության և էլիսադրադիտու-
թյան վերացման վրա բանվոր դասակարգի
շարքերում», «այնուամենայնիվ ինչպես հա-
մադրւմարն արձանագրել և նույն բանա-
ձևում՝

«Սոցիալիստական շինարարության դըժ-
վարությունները, քաղաքի և դշուղի կապի-
տալիստական տարրերի ընդդիմադրությու-
նը սրոլիտարիատի սոցիալիստական հար-
ձակմանը, սոցիալիզմի դոքժին թշնամի ու-
ժերի կողմից բանվորների առանձին հետա-
մնաց խավերի վրա աղդեցություն ցույց
տալու փորձը այդ բանվորների շարքերում
առաջ են բերում մանր-բուրժուական տրա-
մադրությունների ու տատանումների ար-
տահայտություն կոմկուսակցության և
Խորհրդային իշխանության հիմնական գծի
վերաբերմամբ յերկրի ինդուստրիալացման տ-
րադ տեմպը և դշուղի սոցիալիստական վե-
րակառուցումն իրադործելու ասպարիդում,
ինչպես և իրենց արտահայտությունն են
դտնում կրոնական տարրերի աղդեցու-
թյունն ուժեղանալու, անտիսեմիտիզմի ար-
տահայտման և այլնի մեջ»:

Այս բոլորն առաջնակարգ խնդիր և դարձնում
միությունների կուլտահիմնարկությունների հա-
մար քաղուսավորչական գործունեյության ծա-

վախումը և բանվորների լաշն մասսաներին ժամանակին բանվոր դասակարգի, նրա կուռակցության և խորհրդային իշխանության առաջ դրված ընդհանուր-քաղաքական և տնտեսական խնդիրները բանվորների և բանվորուհիների լաշն մասսաներին բացատրելը։ Այդ աշխատանքը պետք և տարվի վոչ թե միանվազ կամպանիաների ձևով, այլ պետք և դառնա ամբողջ միութենական կուլտաշխատանքի որդանական մասը։ Մյուս հետ միաժամանակ միութենական կազմակերպությունները վոչ մի դեպքում չպետք և թուլացնեն իրենց աշխատանքը բանվորական մասսաների ընդհանուր-կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու, վերջիններիս խելացի հանդիսառ դժարձալիք տրամադրելու ասպարիդում, իրեն հարեցողության և բանվորական կյանքում յեղած ուրիշ բացասական յերևույթների դեմ պայքարելու անհրաժեշտ պայմաններ։

Միաժամանակ համապումարն ընդդժեց, վոր միությունների վրա պատասխանատվություն և ընկնում բանվոր դասակարգի վրա գործադրվող բուրժուական և մեչչանական ազդեցությունների դեմ պայքարելու գործում։ Կուլտաշխատանքի առթիվ ընդունված բանաձևում մենք կարդում ենք՝

«Պրոլետարիատի սոցիալիստական հարձակումը առաջ ե բերում յերկրի կապիտալիստական տարրերի կողմից ընդդիմադրու-

թյան և հակահարձակման փորձեր, փորոնք սոցիալիստական շինարարության դժվարությունների պայմաններում վորոշ տատանումներ և մանր-բուրժուական տրամադրություններ են առաջացնում բանվոր դասակարգի ամենից ավելի հետամնաց խավերի շարքերում:

Այս կապակցութեամբ պրոֆմիությունները պետք է ավելի մեծ ուշադրություն դարձնեն բանվորների նոր կազմերի դասակարգային դաստիարակության վրա, բանվորներ, փորոնք ծանոթ չեն մինչհեղափոխական Փաբրիկայի կյանքին և կենցաղին, չեն փորձել քաղաքացիական պատերազմի և տնտեսության վերականգնման դժվարությունները, մանավանդ այն բանվորների, փորոնք գյուղից են յեկել, զգալի չափով թափանցված են դյուղացիական շահերով և հակումն ունեն հիմնական պրոլետարական մասսայից, նրա շահերից և հասարակայնութենից մի կողմ քաշվելու»...

«Պրոֆեսիոնալ միությունների ամբողջ կուլտ-կյրական աշխատանքների մեջ պետք է ուժեղացնել դասակարգային, քաղաքական դաստիարակությունը, բանվոր դասակարգի հիմնական խնդիրների և հրատապ հարցերի բացատրությունը, խորհրդային իշխանության, պրոֆմիությունների և կոմունիստական կուսակցության դործնական աշխատանքի լուսարանություն

նը սոցիալիստական շինարարութեան կոնկրետ խնդիրները լուծելու ասպարիզում, ինչպես և գաղափարական պայքարը պրոլետարիատի հետամնաց խավերի մեջ գոյութիւն ունեցող մանր-բուրժուական նախապաշարումների և ագդեցութիւնների դեմ, վորը պետք է տարվի թե՛ բան-վորների այդ խավերի կուլտուրական մակարդակը բարձրացնելու միջոցով և թե՛ այդ ազդեցութիւնների ու նախապաշարումների դասակարգային ելութեան ուղղիր ամենորոյա ընկերական բացատրութեան միջոցով։ Պրոֆմիութիւնները պետք է նմանապես ուժեղացնեն պայքարը դասակարգայնորեն խորթ ազդեցութիւնների դեմ իդեոլոգիական և կուլտուրական ճակատում ։

VIII համագումարը մատնանշեց, վոր կուլտուրալիստանքի դարգացման խոչընդոտներէց մեկն և հանդիսանում ահումբային շենքերի պակասը։ Ուստի համագումարը վորոշեց հետամուտ լինել, վոր ահումբային շինարարութիւնը մտցվի ժողովրդական տնտեսութեան հնգամյա պլանի մեջ։ Միաժամանակ համագումարը պրոֆկադմակերպութիւնների ուղադրութիւնն և դարձնում միջոցների ամենախիստ խնայողութեան վրա ահումբների կառուցման և այդ շինարարութեան բացիոնալացման վրա։ Միութիւնները պետք է ամեն կերպ ընդլայնեն ահումբից դուրս տարվող աշխատանքը՝ ճաշի համար տրվող դադարի ժամանակ, բանվորական կադարմաներում, հանրա-

կայարաններում և այլն: Պրոֆմիութենական
կուրտաշխատանքների կենտրոն առաջվա նման
լնդունվում և ֆարրիկա-գործարանային (արտա-
դրական, միութենական) բանվորական տկումբը,
բայց միությունները պետք և վճռական կերպով
պայքարեն տկումբների աշխատանքում յեղած
զազախարադրելության և խալտուրայի դեմ, այդ
աշխատանքի բովանդակությանը անսկզբունք վե-
րաբերմունք ցույց տալու և նրա զազախարական
դատակարգային կայունության վերաբերմամբ
արհամարհանք արտահայտելու դեմ: Ակումբը
պետք և լինի վուչ միայն հանգստի և զվարճալի-
քի վայր, այլ և մասսաների քաղաքական դատ-
տխարակության վայր: Ակումբները պետք և ար-
ձագանքեն քաղաքական և հասարակական կյան-
քի հրատապ հարցերին:

Պրոֆկադմակերպությունների խոչորադույն
խնդիրներից մեկն և հանդիսանում ուժեղացնել
կուլա-կրթական աշխատանքը բանվոր դատակար-
դի այն մասի շարքերում, վորն այս կամ այն
կերպ կազմած և գյուղի հետ՝ բատրակների,
սեղոնային բանվորների և այլն: Սեղոնային բան-
վորների շարքերում տարվող կուլտուրական աշ-
խատանքը պետք և տարվի նաև սեղոնը վերջա-
նալուց հետո, բանվորների գյուղերում գանվե-
լու ժամանակ: Միությունների ամբողջ կուլտ-
կրթական աշխատանքի մեջ պետք և ամելի մեծ
ուշադրություն դարձվի բանվոր դատակարգի

դյուղում տարվելիք աշխատանքների սխտեմա-
տիկ լուսարանությանը :

Համադումարն իր խոսքն ասաց նաև կուլտ-
աշխատանքի վորակի մասին :

Կուլտաշխատանքը պետք և ավելի հարմա-
րեցված լինի բանվորների ու ծառայողների ա-
ռանձին խմբերի կուլտուրական մակարդակին ու
կուլտուրական պահանջներին և չպետք և կա-
ռուցվի միևնույն շարքնով : Պետք և բարելավել
կուլտաշխատողների կադմր և կուլտաշխատանքի
առաջնաշել բավականաչափ պատրաստված , քա-
ղաքականապես կայուն մարդկանց , առավելա-
պես բանվորների և բանվորուհիների , վորոնք
բավականաչափ բարձր կուլտուրական մակար-
դակ և մասնագիտական աշխատանքի վորձ ունեն :

Յերկրի ինդուստրացումը պահանջում և
կուլտաշխատողների և մասնագետների նոր կադ-
րեր : Ուստի նաև բանվորական ուժ պատրաստե-
լու խնդիրները , դպրոցական խնդիրները համա-
պատասխան տեղ են դրավել VIII համադումարի
վորոշումների մեջ միությունների կուլտաշխա-
տանքի մասին : Պրոֆմիութենական ակաիվի նա-
խապատրաստումը հանդիսանում և ամբողջ
պրոֆմիութենական աշխատանքի վճռական պայ-
ման : Այստեղից ել հետևում և , թե վոր-
քան կարևոր և ճիշտ դնել պրոֆմիութենական
լուսավորությունը : Կուլտաշխատանքի այդ ճյու-
ղի հետագա ուժեղացման վրա հենց համադու-
մարը նույնպես դարձնում և միությունների ու-

շաղրությունը: Այժմյան սլայմաններում պրոֆ-
միութենական մամուլի դերը դառնում է բացա-
ռապես լուրջ: Համադումարը մատնանչեց, վոր
պրոֆմիությունները պետք է ավելի ուշադիր
կերպով ղեկավարեն իրենց մամուլը և պրոֆ-
միութենական մամուլն ել պետք է դառնա պրոֆ-
միութենական դեմոկրատիայի ու առողջ պրոլե-
տարական ինքնաքննադատության ծավալման
հիմնական լծակը:

ՊՐՈՓՄԻՍԻԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԸ

ԽՍՀՄ-ի պրոֆչարթումը հանդիսանում է
համաշխարհային պրոֆչարթման ջոկատներից
մեկը: Այդ շարժումը հաղարավոր թելերով կապ-
ված է թե՛ Պրոֆինաերնի միջոցով և թե՛ անմի-
ջապես սահմանի այն կողմը գտնվող յեղբայրա-
կան կազմակերպությունների հետ: VIII համա-
դումարում կային դեռ կապիտալիստական սլայ-
մաններում աշխատող և կապիտալիզմի դեմ սլայ-
քարող հեղափոխական միություններից և միջ-
միութենական կազմակերպություններից բազմա-
թիվ պատգամավորներ: Արդեն այս մի հանդա-
մանքը բավական եր, վորպեսզի VIII համադու-
մարի աշխատանքներում արտացոլեյին միջադ-
րային խնդիրները:

Բայց մի հանդամանք ևս կա, վորը կրկնա-
պատկում է ՀԱՄԿԽ-ի միջադրային աշխատանքի
նշանակությունը: Պրոլետարական հեղափոխու-

թիւն զործը միայն ԽՍՀՄ-ի բանվորների զործը
է։ Սոցիալիստական շինարարութիւնը, վորին
իրենց պրոֆմիութիւնները միջոցով մասնակցում
են միլիոնավոր խորհրդային բանվորներն ու ծա-
ռայողներ, հանդիսանում և նաև ամբողջ համաշ-
խարհային պրոլետարիատի զործը։ Նրա հաջո-
ղութիւնները և նույնիսկ նրա անարգել շարու-
նակութիւնն ու ավարտման հնարավորութիւնը
դժայի չափով կախված և նրանից, թե վորքան
յեռանդով կողաշտղանեն պրոլետարական հեղա-
փոխութիւն միջնարեւելք բոլոր յերկրների բան-
վորները։ ԽՍՀՄ-ի պրոֆշարթման կապը արտա-
սահմանյան պրոֆշարթման հետ ամբացնում և ու-
ղիակիստական շինարարութիւն զործը։ Ահա թե
ինչու VIII համագումարը անհրաժեշտորեն պիտի
հաշվի առներ միջազգային դրութիւնը, կշռեր և
գնահատական տար միջազգային պրոֆշարթման
ուժերին և ուսուղէր մեր կապերի ամբութիւնը
արտասահմանյան յեղխայրական կազմակերպու-
թիւններին հետ։

Միջազգային դրութիւնը VIII համագումարի
ժամանակ հետեւյալ հիմնական դժերով եր բնու-
թաղրվում։ Զոյալի չափով առաջ եր անցել մի
շարք յերկրներում ի հաշիվ բանվոր դատակարգի
կատարված կապիտալիստական ռացիոնալացու-
մը։ Ուժեղացել եր քաղաքական և տնտեսական
ոեակցիւն։ Անգլիայում, Իտալիայում, Գերմա-
նիայում և այլ յերկրներում անց են կացվել հա-

կապրոֆիլիութ . որենքներ և մտցված և պարտադիր
արբիտրաժ : Այս բոլորը հանդիսանում և կապի-
տալիզմի հարձակում բանվոր դասակարգի դեմ :
Այս պայմաններում առանձնապես սուր կերպով
և արտահայտվում ռեֆորմիստական պրոֆիլու-
թյունների և նրանց սոալիստիկների շտրեյկերե-
խերյան դերը : Պրոֆիլութենական բյուրոկրա-
տիան բոլոր յերկրներում վերածվել և կապիտա-
լիստական շահագործման գործիքի , բուրժուաշա-
կան սկտական ապարատի մի հավելվածի : Բայց
միևնույն ժամանակ մենք տեսնում ենք բանվոր-
ների նորանոր ջոկատների դասակարգային դի-
տակցության մակարդակի բարձրացում , բանվոր
դասակարգի մարտական տրամադրությունների
աճում և սլրոֆշարժման ամրացում մի շարք դա-
դութային և կիսադադութային յերկրներում (Խա-
դադ . օվկիանոսում , Լատինական Ամերիկայում և
այլն) , ինչպես և դասակարգային պայքարի սը-
րում : Այն բոպեյին , յերբ ռեֆորմիզմի պարա-
դյուխները խոսում են «արդյունարերական խա-
դադության» մասին , իրոք բոլոր յերկրներում
(Գերմանիա , Լեհաստան , Ալստրիա և այլն) կա-
տարվում և դասակարգային պայքարի սըում (լո-
կաուտներ , գործադուլներ , ապստամբություն-
ներ և այլն) : Վերջին ժամանակներս տեղի ունե-
ցող հսկայական սոցիալական կոնֆլիկտների՝ թե՛
Ռուրի լոկաուտների , թե՛ Լոձի տեքստիլ բանվոր-
ների գործադուլների և թե՛ ուրիշ շատ խոշոր

դորձադուլների բնորոշ դիժն այն և, վոր շարժմանը մասնակից են դառնում նոր, չվորձված և չկտրմակերպված բանվորների, կանանց և յերկոտասարդների հսկայական մասսաներ: Աճել և միջդասակարգային փոխ-հարաբերությունների լարվածությունը: Մենք ներկա յենք նոր վերելքի սկզբում համաշխարհային բանվորական շարժման մեջ: Այս վերելքը, վոր տեղի յե ունենում միաժամանակ ԽՍՀՄ-ի արագ անաստական աճման հետ, հետզհետե ավելի յե խախտում կապիտալիստական ստարիլիզացիան:

Այն վորոշումներն ու այն դիժը, վոր ընդունել են Պրոֆինաների IV կոնգրեսը և Կոմինտերնի VI կոնգրեսը, ամբողջությամբ և լիովին արդարացի յեն, ինչպես ցույց և տալիս իրերի ամբողջ ընթացքը:

Ուստի համադրւմարը ընդգծել ե՝

«Վոր կատարյալ համերաշխությունը IV կոնգրեսի վորոշումների հետ, մասնավորապես Ամատերդամի դեմ մղվող պայքարը սրելու և տևտեսական մարտերը ինֆնուրւյն կերպով դեկալարելու գծին անկախ և ընդդեմ ուժորմիտական պրոֆրյուրոկրատների կամքի, վորոնք այժմ դարձել են բուրժուական պետության և ձեռնարկատերերի կադմակերպությունների բաղադրիչ մասերից մեկը» (ընկ. Լազոսկու դեկուցման առթիվ ընդունված բանաձևից):

Միաժամանակ համազումարը վորոչում ընդունեց

«Լիովին և ամբողջությամբ հավանություն տալ Պրոֆինտերնի փառափառական գծին և կազմակերպչական աշխատանքին և ռեֆորմիստական միությունների անդամների հիմնական մասան նվաճելու և այդ միություններին, քե՛ր ռեֆորմիստական միությունների ներսում պրոֆմիութենական սպորտըլիցիա ձևակերպելու և կազմակերպչորեն ամրացնելու միջոցով ախրապետելու և քե՛ր ինֆնուրույն հեղափոխական միությունների աշխատանքը ծավալելու ուղղությամբ» (ընկ. Լազովսկու ղեկուցման ատթիվ ընդունած բանաձևից) :

Պրոֆեսիոնալ շնորժման հեղափոխական թևը ի՞նչ ամենակարևոր խնդիրը պետք և համարի բանվոր դասակարգի տնտեսական մարտերը ինքնուրույն կերպով ղեկավարելը՝ դեմոկրատական, ընտրովի գործադուլային կոմիտեների, հակալոկաուտային կոմիտեների ստեղծում և աշխն : Կապիտալիստական յերկրներում կատարված ուսցիտնալացման և արտադրության մեջ վորակյալ աշխատանքի հարաբերական թվի պակասելու կատակցությամբ արդյունաբերության մեջ մեծ դեր են սկսում խաղալ կիսավարժ և անվարժ բանվորները, կանայք և յերիտասարդությունը : Բայց այդ բանվորները վատ են

կազմակերպված , այն ինչ նրանք յերբեմն հրա-
կայական զեր են խաղում ձեռնարկատերերի
դեմ մղած կռիւում : Ուստի չկազմակերպվածները
կազմակերպումը ներկայումս արտակարգ նշա-
նակութիւն է ստանում :

Վերջին ժամանակներս հեղափոխական ուր-
րոճչարժման շարքերում , մանավանդ Գերմա-
նիայում , աջ տարրերը պայքար են մղում Պրոֆ-
ինտերնի IV կոնգրեսի քաղաքականութեան դեմ :
Փոխանակ տնտեսական կոնֆլիկտները ինքնու-
րույն կերպով զեկաւարելու , փոխանակ միասնա-
կան ճակատի ներքեից , առաջարկվում է լիւրժ-
միստական պարագլուխներին «դեպի ձախ հրելու»
տակտիկան , գործադուլային կոմիտեներ ստեղծե-
լուց հրաժարվելու տակտիկա , սրբոքյուրուկ-
րատների հետ միասնական ճակատ ստեղծելու
տակտիկա : Սա աջ վոլանգ է , վորի դեմ պետք է
վնասական և անհաշտ պայքար մղել : Այդպիսի հա-
յացքները խորթ և թշնամական են միջազգային
բանվոր դասակարգի շահերին և խորհրդային
սրբոճչարժման ամբողջ գիրքավորման :

Համագումարն այս պաճառով ընդգծեց , վոր
սրբոճչարժման միասնականութեան համար տար-
վող պայքարը պետք է մղվի դասակարգային հե-
տեդական լենինյան գծով : Այդ պայքարը հեղա-
փոխական սրբոճչարժման համար այնքան ավելի
հաջող կլինիմանա , վորքան ավելի վճռական կեր-
պով պայքարի միջազգային բեֆորմիզմի և աջ
թեքման դեմ իր շարքերում և վորքան ավելի հա-

մառ կերպով նա աշխատի իր սեփական շարքերը չխուզված լենինյան լողունդների շուրջը և յերկու ճակատով անհաշտ պայքար մղելու հիման վրա համախմբել: Ուստի և վուչ մի գիջում Պրոֆինտերնի շարքերում յերևացող բացահայտ և ծածուկ բեֆորմիստական տեմդեցիների նկատմամբ: ԽՍՀՄ-ի պրոֆմիությունները պետք և ամեն կերպ աջակցեն Պրոֆինտերնի գործունեյությանը, վորովհետև նա հանդիսանում և տնտեսապես կազմակերպված բանվորների միակ մաքտական միջազգային կազմակերպությունը, բանվորներին, վորոնք ամբողջ աշխարհում պայքարում են միևնույն նպատակների համար ինչ վոր միջազգային կոմունիզմը:

ԽՍՀՄ-ի պրոֆմիությունները կատարել են իրենց միջազգային ընկերական պարտքը աշխատանքի և կապիտալի տնտեսական կոնֆլիկտների ժամանակ ղանադան յերկրներում: Համագումարը վորոչեց, վոր հետապնդում ևս այդ պրոֆմիությունները պետք և զգայուն կերպով արձագանքեն համաշխարհային բանվորական շարժման մեջ տեղի ունեցող բոլոր կոնֆլիկտներին, զորահավաքի յենթարկելով ԽՍՀՄ-ի պրոլետարիատը միջազգային դասակարգային պրոլետ. համերաշխություն հայտաբերելու համար:

Ներկայումս միությունների կարևորագույն խնդիր և հանդիսանում այս բոլոր դեպքերի հանդեպ ԽՍՀՄ-ի բանվորական մասսաների ինտեր-

նացիոնալ դաստիարակութիւնը : Այս նպատակով
անհրաժեշտ է ուժեղացնել Պրոֆինտերնի վորո-
շումների պատուէյարիպացիան և ԽՍՀՄ-ի բան-
վորական մասսաներին սխտեմատիկ կերպով բա-
ցատրել պրոլետարիատի դրութիւնը կապիտալիս-
տական յերկրներում և տեղեկացնել միջազգային
բանվորական շարժման մեջ տեղի ունեցող բոլոր
դեպքերին : Միութիւնների միջազգային աշխա-
տանքը պետք է դառնա մասսայական : Այդ աշ-
խատանքին պետք է մասնակից լինեն բանվորների
լայն խավերը :

ՀԱՄԿՈՄԿՈՒՍԻ(Բ) ՂԵԿԱՎԱՐՈՒ- ԹՅԱՄԲ՝ ՍՈՑԻԱԼԻՍՏԱԿԱՆ ՎԵՐԱԿԱ- ՌՈՒՑՄԱՆ ՈՒՂԻՈՎ

ԽՍՀՄ-ի պրոֆեսիոնալ շարժումը զգալի հա-
ջողութիւններ և ունեցել գլխավորապես այն
պատճառով, վոր աճել և զարգացել է լենինյան
կոմկուսակցութեան փորձած ղեկավարութեան
տակ, մի կուսակցութիւն, վորը յերկար պատ-
մական մարտերում ընդդէմ ինքնակալութեան,
բուրժուազիայի և մենչևիկներին ու եսերների մա-
նրը-բուրժուական քաղաքական կուսակցութիւն-
ների, նվաճել և բանվորական մասսաների ավան-
դարդի և առաջնորդի պատվավոր դերը և վորը
պրոֆշարժումը ցեխային նախապաշարումների ու
նեղ-տնտեսական պայքարի ուղիքի փոխողբել և
լայն ծավալուն քաղաքական պայքարի ուղին ընդ-
դէմ կապիտալիստական ստրկութեան և շահա-
գործման ամբողջ հասարակարդի : Սոցիալիստա-

կան վերակառուցման ժամանակաշրջանի առաջագրած ամենաբարդ խնդիրները պրոֆմիությունները կարող են լուծել լիովին, յերբ նրանք առաջիկայում ևս ամուր և անշեղ կերպով կրն՞նթանան նույն ուղիով:

VIII համագումարը մի ցույց էր Համ. Կոմ. (բ) կուսակցության և պրոֆմիությունների քաղաքականության միասնականության:

Համագումարի Փրակցիան Համ. Կոմ. (բ) կուսակցության Կենտկոմի նույնաբերյան պլենումի արդյունքների մասին միաձայն ընդունված բանաձևում հայտարարեց, Վոր ինքը «ամբողջությամբ և լիովին հավանություն և տալիս պլենումի վորոշումներին» (VIII համագումարի Փրակցիայի ընդունած վորոշումից):

Յեվ ընկ. Դոգադովը իրավացի յեր, յերբ համագումարը վաղեկիս ասաց՝

«Համագումարը ցույց տվեց, Վոր չնայած դործնական տարաձայնություններին մեր պրոֆմիությունը միասնական է, Վոչ մի սկզբունքային տարաձայնություն Վոչ մի ուրիշ դիժ յրացի այն, Վոր պրոֆչարժման մեջ անց է կացնում Համ. Կոմ. (բ) կուսակցությունը, մեր համագումարում չի յեղել, ինչպես և չի յեղել նաև նախորդ համագումարներում: Այդ վկայում է մեր պրոֆչարժման ուժը, այդ վկայում է, Վոր պրոֆչարժման ղեկավար մարմին ՀԱՄԿԽ-ի վարած քաղաքականությունը ճիշտ է, Վոր նա ապահովում է ԽՍՀՄ-ի պրոֆչարժման հզորությունը:

Պրոֆչարժման այդ հզորությունը միաժամա-

նախ մեզ շատ և պարտավորեցնում : ԽՍՀՄ-ի պրոֆեֆիտիստները յերեւե չեն հակադրել միութենական խնդիրներն ու շահերը կոմկուսակցութեան և խորհրդային իշխանութեան խնդիրներին : Ուստի ամբողջ բանվոր դասակարգի , խորհրդային իշխանութեան և կոմկուսակցութեան առաջ դրվող խնդիրները հանդիսանում են նաև մեր խնդիրները :

Այս խնդիրները հակայական են և նրանց լուծումը պահանջում և բանվոր դասակարգի բոլոր ուժերի զորահամաք , մեր Միութեան ամբողջ աշխատավորների զորահամաք :

Ընկերներ , յես համոզված եմ , վոր մենք համարձակ և անշեղ կերպով կգնանք լենինյան կուսակցութեան և լենինյան կենտկոմի նշած ուղիով» :

Վոր ընկ . Դադադովի խոսքերն արտահայտում ենին ամբողջ համադումարի կարծիքը , այդ ցույց և տալիս համադումարի կոմունիստական ֆրակցիայի վորոշումը , վորը գտնում և , վոր՝

«ԽՍՀՄ-ի պրոֆեսիոնալ շարժումը յերեւե կանգնած չի յեղել ցեխային , այսպես կոչված «դուռ բանվորական» տեսակետի վրա : Այդ շարժումը անշեղ կերպով պաշտպանել և պրոլետարական դիկտատուրայի արժատական շահերը բանվոր դասակարգի դաշինքը դյուդացիութեան լայն մասսաների հետ ամրացնելու հիման վրա : Այժմյան պայմաններում պրոֆեֆիտիստները իրեւ բանվոր դա-

սակարգի հիմնական և ամենալայն կազմակերպությունը, պետք և ուժեղ յեռանդով ծավալեն մասսաները զորահավաքի յենթարկելու աշխատանքը սոցիալիզմի շինարարության և այդ գործի հետ կապված դժվարությունները հաղթահարելու համար: Հիշելով, վոր այդ տեսակետից դեռ չեն ուղտագործված պրոֆմիությունների ձևով յեղած հսկայական հնարավորությունները, Ֆրակցիան հայտարարում և, վոր վերահառուցման շրջանի դժվարությունների հաղթահարումը պահանջում և պրոֆմիությունների ավելի մեծ մասնակցությունը սոցիալիստական շինարարության բոլոր ճյուղերում և ավելի քան յերբեիցե այդ յեղել և, բանվորական մասսաների և դյուղի աշխատավորների զորահավաքը սոցիալիզմի հերթական խնդիրների ակտիվ լուծման համար»:

Միությունների և Համ. կոմ. (բ) կուսակցության նույն սերտ միությունը արտացոլում և նաև համագումարի հետևյալ վորոշումը.

«Պրոֆմիությունները վնասկան կերպով կաջակցեն Համ. կոմ. (բ) կուսակցության լեկիկյան հիշտ գծից յեղած բոլոր շեղումների, այդ գիծը անցկացնելիս յեղած բոլոր տատանումների դեմ մղած պայքարում. մանավանդ համագումարը ընդգծում և, վոր առանձնապես անհրաժեշտ և տվյալ մոմենտում պայքարել ինդուստրիացման արագ

տեմպի և կուլակի դեմ ուժեղ հարձակում կատարելու ու գյուղի սոցիալիստական վերակառուցման առթիվ յեղած տատանումների դեմ» (ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվության առթիվ ընդունած բանաձևից) :

Համագումարը մատնանշեց, Վոր ինչպես և առաջ ԽՍՀՄ-ի պրոֆմիությունների ամբողջ աշխատանքը պետք և ընթանա Լենինի ցույց տված ուղիով՝ «քաղաքականության և տնտեսության անքակտելիության, լայն բանվորական մասսաների և նրանց պրոֆմիությունների ու Խորհրդային իշխանության շահերի անքակտելիության ուղիով» : Միաժամանակ համագումարը կատեգորիկ կերպով հայտարարում և, Վոր

«Պրոֆմիությունները խորհրդային պետությանը և պրոլետարիատի դեկավարող կուսակցության Համկոմկուսին (բ) հակադրելու բոլոր փորձերին ԽՍՀՄ-ի պրոֆշարժումը առաջիկայում ևս վնասկան հակահարված կտա...» (ՀԱՄԿԽ-ի հաշվետվության առթիվ ընդունված բանաձևից) :

Ահա թե ինչու պրոֆեսիոնալ միությունները ուժեղացնելով և ամրացնելով իրենց աշխատանքը բանվորական մասսաների տնտեսական, իրավա-կան և կենցաղային շահերի պաշտպանության, նրանց կազմակերպելու և կուլտուրապես սպասարկելու գծով, պետք և այդ աշխատանքը միշտ կատեն ընդհանուր դասակարգային խնդիրներին հետ, ամբողջ բանվոր դասակարգը զորահավաքի

յենթարկելով սոցիալիստական վերակառուցման հիմնական սրբութեաների շուրջը և այդ ճանապարհին կանգնած բոլոր դժվարությունները հաղթահարելու համար: Այս ուղղությամբ սրբօրէնությունների կարեւորագույն քաղաքական խնդիրն և հանդիսանում վճռական և անհաշտ պայքար սրբօրէնության մեջ լենինյան դժի համար, ամեն տեսակ մանր-բութութեան տատանումները, տրամադրությունները և կուսակցության հետեւողական դատակարգային դժի խեղաթյուրումը հաղթահարելու համար, ԽՍՀՄ-ի սրբօրէնութեան համար կուսակցության հետեւողական և ստուգ-ված լենինյան ղեկավարությունն ապահովելու համար:

ՅԵԶՐԱԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆ

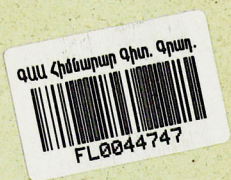
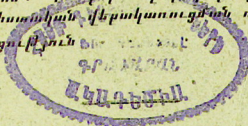
Ահա համառոտ կերպով այն, ինչ վոր ասել և սրբօրէնությունների VIII համագումարը: Կատարել համագումարի վորոշումները գործնականում առորյա և սրակտիկ աշխատանքում սրբօրէնությունները կը կարողանան միայն այն ժամանակ, յետեւ նրանք լարեն իրենց ապարանտի և ամբողջ սրբօրէնութեան ախտիվի ամբողջ ուժն ու յեռանդը, յետեւ VIII համագումարի վորոշումներն անցկացնելու համար մասնակից կղարձվեն բան-վորների և ծառայողների, բատրակների ու բան-վորուհիների մասսաները: Ահա թե ինչու անհրա-ժեշտ և լայն կերպով ժողովրդականացնել սրբօրէնությունների VIII համագումարի վորոշումները

ամբողջ միութենական մասսայի մեջ: Ամեն մի
բանվոր ու բանվորուհի, ամեն մի ծառայող պետք
է իմանա, թե ի՞նչ և առել և ի՞նչ և վորոշել պրո-
ֆեսիոնալ միությունների Համամիութենական
Համադումարը, վորովհետև այդ Հիմնական պայ-
մանն է, վորպեսզի VІІІ Համադումարի վորո-
շումները ամենից աբաղ և լիակատար կերպով
կյանքի մեջ անցկացվեն բոլոր պրոֆկապմակեր-
պությունների կողմից:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

Քաղաքական և տնտեսական կացութիւնը Միութիւնների VIII համագումարի ժա- մանակ	3
Միութիւնների VIII համագումարի նշանա- կութիւնն ու աշխատանքը	13
Բանվոր դասակարգի հիմնական դիժը վերա- կառուցման շրջանում և պրոֆմիութիւն- ների անելիքները	17
Պրոֆմիութիւնները VIII համագումարի ժամանակ	31
Միութիւնների ամրացումը, իբրև փոխան- ցող մեխանիզմի կուսակցութիւնից դե- պի մաստաները	37
Բանվորների նյութական շահերի պաշտպա- նութիւնը և ուշադրութիւն դեպի նրանց կենցաղային կարիքները	41
Մաստաները սոցիալիստական շինարարու- թյան մեջ ներգրավելը	68
Պրոֆմիութիւնները՝ պետապարտուր բարե- լավելու և բյուրոկրատիզմի դեմ պայքա- րելու դործում	76
Ինքնաքննադատութիւնն ու դեմոկրատիան պրոֆմիութիւններում	84
Միութիւնների աշխատանքը հետամնաց կադրերի հետ գյուղում	100

Կուլտուրական հեղափոխութեանն ու պրոֆ- միութեանները	110
Պրոֆմիութեանների միջադպին աշխա- տանքը	124
Համ. կոմ. կուռի(ր) ղեկավարութեամբ՝ սոցիալիստական վերակառուցման ուղիով	131
Յեզրակացութեան	136

[404]

A ⁷
8097

9162

35 4.